

سادە دیلدە حاقلار

محبوسون حاقلاری

ایکینجی دۆزلیش | یئنی مقرراتلارا اویغون اولاراق

مهناز پراکند

دیلمانج: طه کرمانی

www.shirinebadifoundation.org

<https://t.me/shirinebadiofficial>

شیرین عبادی وقفی
SHIRIN EBADI
FOUNDATION

سادہ دیلده حاقلار

محبوسون حاقلاری

یازینچے
مهناز پراکند

دیلمانج
طه کرمانه

۱ ۴ ۰ ۲
2 0 2 3

بنیاد شیرین عبادی

Shirin Ebadi Foundation

محبوسون حاقلاری

The prisoner's right

ایکینجی دۆزلیش
یئنی مقرراتلارا اۇيغون اولاراق

کتابین آدی: محبوسون حاقلاری
ساده دیلده حاقلار

یازچی: مهناز پراکند

دیلمانچ: طه کرمانی

متنین و اۆز قابیغیشین گرافیک طراحی سی: بیدار

نشریات: شیرین عبادی وقفی نین الکترونیک نشری

www.shirinebadifoundation.org

[نشر سیزاسی: ایکینجی ؛ الکترونیک / ۱۴۰۲]

© بۆتۆن حاقلاری نشر ائدن اۆچۆن قورونور.

© Shirin Ebadi Foundation 2023

ایچیندە کیلەر

- ٤٠ _____ حبس خانالارین گۆنده لیک برنامە لری
- ٣٧ _____ محبوسلارین ساخلانیدئی یئرین یوخلائماسی
- ٤٤ _____ محبوسون یانینداکی نقد پول
- ٤٥ _____ محبوسون امنیتی
- ٤٦ _____ ساخلانمایئری و حبس خاناداکی یتمک لر
- ٤٨ _____ حبس خانانا مغازاسی
- ٤٩ _____ حبس خانایا قاخانالارین تیزلی یی
- ٥٠ _____ وکیل بند
- ٥٠ _____ جانی آلیز (خسته) محبوسلار
- ٥٥ _____ حبس خانادا اعتصاب
- ٥٧ _____ محبوس بیمه سی
- ٥٩ _____ محبوسون اولومو
- ٦٠ _____ حبس خانانین اصلاح و تربیه برنامە لری
- ٦٣ _____ حبس خانانا مرخصی سی
- ٧١ _____ حبس خانادا ایشلە مک و ایش اویرنمک
- ٧٧ _____ تخلف لر و جزالار
- ٨٥ _____ محبوسون یازیشمالاری و گۆندرمە لری
- ٨٩ _____ محبوسون ملاقاتی
- ٩٦ _____ محبوسون کۆچورۆلمە سی، گۆندریلمە سی و مشایعتی
- ٩٩ _____ امنیتی ساخلانمایئرلرین نین اجرا آیین نامە لری
- ١٠٣ _____ کئچیجی ساخلانمایئرلرین نین اجرا آیین نامە لری

- ٦ _____ باشلانغیج سۆزۆ
- ٧ _____ گیریش
- ٩ _____ کیفری موسسه لر و اونلارین نوع لری
- ١٠ _____ متهم و محکومون آچیقلاماسی
- ١١ _____ مدد جونون آچیقلاماسی
- ١١ _____ حبس خانانا ایله ساخلانمایئرین فرقی
- ١٤ _____ ساخلانمایئرین نوع لری و شرایطی
- ١٧ _____ اصلاح و تربیه کانونو
- ١٩ _____ متهمین ساخلانمایئرینده کی حاقلاری
- ٢١ _____ حبس خانانا قبول ایله باغلی ایلکین تدییرلر
- ٢٢ _____ محبوسون شخصی اشیا سینین وضعیتی
- ٢٣ _____ فیزیکی آختاریش
- ٢٤ _____ سس و ویدیو وسائل لری کیمی شخصی وسائل لردن استفاده
- ٢٥ _____ کامپیوتر و موبایل دان استفاده
- ٢٦ _____ محبوسون ساخلانما شرایطی
- ٢٧ _____ محبوسلارین طبقه لندییر یلمه سی و آیریلماسی
- ٢٩ _____ محبوسون تجریدائدیلمه سی
- ٣٢ _____ محبوسونلارین یانینداکی اوشاقلار
- ٣٣ _____ محبوسون هانسی امکانلارا صاحب اولمالیدیر
- ٣٦ _____ حبس خانانا پالتاری
- ٤٠ _____ جانی آلیز (خسته) محبوسلار

باشلانغیچ سۆزۆ

«♦♦ دنيادا و ايران دا «حبس خانا» ياراتماق فلسفه سى جزا دئييل، محبوسون داورانيشيى جامعه ايله اويغونلاشديرماق اۆچۆن مقصدى تريبه و اؤيرتمه دير. بونا گۆره ده حبس خانا اداره سى ايله باغلى مقرراتلار و محبوسون حاقلارى اهميتلى دير و حبس ائديلن شخصين انساني كرامتى قوروناراق، او، يئنى دن اجتماعيا داخل ائديلمه ليدير.

محبوسون گلدى يى آندان امنيتى وساغلامليغى حبس خانا باشچى سيئين و حبس خانالارى اداره ائدن ارگانلارين مسؤوليتينده دير. حبس خانالار، كتاب خانان و تحصيل آتيله لرى ايله تجهيز ائديلمه لى، محبوس تحصيلينى دوام ائتديرمك ايسته بيرسه، اونا لازمى شرايط ياراديلمايدير. اؤز داورانيشى ايله جميعته و اجتماعى محيطه داها اويغونلاشديغىنى ثابت ائدن هر بير محبوس شرطى آزادليغا بوراخيلما، مرخصى و... كيمي تشويق لردن استفاده ائده بيلر. محبوسون موافق قانون وئريجيليك ايله نظرده توتولموش هر هانسى حاقدان محروم ائديلمه سى قاداغاندير و متخلف مامور، ائله ديكلرينه گۆره مسؤوليت داشيمايدير.

يوخاريدا گۆستريلن لرپن جدى شكيلده يئرینه يئتيريلمه سى او زمان ممكن دور كى، محبوس اؤز حاقلاريني بيلسين و اونلارى حياتا كئچيرمك ايسته سين. اودور كى، مربوطه مقرراتلار و آئين نامه لر توپلوسونو بيلمك مطلق ضرورت دير و بو اساسدا «محبوسلارين حاقلارى» كتابى ساده و غيرى-اختصاصى بير ديلده محكمه وكيلى «مهناز پراكند»ين توسطو و «شيرين عبادى وقفى»نين حاضراماسى و دو نله مه سى ايله هامى نين استفاده سيئه وئريلميشدير.

بۆتۆن محبوسلارين، خصوصه ايله سياسه و عقيدته محبوسلارين

آزادليغا بوراخيلماسىنى آرزولاييرام

شيرين عبادى

گيريش

« هر بير وطنداش اؤز قانونى حاقلاريني بيلرک، اضطرارى حاللاردا ماراقلاريني و حاقلاريني قوروماق اؤچون داها دؤزگون تصميم لر توتا بيلر. بو کتابدا قانونلار، مقرراتلار و مفهوملاردان بحث ائدليلير کي، بير اتهام ايله اؤز اؤزه قالان هر کس اونلار حاقيندا بيلمليدير. بيلمکله کي، ايران اسلام جمهوريتي بعضى محبوسلارلا، او جمله دن سياسى و عقيدتى محبوسلار کيمي حبس ائديلميش و حبسه محکوم ائديلميش شخصلرله مناسبتده تصويب ائديلميش قانونلار و بين المللى عهده ليکلره عمل ائتمه مکله بيرگه، هم ده قبول ائديلميش مقرراتلارنى و قانونلارنى اؤز استبدادى گؤچونون دستگى ايله پوزور. بو کتابنى يازانا ايسه سُر دئييل کي، ساخلامايئرلينده (بازداشت خانالاردا)، حبس خانالاردا، بازپرورى مرکز لرينده و... محبوسلارلا قارشى ايشگنجه و زوراكيليق حاللارنى نرمال و يايغين حالا چئوريليب. محبوسلار آراسينداكى ساواشمالار، قانون و مقرراتلارنى جدى شكيلده يئرینه يئتيريلمه مەسى نتيجه سينده ساغالمالز فيزيكى و روحى آلتيقلاردان (خسته ليکلردن) محبوسلارنى انتحارنى و اؤلومو، لازم اولان طبى يارديم گؤستريلمه مەسى و واختيندا حبس خانادان قيراق خسته خانايا کؤچورؤلمه مەسى سببندن کاميا دؤشن بعضى خسته محبوسلارنى حبس خانادان قيراق خسته خانايا کؤچورؤلمه مەسى (محبوس درويش «بهنام محجوبى» کيمي) و يا سرطانين ايريله مەسى سببندن تهلكه لى وضعيته دؤشن (سياسى محبوس «عليرضا رجاى» کيمي) محبوسلارنى امارنى گؤستير کي اسلام جمهوريتى مقاملاريني اؤزلىرى ده مقررات و قانونلار اينامخيلرلار.

بو ايللرده دولت مامورلاريني غير-قانونى و غير-انسانى داوارنيلارنى، اسلام جمهوريتى نين قانون و مقرراتلار حاضرلاماقدا مقصدينين اجتماعى افكارنى و

بين المللى اجتماعى آداتماقدان باشقا بير شئى اولمادىغىنى گۆستردى و قانون و مقرراتلاردان يالنىز اۆزۆنۆن استبدادى و زوراكىلىغى اۆچۆن دنيا اجتماعى قباغىندا پرده كىمى استفاده ائدير.

اما قوشقوسوز كى، قانون و مقرراتلارلا تانىشلىق بيزه اۆيردير كى، ايستر متهم، ايستر ده محبوس اولسون، هر بير انسانين حاقلارا مالك اولماسى، اولارئين حياتا كئچيريلمه سى، ساخلاماي رينده (بازداشت) ساخلانان و حبس ده اولانلار اۆچۆن امكانلار ياراديلماسى، حبس خانالار تشكىلاتينين و كىفرى موسسه لرین اساس وظيفه سى دير. حبس خانالارئين قانون و مقرراتلارئ ايله تانىشلىق بيزه اۆيردير كى، جزايا محكوم اولمايغىمىز اۆزلۆيۆنده بيزى بير محبوس كىمى انسانى حاقلارئيمىزدان و اوبيرى وطنداشلىق حاقلارئيمىزدان محروم ائتمير. بو، بيزه اۆيردير كى، حبس خانالارئين و ساخلاماي رلرينين مسئوللارئ، محبوسو يالنىز وئريلن حكم اساسيندا ساخلاماق وظيفه سى داشيئير، باشقا هئچ نه. بو، بيزه اۆيردير كى، محبوس و يا ساخلاماي رينده ساخلائيلانا قارشى، هابئله اونون عائله سى و قوهوملارئنا قارشى هر جۆر زوراكىلىق، ايشگنجه، محدوديت و محروميت لر ياراتماق قانونا ضد حركتدير و كىفرى و انتظامى مسئوليته جلب اولونار.

اودور كى، قانون و مقرراتلارلا تانىشلىق بيزيم حاقلارئيمىزئ داها گۆجلۆ و داها ايناملا قيشقئيرا بيلمه ميزه، حاقلارئيمىزئين پوزولماسى ايله مبارزه آپارا بيله مميزه و بو زوراكى دولتى باجاردىقجا اۆزۆنۆن تصويب ائله دييى مينيم قانونلارئ حياتا كئچيرمه يه مجبور ائده بيلمه ميزه دستكدير.

اونا گۆره ده بو كتابدا بو ساحه ده عمومى سواللارا جواب وئرمه يه و ساده حقوقى مصلحت لر وئرمه يه چالشميشام؛ ائله بير شكلده كى، قانونلاردان و حقوقى مفهوملاردان خبرى اولمايان انسانلار طرفيندن استفاده اولونسون و فايدالانىلسين.

مهناز پراكند
محكمه وكيلى

جېس خانانا، ساخلامايىرى، ايش درمانى دۇشگرەسى و اصلاح مركزى

ھەر مەتھەم يەن اۆزلىشە بېلەجەيى مسئلەلر آراسىندا ساخلامايىرىنە و يا جېس خانانا كۆچۆرۆلمەسى وار. بو، موقتى جېس ھكمۆ و يا اونون ساخلاماسىنا سەبب اولان باشقا تامين ھكمۆ ايلە باغلى اولايىلر. مثالا، اونو تامين ائدە بېلمەين و ساخلامايىرىنە و يا جېس خانانا گنتمەيە مەجبور اولان وئىقە و يا كفالت كيمى. جېس خانانلار تەشكىلاتى بىر سىئرا مقرراتلارا دايناراق مەتھەم لرين و آزادلىقدان مەحرۇم ائدىلمىش شەخصلرين ھاقلارنىنى ھابئلە جېس خانانلار تەشكىلاتىنىن و جېس خانانا گۆزتەجى لرينين وظيفە لرينى مەين ائتمىشدير. بو مقرراتلار بونلاردىر: «جېس خانانلار و تامين و تربىە تەدبىرلرى تەشكىلاتىنىن اجرا آئين نامەسى»، «امنىتى ساخلامايىرى و موقتى ساخلامايىرىلرينين آئين نامەلرى» و «مەجبوسلارى آيىرماق و طبقة لندىرەمك» آئين نامەسى.

ساخلامايىرلى و جېس خانانلارنى مامورلارى، جېس خانانلار و تامين و تربىە تەدبىرلرى تەشكىلاتىنىن اجرا آئين نامەسىنە اوبغون اولاراق، ساخلامايىش و يا ھبەسە مەھكۇم ائدىلمىش شەخصلر ساخلامايىش يىرە گلدېكەن سونرا آئين نامەنىن بىر نەسخەسىنى اونا تەقدىم ائتمەلدىرلر. تاسفلر اولسون كى، ايرانىن ساخلامايىرى و جېس خانانلارنىندا جېس خانانلار و تامين و تربىە تەدبىرلرى تەشكىلاتىنىن اجرا آئين نامەسىنىن بو بۆلۆمۆ يىرىنە يىتيرىلمىر؛ قانونون مەتھەم و مەھكۇم ائدىلمىش شەخصلرين ھاقلارى و جېس خانانا گۆزتەجى لرينين ساخلامايىلان و مەجبوسلار قارشىسىندا وظيفەلرى ايلە باغلى چوخ بۆلۆملرينين يىرىنە يىتيرىلمەدەيى كيمى. بو سەبەدن دە بو آئين نامەلرين مقرراتىنى بېلمەك ساخلامايىلان مەتھەم لر و ھبەسە مەھكۇم اولونانلارنىن اۆلكەنىن ساخلامايىرلريندە و جېس خانانلارنىندا اۆز ھاقلارنىنى دە ائتمەلريندە فايدالى كۆمەك اولايىلر.

آئين نامەلرين بىر بۆلۆمۆندە ساخلامايىرلى، جېس خانانلار و اونلارين نوعلرى بىللى ائدىلير و جېس خانانلار تەشكىلاتىنىن قورولوشو ايضاح ائدىلير، اوبىرى بۆلۆمۆندە ايسە اۆلكەنىن ساخلامايىرلريندە و جېس خانانلارنىندا ساخلامايىلان

متهم لرین و محبوسلارین حاقلاری بللی اندیلیر، ساخلانمایئرلرینین و حبس خانالارین مسئوللارینین متهم لر و حبس اولانلارا قارشى وظیفه لری ایضاح اندیلیر. بو یازینى یازماقدا مقصد حبس اندیلمیش متهم و محكوم اندیلمیش محبوسلارین حاقلاری و قارشىلیقلی اولراق حبس اندنلرین و یا حبس خانا گۆزتچی لرینین اولارا قارشى وظیفه لری ایله باغلى اولدوغوندان، آئین نامه نین بو بۆلۆمۆنۆ ساده و سلیس بیر دیلده افاده ائتمه یه چالیشیریق.

متهم لرین و حبسه محكوم اندیلنلرین حاقلاری باره سینده دانیشیلدیغی زمان بیر سیرا آناایشلار و مفهوملار معین و ایضاح ائدیلمه لیدیر:

متهم کیمدیر و او، حبسه محكوم اندیلمیش شخصدن نه ایله فرقلیر؟

«متهم» تحقیقات و تعقیب قضایی نین باشلانیش مرحله سینده اولان شخص دیر. ایندیکی مرحله ده او، یالنیز قانوندا «جرم» ساییلان و جزاسی معین اندیلن عملی تۆرتمکده شبهه لی بیلینیر، لاکن اونون سۆزۆگئدن جرمۆ دوغرودان دا تۆردیب- تۆرتمه دی بی حله لیک بللی دئییل. اصلینده متهم بهتان و بهتانا معروض قالدیغینى ادعا ائتدی بی مرحله دیر و ایندیکی مرحله ده اونا هنج بیر حکم چیخاریلمایب. اما «حبسه محكوم اندیلمیش» و یا حبس جزاسینا محكوم اندیلمیش مجرم، اونون پرونده سینه باخان محکمه نین قاضی سی (حاکم) طرفیندن اتهامی ثوتا یئتیریلن شخص دیر. او، جرم و جزاسی حبس اولان عمل تۆردیب (باخمایاراق کی، مربوطه قاضی اونون پرونده سینه باخارکن عدالته، انصافه و طرفسیزلییه رعایت ائتمه ییب).

بونا گۆره ده، «متهم» و «حبسه محكوم اندیلمیش» و یا مجرم آراسینداکن اساس فرق اولان عبارتدیر کی، بیری شبهه لی وضعیت دیر -بونا متهم دئییلیر- اوبیریسی ایسه حکم اوخوموش موقعیتینده دیر و بیر مدّت حبس خانادا ساخلانماق اوچۆن محکمه ده ده جزا چکمه محكوم اندیلمیش و حبسه محكوم اندیلمیش مجرم دۆر.

مددجو كيمدير و او، متهم و يا حبسه محكوم انديلميش

شخصدن نه ايله فرقنير؟

۱۴۰۰-جو ايلده تصويب انديلميش اولكه حبس خانالار و تامين و تربيه تدبيرلري تشكيلاتينين اجرا آئين نامه سينه دايناراق، جرم تورتدي يي واخت ياشي ۱۸-دن آز اولان و «اصلاح و تربيه كانونو» ندا ساخلامالئ اولان متهم و يا محكوم «مددجو» آدلانير. طبيعي كي، عمومي استفاده ده بو سوزون بويوك ياشلئ محبوسلار اوچون ده استفاده اولونور. (اولكه حبس خانالار و تامين و تربيه تدبيرلري تشكيلاتينين اجرا آئين نامه سيني ۱-جي ماده سيني چ بندي).

هانسي يئرله حبس خانا و ساخلا نمايئري دئيلير؟ متهم لر و

آزادليقدان محروم انديلنر حبسه ساخلا نمايئري؟

حبس خانالار و تامين و تربيه تدبيرلري تشكيلاتينين اجرا آئين نامه سينه متهم لر و آزادليقدان محروم ائمه جزاسينا محكوم انديلميش شخصلرين ساخلا نماسي اوچون ۲ يئر نظرده توتولموشدور:

۱. ساخلا نمايئري (بازداشت خانا): صلاحيتلي عدليه مقاملار نينين يازيلئ گوستريشي ايله سون تصميم قبول انديله نه دک متهم لرين اورا گتيريلدييي موقتي ساخلا نما يئردير. بو تعريفله ساخلا نمايئري يالئيز متهم لرين ساخلا نيلديغي يئردير. بو او دئمكدير كي، ساخلا نمايئرینه گؤندريلنر:

الف. او، اتهام اولونور. بو او دئمكدير كي، اونون باره سينده دادرادا پرونده آچيلىب. اونا گوره ده ساخلا نمايئر نينين مسؤلو محكمه ده پرونده سي اولمايان شخصي ساخلا نمايئر نينده ساخالا بيلمز. يعنى دادرادا پرونده آچيلمايئش آداملارئ ساخلا نمايئر نينده ساخلاماق جرم دؤر.

ب. اونون ساخلا نمايئر نينه آپارئلما سي محكمه مقامئ نين گوستريشي ايله اولمايئدير. متهم ين ساخلا نمايئر نينده ساخلا نما سي باره ده تصميم بازرس، داديار، دادستان، يا قاضي كيمي محكمه مقامئ طرفيندن وئريلمليدير. ساخلا نمايئر نين

مسئول لارئيئين غيرى-محكمه مقامى ئين گوستريشى ايله بير شخصى ساخلامايئرینه قبول ائتمک و يا ساخلاماق حاقى يوخدور. گوستريش وئرن، اولکه ريس جمهورو و يا رهبرى اولسا بئله؛ بو آداملار ئين قاضى وظيفه سى اولمادىغى اؤچون انسانلار ئين حبسده ساخلاماسى ايله باغلى وئردى يى گوستريش لر حقوقى باخيمدان معتبر دئييل.

پ. متهم ين ساخلامايئرینه ساخلاماسى حاقيندا محكمه مقامى ئين گوستريشى يازيلى اولمايدير. اونا گوره ده ساخلامايئرئين مسئول لارى محكمه مقامى ئين يازيلى قرارى اولمادان بيرين ساخلامايئرینه ساخلايا بيلمز و اونون ساخلاماسى ايله باغلى شفاهى گوستريش ين اولدوغونو ادعا انده بيلمز. هابئله باز پرس، داديار و يا اويبرى وظيفه لى شخص لر كيمي عدليه مقاملارئيئين بير شخصى شفاهى گوستريش له ساخلامايئرینه گوندرمک حاقى يوخدور.

ت. ساخلامايئرى، حبس خانا تشكيلاتئيئن نظارتى آلتيندا اولمايدير. متهم لر ين حبس خانا تشكيلاتئيئن نظارتيندن قيراقدا ساخلامايئرى دئييلن يئرده ساخلاماسى قانونا ضد دير و متخلف لر كيفرى تعقيب مسئوليتينه جلب ائديله بيلر. (اولکه حبس خانالار و تامين و تربيه تدبيرلرى تشكيلاتئيئن اجرا آئين نامه سينين ۱-جى ماده سينين ۳-جو بندى)

ث. ساخلامايئرى حبس خانا ايله مقايسه ده حداكثر شرايطه مالک اولمايدير. (اولکه حبس خانالار و تامين و تربيه تدبيرلرى تشكيلاتئيئن اجرا آئين نامه سينين ۳۱-جى ماده سى)

ج. اصل اوندان عبارت دير كى، متهم «عمومى» ساخلامايئرینه ساخلامايئرینه؛ لकिन متهم ين امنيتى، نظامى يا انتظامى ارگانلار ئين هر هانسى ساخلامايئرینه ساخلاماسى ضرورتى يارانارسا، متهم ين حبس خانالار تشكيلاتئيئن نظارتى آلتيندا ياراديلان بو ساخلامايئرینه ساخلاماسينا هئج بير مانعه يوخدور.

بو مسئله نى محكمه مقامى و يا حبس خانالار طبقه لنديرمه مركزى شوراسيئين تصدىقى ايله معين ائتمک لازم دير. يعنى، يالئيز محكمه مقامى ئين گوستريشى ايله و يا طبقه لنديرمه مركزى شوراسيئين تصدىقى ايله متهم امنيتى، نظامى و يا انتظامى نين هر هانسى ساخلامايئرینه

گۆندىرىلە و يا كىچىرىلە بىلەر. (اۆلكە جىس خانالار و تامىن و تربىيە تىبىرلىرى تىشكىلاتىيىن اجرا آئىن نامە سىنىن ۳۱-جى مادەسى)

۲. مەتھىمىن «تەك نىرلىك سلولدا» ساخلاھاسى كىفىرى دادرسى آئىن نامەسى قانۇنونون و اۆلكە جىس خانالار و تامىن و تربىيە تىبىرلىرى تىشكىلاتىيىن اجرا آئىن نامە سىنىن ھىچ بىر مقررآتىندا نظردە توتولمايىشىدۇر و ھەر ھانسى وظيفەلى شىخس و مقام، مەتھىمى تەك نىرلىك سلولدا ساخلاھاسى قانۇننا ضد ھىركەت ائدىر و كىفىرى تەقىب مەسئوليتىنە جەلب اولونا بىلەر.

۲. جىس خانانا: صلاحىتلى محكمە و ھىقوق ارگان لارنىيىن مەرفىسى اىلە آزادلىقدان محروم ائتمە جىزاسىنا محكوم ائدىلمىش محكوملارنىن اصلاح و تربىيە و يا يىنىدن اجتماعتىنە اويما مقصدى اىلە بىللى مەتھ و يا دائىمى اولاراق جىزا چىكمەك اۆچۇن ساخلاھاسى يۇردىر.

جىس خانانىن تەرفىنە گۇرە، جىس خانانا يالنىز آزادلىقدان محروم ائتمە جىزاسىنا محكوم ائدىلمىش و جىزاسى قىطعى لىشنى شىخسلىرىن ساخلاھاسى يۇردىر و بو ھىكمۇن اجراسى اولارنىن بىللى مەتھ جىسدە قالماسىنى تەلب ائدىر. جىس خانالار تىشكىلاتىيىن اجرا آئىن نامە سىندە مەتھ لىرىن جىس خانانادا ساخلاھاسى اىلە باغلى استىنا نظردە توتولۇب و او زىمان اولا بىلەر كى، بەضى منطىقە لىردە ساخلاھاسى يۇردىر، لىكن اولارنىن جىس خانالارنى وار. بو ھالدا محكمە مقاملارنى مەتھى جىس خانانانا گۇندەرمەلى اولور. بىلە ھال لاردا مەتھ لىر جىس خانانادا، لىكىن محبوسلاردان آىرى يۇرلەردە ساخلاھاسى لىر. بو آئىن نامە و ۱۳۹۲-جى اىلدە تىسوىب ائدىلمىش كىفىرى دادرسى آئىن نامەسى قانۇنوننا داىباناراق مەتھ اىلە محكومون عىنى يۇردە ساخلاھاسى قاداغاندىر. بو ھال لاردا جىس ائدىلنىن ساخلاھاسى اۆچۇن نظردە توتولان يۇر تىبقە لىندىر يىلمىدىر و مئىلا قىتل تۇرەكەدە مەتھ اولان شىخس، چانتا قاىماقدا مەتھ اولان شىخس يانىندا عىنى يۇردە ساخلاھاسى لىدۇر.

بو قاداغايا قرنىپىنە، تىشخىس بۇلمەسى و ھوالاندىرما داخلىدىر. (كىفىرى دادرسى آئىن نامەسى قانۇنونون ۵۱۴-جى مادەسى - اۆلكە جىس خانالار و تامىن و تربىيە تىبىرلىرى تىشكىلاتىيىن اجرا آئىن نامە سىنىن ۳۱-جى مادەسى)

خصوصى ساخلا نمايئرلى

۱۸/۰۷/۱۳۸۵-جى ايله قدر ساخلا نمايئرلى يالنيژ عمومى شكلينده ايدى وهئچ بير اداره نين اوژ ساخلا نمايئرلى ياراتماق و اونا صاحب اولماق حاقى يوخ ايدى. بونولا بئله، ۱۳۸۵-جى ايلده قضائيه قوه سى «خصوصى ساخلا نمايئرلى نين آئين نامه سى» آدى آئين نامه نى تصويب ائدرک، انتظاميه، سلاحلى قوه لره و اطلاعات وزارتى، سپاه اطلاعاتى و اطلاعات حفاظتى كيمي امنيتى قوروملارا حبس خانالار تشكىلاتي نين نظارتى آلتيندا خصوصى ساخلا نمايئرلى ياراتماق صلاحيتى وئريب. بو مجوزه دايناراق سپاه اطلاعاتى و اطلاعات وزارتى طرفيندن ياراديلان و اداره اولونان ساخلا نمايئرلى «امنيتى ساخلا نمايئرلى» آدلانير و امنيتى متهم لر اوچون استفاده ائدليلر و قاضى لرين باشقا متهم لرى بو ساخلا نمايئرلرینه گؤندرمه سى قاداغاندير.

طبيعى كى، قئيد ائتمك لازيمدير كى، امنيتى ساخلا نمايئرلرينين نجه اداره ائديلمه سى حاقيندا كى اجرا آئين نامه سينين ۴-جو ماده سينين تبصره سينه دايناراق، بو ساخلا نمايئرلرينين مامورلارى و امكداشلاريندان متهم لرين وطنداشليق حاقلارينا رعايت ائتمه لرى طلب اولونور. «وطنداشليق حاقلاريني قوروماسى قانونو» و اوييرى مرتبط ضوابطلر، او جمله دن حبس خانالار و تامين و تربيه تدبيرلى تشكىلاتي نين اجرا آئين نامه سى.

بو آئين نامه يه گؤره، همين ساخلا نمايئرلرينين مامورلارى و امكداشلارى، خصوصى اولدوغونو بهانه ائدرک وطنداشلارين حاقلاريني قوروماسى قانونوندا و حبس يئرلى ايله باغلى اوييرى ضوابطلرين اجرا سيندان امتنا انده بيلمزلىر.

امنيتى مامورلار امنيتى اتهام ايله امنيتى ساخلا نمايئرلرينده ساخلا نيلان متهم لرى بازجوبى انده بيلرلمى؟

يوخ! اساسا، ساخلا نمايئرلرينين باشچى لارينا و امكداشلارينا بئله بير صلاحيت وئريلميب. ساخلا نمايئرلرينين تعريفينه گؤره، بو يئرلر يالنيژ محكمه مقاملارى

طرفيندن معرفى انديلن متهم لرى ساخلاماق اۆچۆن ياراديلير و ساخلاماق لرى يالئيز بو متهم لرين ساخلاماسينا جوابده دير، باشقا هئچ نه. بوندان باشقا، «كيفرى دادرسى آئين نامه سى» و وطنداشليق حاقلاز يالئيز قورونماسى قانونلارينا اساسا، بۆتۆن تحقيقاتلار پرونده نين باز پرسو طرفيندن و اونون نظارتى آلتيندا پارايلمايدير. اوبيرى ياندان، امنيتى مامورلار محكمه امكداشلارنى دئيل و متهم لردن تحقيق ائله مك اونلار يالئيز وظيفه لريندن بيرى دئيل.

موقتى ساخلاماق لرى

قضايه قوه سى ۱۳۸۵- جى ايلده خصوصى ساخلاماق لرى ياراديلماسينا اجازه وئرمكده ياناشى، باشقا آئين نامه نى ده تصويب ائتمكده «موقتى ساخلاماق لرى» آدلانان ساخلاماق لرى ياراديلماسينا اجازه وئريب. بو آئين نامه يه دا ياناراق، موقتى ساخلاماق لرى متهم ين باره سينده وئريليمش تامين قرار يالئيز موقتى حبس قرارى اولمايدىغى، متهم ين كيفرى تاميناتى تامين ائتمكدن عاجز اولدوغو، موقتى و يالئيز معين انديلميش واختا قدر كيفرى تاميناتى تامين ائده نه دک، ساخلاماق لرينه گۆندريلدى يى يئزدير.

مثلا، متهم اۆچۆن وثيقه قرارى و يا كفالت وئريليرسه و متهم هر هاناسى سببدن باز پرسى و يا دادبارى ده ويريلن تامينات قرار يالئيز تامين ائده بيلميرسه، ويريلن وثيقه و يا كفالت قرار يالئيز تامين ائده بيلنه قدر ساخلاماق لرينده قالماسى ضرورتيندن اۆترو، موقتى ساخلاماق لرى يالئيز اجرا آئين نامه لرينه دا ياناراق، وثيقه و يا كفالت تامين اولونانا قدر موقتى ساخلاماق لرى يالئيز كۆچۆرۆلمه لى و وثيقه و يا كفالتى تامين ائده قدر موقتى ساخلاماق لرى يالئيز ساخلاماق لرى يالئيز.

بو آئين نامه ده «موقتى» ساخلاماق لرى دئيدكه نه نظرده توتلور؟

بو او دئمكدير كى، بو ساخلاماق لرى يالئيز «بير آيا قدر» ساخلاماقا اجازه وئريلير و بير آيين سونوندا ساخلاماق لرى يالئيز صلاحيتلى شخصلرى متهم ين

وضعيتىنى آيدىنلاشدىرماق اوچون پروندهنى قاضى يه و پرونده اوزه ره بازپرس و يا داديارا وئرمليديرلر.

بو باخىمدان:

الف. اگر متهم موقتى حبس قرارى ايله حبسده اولوبسا، او، حبس قرارىنا دايناراق حرکت ائتملى و اونو باشقا قرار ايله ديشديرمه ليدير.

ب. متهم، وثيقه و يا كفالت قرارىنى تامين انده بيلمىدى بى حالدا ساخلامايئرئنده قالئرسا، او، قاباكيئندان فرقى و داها يونگول تامينات قرارىنين وئريلمسينه اقدام ائتمليدير. ائله بير شكلده كى، متهم اونو تامين ائتمه امكانى اولسون.

پ. تامينات قرارىنى داها يونگول تاميناتا ديشمك ايستميرسه، او زامان عمومى ساخلامايئرئنه كوچورولمه وضعينىنى آيدىنلاشدىرمايئر.

بازپرس و يا داديار متهمين موقتى ساخلا نمايئرئندن بير آي كنجديكدن سونرا يئنى دن همين موقتى ساخلا نمايئرئنده حبس انديلمهسى بارده قرار وئره بيلرمى؟

موقتى ساخلامايئرلرينين اجرا آئين نامه سينه دايناراق، بازپرس و يا داديار متهمين بير آي كنجديكدن سونرا يئنى دن همين ساخلامايئرئنده ساخلاماسينا قرار وئره بيلر. لاکن متهمين ساخلا نلديغيندان بير آي كنجديكدن سونرا اونون بير آيدان آرتيق مدته ساخلامايئرئنده ساخلاماسى ساخلامايئرئى تشخيص شوراسيئين راي يندن آسيلىدئر.

موقتى ساخلا نمايئرئى تشخيص شوراسيئنى هانسى شخصلر و يا مقاملار تشكيل ائدير؟

«موقتى ساخلامايئرئى تشخيص شوراسى» اشاغيداكي لاردان عبارتدير:
ساخلامايئرئينين نظارتچى قاضى سى، ساخلامايئرئينين باشچى سى، بهداشت و درمان مسئولو و اجتماعى مددكار. يالئيز محكمه مقامى نين قرارى ايله متهمى

ساخلاڭمايئىرىندە بىر آيدان آرتىق ساخلاڭماغا ساخلاڭمايئىرىنىن مەسئۇل لارى طرفىندىن اجازە وئىلمىر؛ اولاردا ساخلاڭمايئىرى تەشخىس شوراسىئىنىن رايى ايله باغلى لازىمى بلگە لىر دە اولمايئىدۇر.

اصلاح و تربيه كانونو

«اصلاح و تربيه كانونو» ۱۸ ياشىنداك اوشاقلارنى ساخلاڭماق اوچۇن ھەر بىر استانىن مەركىزىندە و احتىياج اولدوقدا اولكەنىن باشقا بۆلگە لىرىندە يارادىلمالى اولان مەركىزىدۇر. اصلاح و تربيه كانونونون يارادىلماسى ئىن تەكلىف ائدىلمەسى طرھى، ھىس خانالار تەشكىلاتى باشقى سىئىن اشتراكى و قضاىيە قوھسى باشقى سىئىن ملاحظەسىنە اوېغون اولراق اولور. (اولكە ھىس خانالار و تامىن و تربيه تەدبىرلىرى تەشكىلاتىنىن اجرا آئىن نامەسىنىن ۲۶۱-جى مادەسى)

۱۸ ياشىنا چاتمامىش اوشاقلار ساخلاڭمايئىرىنە و يا مەمولى ھىس خانالارا گۇندىرلىمىر و ساخلاڭمايئىرى و يا ھىس خانى يئىنە بو مەركىزىدە ساخلاڭمايئىرى.

اصلاح و تربيه كانونو ۳ بۆلمە دن عبارتدۇر:

- قىزلار بۆلمەسى

- اوغلانلار بۆلمەسى

- جوانلار بۆلمەسى

اونا گۇرە دە ۱۸ ياشىنا چاتمامىش اوشاقلارنى بۇيوك لىر آراسىندا ساخلاڭماسى نە اينكى قانونلا قاداغاندۇر، ھەم دە اكر شەخس جرم تۇرتدى بى زمان ياشى ۱۸-دن آز ايدىسە، لايىن ھەكەم چىخارىلاركن ياشى ۱۸-دن يوخارى ايسە، او، لاپ آرتىدان ياشى ۲۳ اولانا قەدر اصلاح و تربيه كانونونون جوانلار بۆلمەسىندە ساخلاڭمايئىرى و ۲۳ ياشىندا سونرا دولت ھىس خاناسىنا كۇچۇرۇلۇرسە، دولت ھىس خاناسىنىن جوانلار بۆلمەسىنە كۇچۇرۇلمىدۇر.

اصلاح و تربيه كانونونون مەقراتىندا مەدجولارنىن اصلاح و تربيه كانونوندا ساخلاڭمايئىرىنىن ياش ھەدىدىن آسۇلى اولمايارقا، قاضى يە بىر سىئرا وەضەيت لىرە

اصلاح و تربيه كانونوندا مددجويى محكوميت بينين اجراسينا دائر حكم وئرمه يه اجازه وئريلير. بئله اولدوغوندا مددجونون بؤتؤن جزا مدتى ۲۳ ياشيندان سونرا دا اصلاح و تربيه كانونوندا كئچچك. (اؤلكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلرى تشكىلاتى نين اجرا آئين نامه سيني ۲۷۰-جى ماده سى)

طبيعى كى، اصلاح و تربيه كانونونون باشچى سى بو حكم ايله راضيلاشما ديقدا مسئله نى حكم چيخاران قاضى يه و يا حكم لرى اجرا ائدن قاضى يه اعلان ائتمك و بو مسئله ايله باغلى تجديدنظر طلبى وئرمك حاقينا مالكدير؛ اما او، حكمو اجرا ائتمك دن و مددجونو كانوندا ساخلاماقدان امتنا ائده بيلمز. قاضى اونون طلبينه محل قويماسا، پرونده نى حبس خانانا تشكىلاتى نين باشچى سينا و استائين عمومى عدليه سيني باشچى سينا چا تدبير اجاق كى، اونا باخيلسيئن. (اؤلكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلرى تشكىلاتى نين اجرا آئين نامه سيني ۲۷۱-جى ماده سى)

قتيد ائدك كى، «حبس خانالار نين آيريلماسى و طبقه لنديريلمه سى آئين نامه سى» نه دا ياناراق، استاندا اصلاح و تربيه كانونو يوخدورسا، ۱۸ ياشينا چاتميش اوشاق و يئنى يتمه لر حبس خانانا محيطيندن آيرى يئده ساخلا نلاجاق. قضائى بير مقامين (مثلا قاضى) ۱۸ ياشينا چاتميش يئنى يتمه نين حبس خانانا گؤندريلمه سى باره ده گؤستريش وئرميش اولسا بئله، حبس خانالار نين باشچى لارى بو امرى يئرینه يتيرمه يه مجبور دئيل لر و گؤندريلن يئنى يتمه نى درحال اصلاح و تربيه كانونونا گؤندرمه ليدير لر.

بونا گؤره ده ساخلا مائيرينين دسته بندى سى: اختصاصى، موقتى و عمومى يه؛ متهم لر ده ساخلا نديقلارى يئر گؤره ۳ دسته يه بؤلؤنؤر لر:

۱. اختصاصى ساخلا مائيرينده ساخلا نيلان متهم لر
۲. موقتى ساخلا مائيرينده ساخلا نيلان متهم لر
۳. عمومى ساخلا مائيرينده ساخلا نيلان متهم لر

نكته: نظامى و عمومى ساخلا مائيرينين ياراديلماسى و اداره ائديلمه سى حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلرى تشكىلاتى نين اجرا آئين نامه سيني مقرر ائينا دا يانير. بونولا بئله، اختصاصى ساخلا مائيرينين ياراديلماسى و اداره ائديلمه سى اونلار نين آئين نامه لرينده نظرده توتولموش مقرر ائارا تابع دير.

نكتە ۲: انتظامى قوهسى و نظامى قوهلرين ساخلامايئرلينده متهملرين كۆزتلەمه آلتيندا ساخلائيلىماسى اۆچۆن يئرلر وار. بو يئرلر «انتظامى و يا نظامى قوللوقچولارئين كۆزتلەمه يئر» كيمى تائينئر. انتظامى و يا نظامى قوللوقچولار متهمى يالئيز محكمه مقامئنين قرارئ ايله لاپ چوخ ۲۴ ساعت كۆزتلەمه آلتيندا ساخلايا بيلرلر. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلرى تشكىلاتئنين اجرا آئين نامه سينيىن ۳-جۆ مادهسى).

متهملرين موقتى ساخلائمايئرلينده هانسى حاقلارئ وار؟

۱۷/۰۹/۱۳۸۵-جى ايل تاريخينده تصويب انديلميش موقتى ساخلائمايئرلرين اجرا آئين نامه سينه داباناراق متهملرين موقتى ساخلائمايئرلينده حاقلارئ آشاغئدا كئيلارديئر:

۱. متهملر هر گۆن سحر ساعت ۰۸:۰۰-دان آخشام ساعت ۲۰:۰۰-دك وكيلى، قوهوملارئ و ايستهدىي باشقا شخصلر ايله بللى يئرلرده شخصا و آزاد گۆرۆشه بيلرلر. لاكلن متهمى، قوهوملارئ و ايستهدىي باشقا شخصلرله گۆرۆشو ايله باغلى اونو بو حاقلاردان محروم ائدن استئنالار وار. قئيد اولونان استئنالار بونلارديئر:

الف. ساخلائمايئرلرين تشخيص شوراسيئنين رآيى اوندان عبارت اولاكى، اونون باشقا شخصلرله (وكيلدن باشقا) گۆرۆشو اجتماعى آسايئشى و محكمه روندنين مثبت گئديشاتيني پوزور.

ب. بازپرس و يا داديار وئردىي قرارلا اونون قوهوملارئ و يا باشقا شخصلرله (وكيلدن باشقا) گۆرۆشمه سيني آچئق شكيلده قاداغان ائتميشدير. بو حالدا متهملين قوهوملارئين اونونلا گۆرۆشمهسى يالئيز تامينات قرارئنى وئرميش همين بازپرس و يا داديارئين يازئلى اجازهسى ايله ممكن دؤر.

نكتە: قئيد ائدك كى، متهملين وكيلى ايله گۆرۆشو ايله باغلى هئچ بىر استئنا و يا قاداغا يوخدور و ساخلائمايئرلرين باشچىسى متهملين وكيلى ايله گۆرۆشو اۆچۆن و يا اونون وكالت نامه سينيىن تنظيم انديلمهسى اۆچۆن مناسب يئرلر آيئرماليدئر و متهملين وكيلى و يا وكيلى ايله امكداشليق ائتمه ليدير.

۲. موقتى ساخلائمايئرلرين آئين نامه سينه داباناراق متهملرين نشرلر، كتابلار، مجلهلر و روزنامهلر آلماق و اونلاردان استفاده ائتمك حاقئ واردئر.

۴. متہم لرین جمعی ارتباط وسایل لریندن (رادیو، تلویزیون و...) بوٹون گون استفاده ائتمک حاقی واردیر.

۵. موقتی ساخلائی لرینین آئین نامہ لری متہم لره موبایل، تلفن و کامپیوتر کیمی شخصی وسایل لرین استفاده ائتمہ یه ده اجازہ وئیر.

انتظامی و یا امنیتی مامورلار حبس ائتدی کیری هر کسی بو ساخلائی لریندن و یا حبس خانالاردان هر هانسی بیرینه معرفی ائده بیلرلمی؟

قضائی مقاملاردان بیرینین (مثلا، بازپرس، دادیار، پرونده نین قاضی سی، دادستان و یا احکامین اجرا قاضی سی) مهرؤ و امضاسی اولان رسمی مکتوبو اولمایان هئچ بیر مامور، بیر شخصی هر هانسی سببدن موقتی ساخلائی لرینه و یا حبس خانایا معرفی ائده بیلمز. بو مکتوبدا آشغیداکیلارین هامیسی اولمایدیر:

الف. موقتی ساخلائی لرینه و یا حبس خانایا معرفی ائدیلن شخصین تام آدی و تام مشخصاتی

ب. اونون موقتی ساخلائی لرینه گتیریلمه سببی، مثلا، اتهامین نوعو و یا محکوملوغو

پ. ساخلائی نین (بازداشت) سببی و ساخلائی مدتی

ت. ساخلائی قرارینین نمره سی و یا حکمون نمره سی

ث. متهمین و یا آزادلیقدان محروم ائتمه جزاسینا محکوم ائدیلیمیش شخصین ساخلائی لرینی و یا حبسینی کئچیرمه لی اولدوغو ساخلائی لرینین و یا حبس خانانین آدی.

بس، مامورلار آشکار جرم تورتتمکده اولان شخصی نئجه توتوب ساخلائی لرین بیلرلمی؟

آیدیندیر کی، بئله حاللاردا، یعنی آشکار جرم لرده مامورلار شخصی آنجاق توتاراق (دستگیر)، حبس خانایا تشکیلاتی نین نظارتینده اولان انتظامی ساخلائی لرینه آپاریر و ایلک فرصتده (۲۴ ساعت قدر) او، دادسرا کیمی قضائی

ارگانلاردان بېرىنه آپارېلمالېدېر كى، قاضى وضعيتين آيدېنلاشدېرا بېلسين. نه قدر كى، حبس قرارى محكمه مقامى طرفيندن وئرىلمىيب، اونون انتظامى ساخلائمايېرىنده ساخلائماسى «گۆزتلهمه (مشاهده) آلتېنده» سايئېئر و اونون مدتى ۲۴ ساعت دان چوخ اولمامالېدېر. شخسى ساخلائمايېرىنه و يا حبس خاناييا معرفى ائدن مامور ساخلائمايېرىنين و يا حبس خانائين متهم و محكوم ائدىلميش شخصلرين قبولو اوچون قاباقچادان اونون مستول مقامى طرفيندن ساخلائمايېرىنين و يا حبس خانالارېن متهم لر و محكوم لار بؤلومونه معرفى ائدىلمى و اونلارا تائينميش اولمالى، هابئله عكسدار شناسايى كارئىنى بو بؤلومه تقديم ائتمه ليدير. ائله كى، ساخلائمايېرى و يا حبس خانائين قبول امكداشلارينا متهم و يا حبس جزاسينا محكوم ائدىلميش شخصلرى كيمين معرفى ائدىنى آيدىن اولسون.

نكته: يوخارېداكى مقرراتلارا داياناراق، مامورلار اوذباشينا و محكمه مقامى نين گؤستريشى اولمادان كيميسه حبس ائده، ساخلائمايېرىنه و يا حبس خاناييا آپارا بېلمزلر. اگر مامور بېر آدمى گؤستريش اولمادان ساخلائمايېرىنه و يا حبس خاناييا آپاريسا، ساخلائلميش شخصلين همين مامورو شكايى ائتمه حاقى وار و او، شكايىتىنى ان قيسا مدتده محكمه مقاملارينا تقديم ائده بېلر.

ساخلائمايېرىنه و يا حبس خاناييا قبولون ايلكىن روندلرى هانسىلاردير؟

ساخلائلان شخص و يا محبوس ساخلائمايېرىنه و يا حبس خاناييا داخل اولان كيمى اونون اوچون قبول بؤلومونده پرونده حاضرلانير، فوتوسو چكىلرك پرونده سینه علاوه اولونور. حبس خانادا مجرم كيمى قبول ائدىلن انسانلارېن بارماق ايزى ده آليئير. ساخلائلان (بازداشت) شخص و يا محكوم اضطرارى حاللاردا ارتباط ساخلايا بېلجك بېر نفرى بللى ائتمه ليدير. اونون شخسى اشيالارى و سندلرى گؤتورؤلور و اورادا ۳ نسخه ده اونلارېن قبضى حاضرلانير: بېر نسخه سى حبس ائدىلنن پرونده سینه داخل ائدىلمك اوچون استفاده اولونور، بېر نسخه سى محبوسون

وسايل لارئيئىن قوتوسونا و يا مهرلنميش تورباسيئنا قويولور، بير نسخه سى ده محبوسون و يا ساخلانئىلان شخصين اؤزونه وئريلير. قبول زامانى متهم و يا حبس جزاسيئنا محكوم انديلميش شخصه ساخلاما (بازداشت) و يا حبس مدتى بويونجا حبس خانائىن ايچينده كى مغزالاردان آئىش-وئريش انده بيلمه سى اؤچون اعتبارى كارت وئريلير. آزادليق زامانى همين اعتبارى كارت داكئ پول اونا قايتارئىلاجاق. اولاي بيلسين كى، شخص آزادليغا چئخاندا حبس خانادا و يا ساخلامايئرئنده اعتبارى كارتئندا كئ مبلغى محكوما قايتارماق اؤچون نقد پول يوخدور. بو زامان آزادليغا چئخان شخص اعتبارى كارتئنى وئرميش بانك شعبه لرئندن هر هانسئ بيرينه مراجعت اندرك كارتدا قالان مبلغى آلا بيلير. هابئله او، حساب نمره سيني اعلان انده بيلر كى، حبس خانانا و يا ساخلامايئرئى، اعتبارى كارتئندا قالان مبلغى همين حسابا ياتئرسئىن. بو حالدا حبس خانانا و يا ساخلامايئرئى بو مبلغى ان چوخ ۴۸ ساعت ايچينده شخصين حسابئنا ياتئرمالئدئر. (اؤلكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلى تشكيلاتئىن اجرا آئىن نامه سيني ۵۱-جى ماده سى)

محبوسون اشيالارئىن حبس خانانا و يا ساخلامايئرئنه وئرمكدن امتنا انده بيلرمى؟

بلى. محبوس و يا ساخلانئىلان (بازداشتئى) شخصى اشيالارئىن قوهوملارئىندان و يا تائىشلارئىندان بيرينه تحويل وئريلمه سيني حبس خانائىن و يا ساخلامايئرئىن قبول امكداشلارئىندان ايسته يه بيلير. و يا اشيالارئىن اؤز حسابئنا سفارشلى پست ايله و يا هر هانسئ باشقا ممكن يول ايله بللى اتئدى يى يئر گؤندريلمه سيني يازليق شكلده ايسته يه بيلير. بو زمان اونون اشيالارئى باغلامالى، لاكلامالى و مهرلنمهلئيدير و صورت جلسه حاضرلامالى و اورادا باغلامائىن محتواسئ و ايچينده كيلر ثبت انديلمه ليدير. صورت جلسه نين بو صورتئىن دوغرولوغو محبوسون بارماق ايزى ايله، انله جه ده حبس خانانا و گؤزئچى (نگهبان) و آنبارجئ طرفئندن تصديقلنمه ليدير. آيدئدئر كى، بو صورت جلسه نين بير نسخه سى محكوما وئريلمه ليدير.

؟ محبوسون یانیندا قیمتلی اشیالاری (قیزیل و زینت اشیالاری) کیمی) ساخلاماق نئجه اولاجاق؟

محکوما مخصوص قیمتلی اشیالار (قیزیل و زینت اشیالاری کیمی) حبس خانادان باشقا یئرده، مثلا، امانت صندوقوندا و یا بانکلاردا و یا حبس خانایا ایله قرارداد ایلان خصوصی بخشده ساخلامالیدیر. بونون اوچون محبوس یازیلدی عریضه ایله مراجعت اتملی و اونون پولونو اوژو وئرمه لیدیر. محکومون ایسته مه سی ایله و حبس خانانین باشچی سینین تصدیقی ایله اونون قیمتلی اشیالاری امانت صندوقوندا و یا بانکدا و ... ساخلانیلیر؛ اما عمل ائدیلمه لی اولان باشقا بیر شرط ده وار: محبوسون اشیالارینین چاتدیلماسی و یا حبس خانادان باشقا یئر گؤندریلیب ساخلاماسی قانونلا قاداغان اولونا بیلر. مثلا، محبوسون قیمتلی اشیالاری اونون ایشله دییی جرمون نتیجه سی اولمالیدیر. (اؤلکه حبس خانالار و تامین تریبه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آئین نامه سینین ۵۲-جی ماده سی)

؟ حبس خانایا داخل اولارکن محبوسو "فیزیکی آختاریش" لازیمدیرمی؟

بلی. ساخلامایترینه و یا حبس خانایا گتیریلن هر بیر شخص، اونون طرفیندن قانونسوز ماده لرین و یا اشیالارین داخل اولماسینین قاباغینا آلماق اوچون قبول زامانی فیزیکی آختاریش آپاریلیر.

؟ محکومون فیزیکی آختاریشی نئجه حیانا کئچیریلیر؟

محبوسلا هر هانسی سوء-استفاده نین، قانونسوز و یا اخلاقسیز داورانیشین قاباغینا آلماق اوچون دوربین لر ایله تجهیز اولوموش و اتاقدا محبوسون فیزیکی آختاریشی ایله یاناشی، وسایل لره و اشیالارا باخیش کئچیرمک لازیمدیر. بدن آختاریشلاری محبوسلا عینی جنسدن اولان و لازمی تعلیم کئچمیش فیزیکی حفاظت مامورلاری طرفیندن آپاریلیر و ممکن قدر الکترون تجهیزاتی واسطه سی ایله آپاریلمالیدیر.

محبوسون فيزيكى آختاريشى زمانى بۇتون پالتارلارنى چىخارمايلىدىرمى؟

يوخ! ايستر متهم، ايسترسه ده آزادلىقدان محروم ائتمه جزاسىنا محكوم ائديلميش محكوملارنى بدننى پالتارسىز آختارماق و يا داخلى عضولرىنى آختارماق قاداغاندىر. طبيعى كى، بو گۆن اسكن تجهيزات لارى و فلز تاپانلارنى چوخلوغونا باخماياراق، محبوسون سويوناراق بدننىن آختاريشىنىن آپاريلماسى غيرى-اخلاقى و غيرى-عادى ايشدير؛ لاکن قبول بۇلمه سينه، مسؤل شخص محكومون بدننىن پالتارسىز آختاريلماسىنىن ضرورى لى يىنى بللى ائتيكده، حبس خانالار و تامين تريبه تدبيرلى تشكىلاتىنىن اجرا آين نامه سى نظرده توتولور. آيدىنىدىر كى، بو حالدا قبول مسؤلو محكومون فيزيكى آختاريشىنىن صورت جلسه سينده حاللارنى و ضرورى لى يىن سببىنى قئيد ائتمليدير. ضرورت و سبب اولمادان بونو انده بيلمز. محكومون پالتارى اولمادان بدننىن آختاريشى باشقا مامورلار و دوربين لر قاباغىندا آپاريلمايلىدىر. پالتارسىز محكومون بدننه باخيش اخلاقى اصوللار و ساغلاملىق استاندارتلارنا رعایت اولوماقلا، دوربين سيز بوش يئرده تعليم كئچميش مامورلار طرفيندن آپاريلمايلىدىر. يعنى، محبوسون بدننه پالتارسىز باخيش كئچيرن مامورون آختاريش زمانى محبوسون بدننىن خاريجى قسمت لرينه توخوماغا، جنسى و جنسىتى سۆز و عبارت لر ايشلتمه يه حاقى يوخدور. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تريبه تدبيرلى تشكىلاتىنىن اجرا آين نامه سينىن ۵۳-جو ماده سى)

حبس خانالار تشكىلاتىنىن اجرا آين نامه سينه دايناراق، متهم يىن و يا محبوسون ساخلانمايىرىنده و يا حبس خانادا شخصى وسايل و سس و ويدئو جهازلارنىندان استفاده ائتمك حاقى وارمى؟

ساخلامايىرىنده و يا حبس خانادا متهم و محكوم ائديلميش شخصلره شخصى اشيالارنىندان استفاده ائتمه يه اجازه وئريلير. متهم يىن و يا محبوسون استفاده سينه اجازه وئريلن وسايل لر بونلاردير: كتابلار و مجوزلى نشرلر، فلزى اولمايان ديش خميرى و ديش فيرچاسى، فلزى اولمايان صابون قابى، صابون و شامپو، حمام

صابونو، فلزی اولمیان داراق، اورتا اؤلچۆلۆ ال و حمام حولهسی، دمپایی، ۲ جۆت جوراب، ساغلاملیق احتیاجلارینا اویغون آلت پالتاری، فصله و یا حبس خانای گئییمینه اویغون ۲ کۆینک، ۱ جۆت شالوار و آلت پالتاری، دفترخانا لوازمالاری، طبی عینکلر، بیچاقسیز دیرناق توتان، یئمک قابلاری او جمله دن: فلزی اولمیان بوشقابلار، شیشه اولمیان استکانلار و قاشیقلار.

نکته: حبس خانادا باشماق و ایدمان باشماغی ساغلاماق قاداغاندیر. (اؤلکه حبس خانالار و تامین تربیه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آئین نامه سینین ۶۹-جو ماده سی)

هابئله متهملر (یعنی پرونده لری حله ده حکم چخاریلمامیش شخصلر) موقتی ساغلامایترلرینین اجرا آئین نامه سینین ۱۱-جی ماده سینده اویغون اولاراق موبایل تلفن لاریندان و فردی کامپیوترلریندن استفاده ائده بیلرلر. قانون وئریجی، متهملرین و یا محبوسلارین ضروری شخصی گئیملریندن استفاده ائتمک حاقی ایله یاناشی، کتابلاردان و نشرلردن استفاده حاقینی دا نظره آلمیشدیر. قانون وئریجینین بو مناسیبتینه گۆره، انسانین آلت پالتاری اولماسینی قاداغان ائتمک و یا محروم ائتمک ممکن اولمادیغی کیمی، اونو روزنامه و کتابدان دا محروم ائتمک عینی درجه ده ممکن سۆزدۆر و بو اشیلاردان استفاده ائتمه یی محروم ائدن هر هانسی حرکت ده قاداغاندیر و آئین نامه نین مقرراتی نین پوزونتوسو حساب اولونور. آیدیندیر کی، قانون وئریجی دئدیگده چاپینا اجازه وئرلین و کتاب بازاریندا ساتیشی اولان بۆتۆن کتاب و نشرلر نظردده توتولور. مجوزلی نشرلر اۆلکه ده نشرینه اجازه وئرلین و هر کس اۆچۆن ال چاتان اولان بۆتۆن روزنامه و مجله لر دیر. اودور کی، ساغلامایترلری و حبس خانالارین مسئول لاری متهمل و یا محکومون عائله سی طرفیندن گتیریلن روزنامه لرین، نشرلرین، کتابلارین گیرمه سینه مانع اولمامایدیرلر.

حبس خانایا محکوم ائدیلیمیش شخصلرین موبایل تلفن لاریندان و شخصی کامپیوترلریندن استفاده ائتمک حاقی متهمل ایله عینی دیرمی؟

حبس خانایا تشکیلاتینین اجرا آئین نامه سینده آزادلیقدان محروم ائتمه جزاسینا

محكوم ائديلميش شخصلر اۆچۆن بئله بير حق نظرده توتولمور. اما بيلدى يينيز كيمي، متهمين، حبس جزاسى آلانلاردان داها حساس شرطلرى وار؛ چۆنكى ساخلامايئرندن قيراق دنيا ايله ارتباط ساخلاماق، جرمون ايزينى يوخ ائتمه يه چاليشماق احتمالى متهمين پرونده سينده تصور ائديلىر و گۆرۆنۆر كى، متهم لرين رابطه واسطه لرينه داها چوخ دقت و حساسلىق گۆستريلمليدير. لاکين حبس جزاسينا محكوم ائدلمکله پرونده سى باغلاميش و جزائين اجراسينا اويغون اولراق حبس خانادا اولان محبوسلار اۆچۆن بئله بير احتمالىن اولماسى فيكرى، كۆكۆدن يئرسيزدير.

ايندى ۱۴۰۰-جو ايلده تصويب ائديلميش اجرا آئين نامه سينين مقرراتلارينا شكايتلر و لويح، محكوملار اۆچۆن ديگيتال گۆرۆش و اويرمه نين نظرده توتولودوغونو نظره آلساق، گۆرۆنۆر كى حبس خانالار تشكىلاتى بير سييرا محدوديتلر و تهيدلر نظره آلراق بو مكانى محبوسلارين اختياريندا قويا بيلر. نئجه كى نروژ كيمي اروپا اولكه لرينده بئله ائديلىر. هابئله، ساخلامايئرئين ۱۳۸۵-جى ايلده تصويب ائديلميش اجرا آئين نامه سينين مقرراتينا اساسا، موبایل تلفن و كامپيوتردن استفاده متهملرين حاقى كيمي تائينير. بئله قناعته گلگمك اولار كى بيرينجى قاعده ده حبس جزاسينا محكوم ائديلميش شخصلر ده -كى، اولار حاقيندا جرمون آتارئينى يوخ ائلمك تصور ائديلمير- بو حاقدان فايدالانا بيلرلر.

حبس خانالاردا حبس جزاسينا محكوم ائدیلنلرين ساخلاما شرايطى

قبول بۆلمه سينده آزادليقدان محروم ائتمه جزاسينا محكوم ائديلميش شخصلرين مشخصاتلارنى ثبت ائدليديكدن و ضرورى شخصى اشيالار محكومو چاتدئرئيديقدان سونرا اونون ساخلامايئرئى بللى ائديلگك.

آزادليقدان محروم ائتمه جزاسينا محكوم ائديلميش شخص حبس خانايلا گتيريلديكدن سونرا اونون هانسى بنده و يا آسايشگاهدا ساخلانيلاجائينى كيم معين لشديرير؟

محكومون حبس خانادا يئرلشدى يى يئرئى بللى ائتمك اۆچۆن هر بير حبس خانادا «حبس خانلا طبقه لنديرمه شوراسى» آدلى شورا يارادئيلير و اولار

محكوملارئين آيريلماسى و طبقه لنديريلمهسى ايله مشغول اولان مركزى طبقه لنديرمه شوراسيئين نظارتى آلتيندا ديرلار. طبقه لنديرمه شوراسيئين قرارلارى متهم و يا حبس جزاسينا محكوم انديلن طرفيندن بير هفته ايجينده شكايه انديله بيلر. بو اعتراضا آييرماق دا داخلدير. (اؤلكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلى تشكيلاتيين اجرا آئين نامه سيني ۲۳-جو مادهسى و ۲۷-جى ماده سيني ۲-جى تبصرهسى)

؟ حبس خانالارئين طبقه لنديريلمهسى و محبوسلارئين آيريلماسى دئيديكده نه نظرده توتولور؟

محكوملارئين آيريلماسى و طبقه لنديريلمهسى، سابقهسى، ياشى، جنسى، وطنداشليغي، جرم نوعو، جزا مدتى، فيزيكى و روحى وضعيتى، شخصيت و استعدادى، محكومون تحصيل سطحى و باشاريغي اساسيندا حياتا كنجيريلير. بو حاللارا گوره محكوم حبس خانائين ايش اويرمه و مشغولوق مركزلريندن بيرينه و يا اونون وضعيتينه اويعون اولان تاميني و ترييه موسسه لرينه معرفى انديلير. آييرما و طبقه لنديرميه باغلى مقرراتا گوره: مالى محبوسلار، قتل و جنائت، اوغورلوق، عقيدتى و سياسى محبوسلار آيريلاراق اوز خصوصى بندننده ساخلانيلمايدير. هابئله، جوان محبوسلار اورتا ياشلى محبوسلارلا، ايلك دفعه محكوم اولوموش محبوسلار سابقهلى اولان محكوملارلا عيني يئرده ساخلانيلمايدير. بو مقصدله قانون وئربجى شرط قويوب كى، امكان داخلينده محكوم لازمى لوازماتلارلا تجهيز اولوموش اتاق وئربلسين، محكوملار گروهه حاليندا ساخلاناركن گروه آداملارئين (ياشا اويعونلوق و اوپيرى جهت لر باخيمئندان، خصوصا ده يوخو ساعاتى) سنجيلمه سينده دقتلى اولونسون و گنجه لر اونلارا داها چوخ نظارت تطبيق انديلسين.

مخدر و روانگردان ماده جرمو تورقميش محكوملار اوپيرى عادى محبوسلار آراسيندا ساخلانيلمايدير. مخدر و روانگردان ماده جرملرينه گوره محكوم انديلميش شخصلرين ساخلانمايئرى حبس خانالار دئيل، ايش درمانى دوشرگه لريدير؛ استانلاردا ايش درمانى دوشرگه لرى ياراديلمايقداد، بو حالدا مخدر و روانگردان ماده جرملرينه گوره محكوم انديلميش شخصلر دولت

حبس خانالار ئىندا ساخلانئىلئىر. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تريبه تدبيرلرى تشكىلاتئىن اجرا آئىن نامه سىنين ۲۸-جى ماده تبصرهسى)

نكته: بو مقرراتا داياناراق، بعضى سياسى و عقيدتى محبوسلارئى حبس خانائىن مسؤل شخصلرى طرفىندىن اونلارئى جوانلار بندى دئىلن يئرە و يا شرور واعدام آلتىندا كئى محبوسلار بندينه كۆچۆرمكله هده له مك، هابئله همين بندرله كۆچۆرمك قانونا ضددير و بو آئىن نامه نىن مقرراتيئىن پوزولدوغو دئمكىدر و تخلف ائدىن كىفرى تعقيب مسئولىت ينه جلب ائدىله بيلر.

قضائى مقاملارئىن قرائئ ايله اوبيرى محبوسلاردان آيرئلمائى اولان ساخلانئىلنلارئىن و يا محبوسلارئىن ساخلانماسئى ئىجدير؟

صلاحيتلى قضائى مقاملارئىن كۆستريشى ايله آيرئجا ساخلانئىلمائى اولان محكوملار اۆچۆن ضرورى شرايطى اولان اتاق نظردە توتولمايئدئر. آما بعضى محبوسلار بو ايشين كۆرۆلمهسى اونو «تك نفرلىك سلولدا» ساخلاماق دئمك دئىل؛ چۆنكى حبس خانالار تشكىلاتئىن اجرا آئىن نامه سىنده محبوسلارئىن تك نفرلىك سلولدا ساخلانماسئى نظردە توتولمايئىب. محكوم اۆچۆن لازمى شرايطه مالك اوتاغيئىن نظردە توتولماسئى محبوسون باشقا محكوملارلا بىرلىكدە عمومى تىپلى حبس خانادا ساخلانماسئى ايله ضدئيت تشكىل ائتمير.

محكومون تجريد اولوماسئى جزالاردان بىرى حساب اولونور، محبوسون تخلفۆ طبقه لنديرمه شوراسئىندا آشكار ائدىلرسه، بو شورا محكومون بىرىنجى نوبتده ۱۰ گۆن، ايكىنجى نوبتده ايسه ۱۵ گۆن مدتئىنه تجريد اولوماسئى بارهده حكم چىخارا بيلر. تجريد، محبوسون تك نفرلىك سلولا سالىنماسئى دئىل، اونون آيرئ يئرە بىر نفرلىك و يا ايكى نفرلىك اوتاكلاردا ساخلانماسئى دئمكىدر. بو اوتاكلارئىن آسايئش خانادان قئراقدا و باشقا آسايئش خانادا اولماسئىنا احتياج يوخدور، لاكين محكوم عىنى آسايئش خانادا ضرورى شرايطى اولان آيرئجا اوتاقدا ساخلانئىلا بيلر. اونو دا قئيد ائتمك لازىمدئر كى، مجرم محبوسو تجريد ائتمك اونو حبس خانائىن امكانلارئىندان محروم ائتمك دئمك دئىل. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تريبه تدبيرلرى تشكىلاتئىن اجرا آئىن نامه سىنين ۲۸-جى مادهسى)

حبس خانانا و يا موسسه باشچئ سئنيئن محبوسو تجريد

ائتمك حاقئ وارمي؟

حبس خانائين باشچئ سئ محبوسلاردان بيرينين تهلكه لي وضعيت ده اولدوغونو و اوبيري محبوسلارئ اذيت اتئدي يني و يا حبس خانانا نظمي پوزدوغونو باشا دوشسه، اونون تجريد اولوفاسئنا گؤستريش وئره بيلر. حبس خانانا باشچئ سئ محبوسو ۲۴ ساعت دان آرتئق تجريد ائده بيلمز. حبس خانانا باشچئ سئ بير گزارش حاضرلامالئ و ان قئسا زماندا طبقه لنديرمه شوراسئنا و انضباط شوراسئنا معلومات وئرمليدير كي، طبقه لنديرمه شوراسئ محبوسون تجريد اولوفاسئ ايله باغلي قرار قبول ائده بيلسين.

هابئله، اضطراري و تاخيره ساليئماز حال لاردا حبس خانائين و يا موسسه نين باشچئ سئ محبوسو قبول اتئدي يني و يا تشخيص قويدوغو ايلك واختدان شخصا تجريد ائده بيلر و بو حالدا او، قئسا مئده گزارش حاضرلائييب طبقه لنديرمه شوراسئنا معلومات وئرمليدير كي، محبوسو ساخلاماغا قرار وئرمه نين يولونو دوشونه بيلسين لر. آيدئنديئر كي، محبوسو اضطراري وضعيت و ايشين فوريتي شرطئ ايله تجريد ائتمك ايسته ين موسسه باشچئ سئ، صرف وضعيتين اضطراري ليبي و فوريتي ني قاباغا چكرك محبوسون تجريد اولوفاسئ ايله باغلي قرار قبول ائده بيلمز؛ عكسینه، بو تشخيص و حرکت اوچون يازئلي شكلده كفايت قدر سبب و اساسلنديرما اولماليديئر.

حبس خانانا گؤز تچيليري تجريد اولونموش محبوسلارلا نئجه

داورانماليديئرلار؟

تهلكه لي وضعيت ده اولدوغو اوچون تجريد اولوفوش محبوس گونده ليك اولراق حكيم و يا بهداري مسئولو ايله گؤرؤشمه لي، هابئله، هر گون چيممك، كتاب اوخوماق، روانشناس و يا حبس خانانا ملاسئندان مصلحت آلاق امكانلارئندان يارارلاماليديئر. او، هابئله اوبيري محبوسلارئين اشتراكئ اولمادان گؤنؤن ايسته نين واختئندا هولانديرئمادان استفاده ائده بيلمه ليدير. (اولكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلري تشكيلاتئين اجرا آئين نامه سينين ۲۹-جو ماده سي و ۳۶-جي تبصره ماده سي)

تھلکەلى حالت ندىر؟

تھلکەلى وضعیت متهم-ين و يا محبوسون گلجکده آغیر و زوراکى جرم-لر تۇرتمک تھلکەسى ایله اوزلشدىیى وضعیت-دیر. بو وضعیت سابقه-یه، روانشناختى، شخصیتى و داورانیش خصوصیت-لرینه، متهم و يا آزادلیقدان محروم ائتمه جزاسینا محکوم ائدیلمیش شخصین تۇرتدیى جرم و يا جنایتلره گۆره اۆلچۆلۆر. مثلا، متهم و يا حبس جزاسینا محکوم ائدیلمیش شخص اۆز حرکت-لرینه و داورانیشلارینا، هئچ بیر کنترلو اولمایان و عصبانى وضعیت-ده اولان شخص-دیرسه، عصبانیتینى ياتیرماق اۆچۆن هر شئى ائدیر، زوراکیلیق و اطراف محیطین نظمى-نى بیرییرینه قاتماقدان چکینمیر. اوییری طرفدن، اونون سابقه-لری شدتلى و تھلکەلى داورانیشلارین اوندا دفعه-لرله گۆرۆندۆیۆنۆ گۆستیر. گۆرۆن اودور کى، بو شخص تھلکەلى وضعیت-ده-دیر و اوییری محبوسلاردان آیریلاراق حکیم و روانشناس نظارتینده اولماسى لازمدیر.

بعضا ائله اولور کى، انسان معین وضعیت-ده عصبانى اولور و بو عصبانیت-ده بیرىسى ایله دعوا سالتیر و يا اوتاغین و يا آسایش گاهین وسایل-لرینی داغیدا بیلر، حالبوکى او، داورانیشینى همیشه کنترلده ساخلایان بیریدير و اونون پرونده-سینده زوراکیلیق ایله باغلى هئچ بیر سابقه گۆرۆلمه-میشدیر. بو وضعیت تھلکەلى وضعیت حساب ائدیلمیر و محکومو اوییری محبوسلاردان آیرتماق اۆچۆن مجوز سايئلماز. (اۆلکه حبس خانالار و تامين تربيه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آیین-نامه-سینین ۱-جى ماده-سینین ح بندى)

محکمه مقاملارینین بعضى قرارلاریندا یازئایب: «متهم دیگر متهم-لردن و يا محبوسلاردان آیرئ ساخلانئلمایدیر». بو گۆستریش حبس ائدیلمیش شخصین و يا محبوسون تک نفرلیک سلولدا ساخلانماسى دئمکدیرمی؟

یوخ! بو مسئله-یه داها دقیق جواب وئرمک اۆچۆن قتید ائتمک لازیمدیر کى:
۱. کيفرى دادرسی قانونونون هئچ بیر مقرراتیندا دادرسا قاضی-لرینه و يا محکمه-لرینه ساخلانئلمیش و يا محبوسو بیرنفرلیک سلولدا ساخلاماغا اجازه وئریلمه-میشدیر.

۲. كىفرى قانۇنلار ئىشەن ھىچ بىرىندە تەك نەفرلىك سەلۇدا ساخلاما كىمى جزا نەزەردە تۇتۇلمايىب.

۳. قانۇن وئىرجى مەتھەم لىرى اوبىرى مەبوسلار دان آيىرماغى امر ائتمەككە نەيى نەزەردە تۇتۇر:

الف. چىخار ئىلمىش ساخلاما (بازداشت) قەرارى، موقى مەھىت داشىد ئىغىندان مەتھەم ساخلاما ئىغى يىئە، يەنى موقى ساخلاما يىئە رىندە ساخلاما ئىلمالى و مەبوسلار دان آيرى ساخلاما ئىلمالى ئىئە؛ ھەس خانالار دا و مەبوسلار آراسىندا ئىيل.

ب. ئالە انسانلار وار كى، مەشەرك ائەھام پەروندە لى وار و اونلار يىر يىئە ساخلاما ق اونلار ئىن بىر-بىرى ايلە تەنانى ائەمە سىنە و ھادئە لىرەن ھەقىقەتەنە چاتماق اۇچۇن ھەقىقەتەن يولونو دىشەدە رەمە سىنە شەرىط يارادا بىلەر. بئە ھال لاردا مەككە مەقامى مەتھەم لىرەن بىر-بىرىندەن آيرى ساخلاما سىنا قەرار وئىرەر. بو گۇستەرىش او دەمەك دىيل كى، مەتھەم لىرەن ھەر بىرى تەك نەفرلىك سەلۇدا ساخلاما ئىلسىن، لاكىن اونلار بىر يىئە و يا آسائىش گەھدا بىرلىكە اولمالمالى ئىرلەر. بئە ھال لاردا ساخلاما يىرەن مەسئول لارى مەتھەم لىرەن ھەر بىرىنى دىگەر مەتھەم لەر و يا مەبوسلار لا بىرلىكە آيرى بىر آسائىش گەھدا ساخلاما ئىلئىر. (اولكە ھەس خانالار و تەمىن تەرىبە تەدبىر لىرى تەشكىلاتى ئىشەن اجرا آئىن نامە سىنەن ۳۳-جو مادە سىنەن ۱-جى تەبەرەسى)

ساخلاما يىرەن رىندە و يا ھەس خانالاردا كۆرە لىرى اولان مەتھەم و يا مەككەم اولونموش قانۇنلار ئىشەن ساخلاما سى ئىجەدەر؟ ساخلاما ئىلمالما و يا مەككەمىت قەرار ئىشەن اجرا ائتمەك اۇچۇن كۆرە لەر اونلار دان زور لا آيرى ئىرەمى؟

يوخ! ۲ ياشىنادەك كۆرە پەسى اولان قانۇن مەككەم لار ئىن و مەتھەم لىرەن اوشا قەلار ئىشەن ۲ ياشىنا كىمى اۇز لىرى ايلە ھەس خانادا و يا ساخلاما يىرەنە ساخلاما قەھقەن وار دىر. مەككەمون ۲ ياشىندان ۶ ياشىنا قەدر اوشاغى وارسا و يا اوشاغا ۲ ياشىندان سونرا ھەس خانان ئىشەن ائىشەنەنە باخاجاق كىمەسە يوخ دورسا، تەبەقە لندە رەمە شوراسى ئىشەن رايى ايلە ۶ ياشىنا قەدر اوشاغىنى يانئىندا ساخلاما بىلەر. ھەس خانان ئىشەن

باشچى سى ۱۵ موسسه ده و يا حبس خانادا اوشاق باغچاسى ياراتما ليدير كى،
۲ ياشدان ۶ ياشادك اوشاقلار انائين راضى ليغى ايله اورادا اويغون تحصيل آلا
بيلسينلر.

حبس خانالار تشكىلاتيئين اجرا آئين نامه سينده حبس خانائين اوشاق باغچاسى
اؤچون خصوصى ايش ساعت لارى نظرده توتولماسا دا، آزاد جامعه ده فعاليت
گوسترن اوشاق باغچالارئين محدود و مشخص ايش ساعت لارى سببندن
حبس خانادا اوشاق باغچالارى دا عيىنى واخت محدوديت لرينه و خصوصى ايش
ساعت لارينا باغلى ديرلار.

حبسه اولان آنالارئين اوشاقلارى ۶ ياشينا چاتدۇقدان سونرا نئجه اولاجاق؟

بو زامان اجتماعى مددكارلار همين اوشاقلارى عائله لرينه چاتدۇرماغا و بونون
اؤچون لازمى تدبيرلر گورمه ليديرلر. عائله اوشاقلارى قبول ائتمكدن امتنا اندرسه،
اجتماعى مددكارلار بو اوشاقلارئين بهزيستى اداره سينه و يا باشقا صلاحيتلى
قوروملارا تحويل وئريلمه سيني تامين ائتمه ليديرلر.

حبسه اولان آنالار حبس خانادا اوز اوشاقلارى اؤچون بهداشتى لوازما ت آلا بيليرلرمى؟

قادين محبوسلارئين تميزليك لوازما تلارى ايله تامين ائديلمه سى، محبوس
آنالارئين و اونلارى مشايعت ائدن اوشاقلارئين دوزگون يئمك يئمه سى
حبس خانائين وظيفه سيدير و حبس خانادا تكمه تميزليك لوازما تلارلا دئييل، هم ده
محبوس آنالارئين و اونلارئين اوشاقلارئين دوزگون يئمك لر ايله تامين ائتمه
مجبور دور. حامله قادينلارئين، سود وئرن آنالارئين و كورپه لرين تغذيه سى اوبيرى
محكوملارئين تغذيه برنامه سينه باغلى دئييل و بو گروه محبوسلار اؤچون
حبس خانادا اونلارئين وضعيت ينه اويغون خصوصى تغذيه برنامه سى اولما ليدير.
(اولكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلر تشكىلاتيئين اجرا آئين نامه سينين ۱۵۸-جى ماده سى)

محكوم هانسى اشيلارنى ساخلاماغا اجازە وئربلير و اونون هانسى شرايطى اولماليدير؟

الف. محكومون ساخلاماسينا اجازە وئربلن اشيلارا آشاغىداكىلار داخلىدیر: كىتابلار و اجازە وئربلن نىشلىرى، فلزى اولمايان دىش خمىرى و دىش فېرچاسى، فلزى اولمايان صابون قابى، و صابون، فلزى اولمايان داراق، اورتا اۆلچولو ال و حمام حولهسى، بىر جوت باشماق، ۲ جوت جوراب، كفايت قدر آلت پالتارى، فصلە و يا حبس خانانا گىيىمىنە اويغون ۲ كۆينك، ۱ جوت شالوار و آلت شالوار، طبى عىنك، بېچاقسىز دىرناق توتان، فلزى اولمايان بوشقابلار، شيشە سىز لىوانلار و قاشىقلار.

ب. موسسه نين محبوسو تامين ائتمەلى اولدوغو لوازم و شرايط: كىتابخانا، دىمىردن و يويولا بىلن ياتاق، ملحفه، ياستىق، ۲ اويغون پتو، خالچا، تلويزيون، سويودوجو، ايدمان لوازماتلارنى كىمى شرايط و رفاه امكانلارنى و محكوملارنى يئىمك، ميوه، ترەدن توموش اتە قدر احتياجلارنى، هابئله خستەلر، قوجالارنى و حاملە قانۇنلارنى احتياجنى اولان وسايللر (اۆلكە حبس خانالار و تامين تربيە تديبرلرى تشكىلاتىنى اجرا آئىن نامە سىنين ۱۵۷-جى مادەسى)

پ. موسسه باشچىسى محكوملارنى ساچ و ساققالارنى كىسىلمەسى اۆچۆن لازىمى وسايللارنى حاضرىلامالى و تامين ائتمەلىدیر. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تربيە تديبرلرى تشكىلاتىنى اجرا آئىن نامە سىنين ۶۹ و ۱۲۵-جى مادەلرى و ۱۲۷-جى تبصرە مادەسى و ۵۹-جو مادە سىنين ۱-جى تبصرەسى)

ت. محكوملارنى بىر بۆلۆمۆ حبس خانانان ائشىك دە ايشلىير و گنجه لىر ايش اۆيرنمە مركزىنن آسايىشگاهىندا استراحت ائدىرلىر. بو تىپ حبس خانانا «يارى آچىق حبس خانانا» دىيىلىر. ائله محبوسلار دا وار كى، «قاپالى حبس خانانا» دا ساخلايتلىر و حبس خانانان چىخا بىلمىر، لاکىن حبس خانانا داخلىدە كى آتلىە لردە ايشلىيرلىر. بو محبوس گروھو «ايشچى اندرزگاھى» ندا گنجه لەيىر. «ايشچى اندرزگاھى» نىن يارى آچىق و قاپالى محبوسلارنىن ايش گىيىملرى ايله ياناشى، قىش فصليندە دە يانلارنىدا ايستى پالتار (گۆدكچە [كاپشن]، الجك، پاپاق و ايستى شالوار، هر بىرىندن بىر دست) اولمايلىر. قاپالى حبس خانانا

باشماق و يا ايدمان باشماغى ساخلاماق و استفاده ائتمك قاداغاندئر.

حبس خانانىن ايدمان تيملرينين عضو اولان محكوملار تمرين و يارئشلار زمانى باشماق و ايدمان گنيملرينى موسسه باشچى سيئندان آيئرلار. (اؤلكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلرى تشكىلاتيئين اجرا آئين نامه سيني ۷۰ و ۷۱-جى ماده لرى)

ث. هر بير موسسه ده، او جمله دن آچىق و يارى آچىق حبس خانالاردا، ساخلاما ئيئرلرينده، و اصلاح و ترييه كانونلار يئندا كفايت سايدا حمام، توالت و ال يوما يئر، هابئله اونلارين قاب-قاجاق و پالتارلار يئنى يوماق اوچون محبوسلار يئنى آسايئشگاهلار يئندا يئر اولمايدير. (اؤلكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلرى تشكىلاتيئين اجرا آئين نامه سيني ۱۲۶-جى ماده سى)

ج. محكومون ساغلاملىق استاندارتلار يئنا او يغون اولاراق تهلكه سيز ايچمەلى سودان استفاده ائتمك حاقى وار و موسسه محبوس اوچون بو امكانى تامين ائتميه مجبور دور. (اؤلكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلرى تشكىلاتيئين اجرا آئين نامه سيني ۱۲۸-جى ماده سى)

چ. محكومون چيممك و يو يوماق اوچون كفايت قدر ايستى سويا مالك اولماق حاقى وار و موسسه محبوس اوچون بو امكانى تامين ائتميه مجبور دور. (اؤلكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلرى تشكىلاتيئين اجرا آئين نامه سيني ۱۲۹-جو ماده سى)

ح. محكومون محبوس كيمي اوز حاقلار يئنى بيلمك حقوقو واردئر و بو مقصدله موسسه محبوسون و حبس خانانا گوز تچيسى نين (زندانبان) حقوق و قانونى وظيفه لرينى اوزوندە عكس اتتيرن كتابچا حاضرلايئب اونا تقديم ائتميه مجبور دور. (اؤلكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلرى تشكىلاتيئين اجرا آئين نامه سيني ۱۰۹-جو ماده سيني ت بندى)

خ. معلول محبوسون حبس خانادا اونون سربست و تهلكه اولمادان حركت ائتمه سينه امكان وئرن شرايطه مالك اولماق حاقى واردئر. معلول محبوسون اوييرى محكوملار كيمي حبس خانانىن بوتون تحصيل، ساغلاملىق و استراحت امكانلار يئندان يارارلاماق حاقى واردئر. بونا گوره ده حبس خانانا تشكىلاتى معلول محبوسون احتياج گوردويو امكانلار يئنى تامين ائتميه و موسسه نين محيطينى معلول محبوسون استفاده ائده بيله جه يئى شكيدله اويغونلاشديرماغا مجبور دور. (اؤلكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلرى تشكىلاتيئين اجرا آئين نامه سيني ۱۱۰-جو ماده سيني ت بندى)

اجرا آئىن نامە سىنىن ۱۱۰-جو مادەسى)

۵. دانىشا بىلمەين و يا ائشىتمەين محبوسون و اۆلكە نىن رەسمى دېلىنى بىلمەين محبوسون طىبى معاینه، مصاحبه زمانى، انضباطى و قضائى مسئلەلرینین حلى زمانى ترجمە چىنىن خدمتیندن استفادە ائتمک ھاقى واردیر؛ مۇسسە بو حاللاردا محبوسلار اۆچۆن ترجمە چى تامين ائتمیە مجبور دور. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تريە تدبیرلری تشكىلاتینین اجرا آئین نامە سىنىن ۱۱۱-جى مادەسى)

۶. آزادلیقدان محروم ائتمە جزاسینا محكوم ائدیلیمیش محكومون و حبسده اولان مۇتھم یین حبس خانالاردا و ساخلا ئایئرلینده «ئنا سیستمی» نە داخل اولماق ھاقى واردیر کی، اونون پروندە سىنىن محکمە وضعیتی بارەدە ساخلا ئایئرلیندن و يا حبس خانادان معلومات آلا بىلسین و اگر لازم اولسا، طلب و يا دادخواست، شکوائیه و قانونی لایحەلری و .. ئنا سیستمی واسطەسى ایله قضائى مراجع لره ثبت ائدە بىلسین و محبوسون ھاققلارنى، رفاه ایشلری و حبسین قانونی ارفاق لاری ایله باغلى هر جور طلب لرین دالیسیئتی تومماق امکائینا بو طریق ایله مالک اولما لیدیر. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تريە تدبیرلری تشكىلاتینین اجرا آئین نامە سىنىن ۱۱۳-جو مادەسى)

۷. محكومون حبس خانائین پالتار یوما بۆلمە سىندە ان آزی ۱۵ گۆندە بىر دۆنە، پتو-یورغانئىنى ایسە ۳ آیدان بىر یویوب تمیزلەمک ھاقى واردیر. اونا گۆرە دە هر بىر مۇسسە محبوسلارین یورغان-دۆشک، ملحفه و پالتارلارنى یوماق اۆچۆن مناسب ظرفیت لى پالتار یوماخانا بۆلمەسى یاراتماغا، بو بۆلمە نین یاردیلماسى ممکن اولما دىقدا ایسە محبوسلارین ملحفه و یورغانلارینین یویوماسى اۆچۆن خصوصى بخش ایله مقاوله باغلاماغا مجبور دور. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تريە تدبیرلری تشكىلاتینین اجرا آئین نامە سىنىن ۱۳۲-جى مادەسى)

۸. محكومون آسایشگاه ایچیندە کی اقلیم شرایطینە او یغون اولاراق، سالنلارین و اتاقلارین ایچریسیندە بھداشت اصوللارینا او یغون ایستیلیک و سو یوما سیستمینە مالک اولماق ھاقى واردیر. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تريە تدبیرلری تشكىلاتینین اجرا آئین نامە سىنىن ۱۳۳-جو مادەسى)

؟ حبس خانايونيفرمو دئديكده نه نظرده توتولور؟

يونيفورملار حبس خانادا حاضرلانا راق محبوسلارا وئرلين پالتارلار دئر. بو پالتارلار اين اوزرينده محبوسون شخصيتيني گؤسترن اتيكترلر وار و موسسه نين نوعونه، طبقه لنديرمه يه، فصل لره، استاين هوا شرايطينه اويغون ترتيب ائديليب.

؟ بوتون محبوسلار اين خصوصي حبس خانايونيفورم (يونيفورم) گئينمه سي مجبور ديرمي؟

حبس خانادا حبس خانايونيفورم گئينمك مجبوري اولسا دا، بعضي استثنا لار وار:

الف. حبس خانالاردان قيراقدا و ايش اؤيرمه مركزلرينده ايشلرين و جزا چكن محبوسلاردان خصوصي حبس خانايونيفورم گئينمه لري ايستنمير.

ب. سياسي و مطبوعاتى محبوسلار، ماليه (حقوقى) محكوملار و اصلاح تربيه كانونونون مددچولاري حبس خانادان قيراقدا، مثلا، داسرايا، محكمه يه، خستخانايا و... گؤندريلركن، خصوصي حبس خانايونيفورم گئينمه لرينه ضرورت يوخدور.

ج. قادي ن محبوسلاردان حبس خانادان قيراقدا گؤندريلركن چا ديرا اؤرتمه لري ايستنمير. (اولكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلري تشكيلاتين اجرا آين نامه سينين ۷۳-جو ماده سي)

؟ اگر خسته لى يى وارسا، جزاسينئ چكمك اؤچون حبس خانايا گؤندريلن محكومون وضعيتي نئجه اولاجاق؟

حبس خانانين قبولو ساخلانيلان (بازداشتى) و يا محبوسلا گؤرؤشن كيمي اونون فيزيكى وضعيتينه باخير و كسكين خسته لى يى اولدوقدا صورت جلسه حاضرلاير و اونو حبس خانانين حكيمي طرفيندن معاينه اولوماق اؤچون حبس خانانين ساغلامليق (بهدارى) مركزينه معرفى ائدير. محكومون خارجى گؤرؤنؤشؤنده فيزيكى خسارت علامتلىرى اولدوغو حاللاردا، قبول ائديلمزدن قاباق بدنينده

اولان فيزىكى خىسارتلرين فوتوسونو چكىر و بدرقه مامورو طرفيندن امضالماق و بارماق ايزى گۆتۆرۆلمك اۆچۆن صورت جلسە ترتيب ائدير، سونرا ايسە محكوم حبس خانائين بهداريسينه اونو معاينه ائتمك اۆچۆن گۆندريلير.

قبول مامورونون مرتبط محكمه مقامينا معلومات وئرمك اۆچۆن يازيلى گزارشى ايله مسئله بارەدە درحال مۇسسە باشچى سينا معلومات وئير.

مۇسسەلرين قبولو اۆزرە مسئۇل ايشچيلر (حبس خانالار و يا حبس خانائيش ايش اۆيرغە و اشتغال مركزلرى، ساخلامايئولرى، اصلاح و تربيه كانونو يا بازيرورى دوشرگەلرى) مەجبوسون قبولو زمانى اونون فيزىكى و روحى گۆرۆنۆشۆنە دقت يئتيرمەيە و بدنيندە دۆيۆلمە اثرائتئين اولوب اولمادىغىنى يوخلاماغا مەجبوردورلار و ھەر ھانسى روحى و يا فيزىكى خستەليك علامتلىرى مشاھدە ائيدليدكە، اونلار حبس خانائيش داخل اولمايئيشدان قاباق طبى معاينه اۆچۆن حبس خانائيش بهداريسينه گۆندريلمەليدليلر. محكومون بدنيندە دۆيۆلمە ايزلرى اولدوقدا، دۆيۆلمە ايزلرينين شكيلنى دە چكەلى و صورت جلسە حاضرلامالى و بدرقه مامورونون امضاسى و بارماق ايزى آئىنماليدير. قبول مسئۇلارى مسئله ايله باغلى درحال مۇسسە باشچى سينا يازيلى معلومات وئرمەليدليلر كى، مسئله ثبت اولوناراق مرتبط محكمه مقامينا معلومات وئريلسين. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلىرى تشكىلاتئين اجرا آئين نامە سىنين ۵۴-جو مادەسى)

كسكين خستەلىي و يا آغىر فيزىكى وضعيتى اولان محكوم، طبى معالجهيە و مراقبتە احتياجى اولان خسارت آلميش و يا يارالى شخص وضعيتى ثابت لىشيب ساغالانا قدر قبول ائدليمير، درمان مركزلرينە گۆندريلير و قضائى مقاملارا معلومات وئريلمەليدليلر. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلىرى تشكىلاتئين اجرا آئين نامە سىنين ۵۵-جى مادەسى)

حبس ائيدلين متهم و يا مەجبوس قبول ائيدليدكەن سونرا «تشخيص» شعبە سينه گۆندريلير. محكوم ان آزى بير هفته دن اۆچ هفته يە قدر تشخيص شعبە سيندە ساخلائيلىر و بو مدت ايچيندە طبى معاينه دن كئچيريلمەكلە كسكين و يا يولوخوجو خستەليكلىر معين ائدليلير، محكومون شخصيتى و فيزىكى و روحى وضعيتى اۆيرنيلير، ھابئە جرمۆ تۆرتمك سببلى آراشديرئلماقلا اونا «وضعيت

پرونده سی» یارادیلیئر. وضعیت پرونده سینین وئریلمه سی ایله طبقه لندیرمه حاضرلیقلارنی تامین ائدیلیلر. (اۆلکه حبس خانالار و تامین تریبه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آئین نامه سینین ۵۹-جو ماده سی)

محکوم تشخیص شعبه سینده حکیم و روانشناس طرفیندن معاینه و مصاحبه دن کئچیریلیر. حکیم و یا روانشناس علاوه و اختصاصلاشدیریلیمیش معاینه اۆچۆن ضروری اولدوغونو معین ائدیلمه ساخلانیلان و یا محکومدان طبی، روانپزشکی و روانشناسی معاینه لر آپاریلاجاق، فیزیکی و روحی وضعیت، حیاتی علامتلیرى، بویو، چکی سی، موجود خسته لی، قباقکی خسته لیک سابقه سی، دوا و درمان مصرفی، یولوخوجو خسته لیکره یولوخما احتمالی، واکسیناسیون، دری، ساچ، آغیز و دیشلر، گۆرمه، ائشیتمه و حساسیت حال لاری، معلول لوق نوعو، حامله لیک وضعیت و اویری طبی و روانکای گۆستریجیلر یوخلانیلیر و «ساغلاملیق پرونده سی» محبوس اوچون یارادیلیئر و بۆتۆن موارد بو پرونده ده ثبت اولونور. بونولا دا حبس خانادا اولان شخصین تهلهکه سیز ساغلاماسی اۆچۆن مناسب شرایط، ضرورت یاراندیقدا ایسه اونا خصوصی قایغنی گۆستریلمه سینه شرایط یارادیلیئر.

بو ایلیکین معاینه لر محکومون جزا چکدی بی مدّده هانسی معالجه احتیاجی اولدوغونو معین ائتمک اۆچۆن واجب و ضروری دیر و مسئول مقاملار بو معاینه لر ایله حبس خانانین اونون ساغلاماسینی گنجیکدیرمه مه سینه و محبوسون حیاتی اۆچۆن تهلهکه یاراتماسینا آرخاین اولورلار. اعتبارلی حکیم بو وضعیتده «حبس خانایا دۆزۆمسۆزلۆک» تشخیص قویدوغو و حبس خانادان قیراقد معالجه و درمان احتیاج گۆردۆیۆ حالدا، حکمۆ چبخاران محکمه نین قاضی سینین گۆستریشی ایله حکمۆن اجراسی حبس خانایا دۆزۆمسۆزلۆک آرادان قالدیریلانا قدر یوبادیلیئر. هابئله، محکوم حبس خانادا ساغلاماز فیزیکی و یا روحی خسته لیکدن اذیت چکیرسه و حکیم و یا روانشناسین فیکرینجه، جزانین اجراسینین دوام ائدیلمه سی اونون وضعیتینی داها دا آغیرلاشدیرارسا، اجرا حاکیمی جزانین دایاندیریلماسی و محبوسون ساغلاما قدر آزاد ائدیلمه سی حاقیندا قرار چبخارمالیدیر. (کیفری دادرسی آئین نامه سینین ۵۰۳-جو ماده سی)

۱. حبس خانائين حكيمى و يا روانشناسى محكومون فيزيكى ويا روحى خسته لى بينين اونون ساخالمايئرئينده و يا حبس خانادا ساخالماستئين اوزو و يا اوبيرى محكوملار اوچون تهلكه لى اولدوغونو معين ائتديكده و يا جزائين اونون ساغالماستينى اغيرلاشديرا و يا گنجيكديره بيله چيىنى معين ائتديكده، يا دا حكيم و يا حبس خانانا روانشناسستين محكومون حبس خانادان قيراقدا معالجه سينيىن ضرورى اولدوغو يا دا اونون ساغالماستينا اومودون اولماماستى قناعتينه گلسه؛ بو حالدا او، وضعيتى احكامين اجراسى اوزره حاكمه و مرتبط محكمه مقامينا بيلديره جكدير.

بو حاللاردا اجرا حاكمى آشاغيداكى حركتلرى ائده بيلر:

الف. كيفرى دادرسى آئين نامه سينيىن ۵۰۲-جى ماده سينيىن مقرراتينا دايناراق، قانون پزشكى نين نظرى آئينماقلا محبوسون جزاستى ساغالانا قدر يوبادئليئر.

ب. تعزيرى جرم لرده خسته ليكدن ساغالماق اومودونون اولمادئغىنى معين ائتديكده، بو حالدا سبب گؤسترك جزا، اجراستى ممكن اولان بير جزايا چنوريلمه سى اوچون پرونده نى مرتبط محكمه مقامينا گوندرير كى، قرار چىخاران قاضى (حاكم) تصميم توتاييلسين.

پ. كيفرى دادرسى آئين نامه سينيىن ۵۲۲-جى ماده سينه اويغون اولاراق حكم لرى اجرا ائدن حاكم عمل ائده بيلر؛ يعنى معالجه نين مدتى قانون پزشكى نين نظرى ايله معين ائدليلير و محكوم معين ائديلميش مدتده خسته لى بينين معالجه ائتمك اوچون مناسب تامينات آئنديقدان سونرا آزادليغا بوراخئليئر. محكومون خسته خانادا قالما مدتى اونون حبس مدتينه حسابلانئير. (اولكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلرى تشكيلاستين اجرا آئين نامه سينيىن ۶۰-جى ماده سى)

۲. ياشينا گوره، فيزيكى و روحى گؤجسوزلؤبونه گوره، يا خود جنسى شخصيت يوزغونلوغونا گوره حكيم محكومون خصوصى شرايطده و خصوصى امكانلار ايله ساخالماالى اولدوغونو معين ائتديكده؛ طبقه لنديرمه شوراستى اونون مشكل لرينه

و احتياجلارنى اويغون برنامه لر حاضرلايئر و ابلاغ ائدير و اونو ممكن قدر اوييري محكوملاردان آيرى و يا لازمى شرايط ايله تجهيز ائديلميش مستقل اوتاقدا ساخلايئر. ساغلام محبوسلارلا بو محبوسلار آراسيندا هئچ بير آيرى-سئچكيليک اولمالمائيدئر. بئله محبوسلارن اوييري محكوملار كيمي حبس خانانين هوالانديرماسيندان، يئمك خاناسيندان، ايدمان سالنوندان و اوييري امكانلاردان استفاده ائتمك حاقى واردئر و اونلار تامين ائديلمه ليدير. (اؤلكه حبس خانالار و تامين تريبه تدبيرلري تشكيلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۳۶-جى مادهسى)

ساخلاما يئرلرينين و حبس خانالارن گونده ليك برنامه لرى

بۆتۆن ساخلاما يئرلرى و حبس خانالاردا محبوسلارن بهداشتى ايشلرى، حرفه اؤيرمه و ساغلامليغى ايله باغلى گونده ليك برنامه لر وار و حبس خانالار تشكيلاتينين آئين نامه سينه داياناراق، ساخلاما يئرلرى و حبس خانالاردا اولان بۆتۆن متهم لر و محكوم ائديلميش شخصلر هر گۆن بو برنامه لرى حياتا كئچيرمه يه مجبور دورلار. متهم و يا محكوم خسته و يا قوجا دئييلسه، يعنى حبس خانانين حكيمي اونون خسته لي ييني و يا قوجاليجينى تصديقله ديكده و گونده ليك برنامه لرى يئرته يئتيره بيلمه يه جيبنى بيان ائديكده، هئچ كيم بو برنامه لر ين اجرا سيندان استئنا ائديلمير و حتى خسته و يا قوجا متهم حبس خانان برنامه لر يندن ابدى دئييل، معين مدته استئنا ائدليلير. بونا گۆره ده، محبوسلار حبس خانان حكيمينين اجاه زسى وارسا، حبس خانان برنامه لر يندن موقتى اولاراق استئنا ائدليلرلر. (اؤلكه حبس خانالار و تامين تريبه تدبيرلري تشكيلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۶۸-جى مادهسى)

نكته: طبيعى كى، متهم و يا محكوم قوجاليجا گۆره استئنا ائدليلبسه، اونون استئنا ائديلمه سى اۆچۆن مدت تعين ائتمه يين فايداسيز اولدوغو آشكاردير.

محكوملار اۆچۆن حبسه اولدوقلارنى مدته خصوصى برنامه و يا برنامه لر وارمى؟

محكوملارن گونده ليك برنامه سى گونش چيخمازدان قاباق باشلايئر (معلوللارن وضعيتى نظره آينماقلا). محكوملاردان گونش چيخانان قدر اۆز دىنى

وظيفەلەرنى يېزىنە يېتىرمەلى، چىممەك، آسايىشگاھدا تەيزلىك و شەخسى ايشلىرى ايله مشغول اولماق طلب اولونور. گونش چىخاندا سونرا ايدمان و آمار تومە واختىدېر. هر گون يارېم سەت ايدمان ائتمەك، معاف اولانلار استئنا اولماقلا، هامى اۆچون مەجبور ايدىر. ايدمان آچىق يېردە و يا ايدمان سالوندا ائدلىر. سونرا سحر يئمەلى، سونرا مەبوسلار اۆچون حاضرلانان درسلىردە و يا سەمىنارلاردا اشتراك. ۱۲:۰۰-دان ۱۴:۳۰-آ قدر دىنى وظيفەلەرى يېزىنە يېتىرمەك، گون اورتا ائتمەك و استراحت ائتمەك واختىدېر. سەت ۱۴:۳۰-دان اعتبارا اصلاح و تريبە برنامەلەرىندە و فعالىت لىردە اشتراك ائتمەك واختىدېر. بىر نوبت دە مەبوسلار ئن آمار تومەسى آخسام ائدلىر. آمار تومەدان سونرا دىنى وظيفەلەر يېزىنە يېتىرىلەر و سونرا آخسام يئمەلى و اختىدېر.

مەبوسلار ئن «هوالاندىرما و اختى» هر بىر موسسەلەن مەن ائندىلى برنامە يە اساسن مەن ائدلىر و او، ۲ نوبت دە اولملى و هر نوبت ان آرى بىر سەت اولملىدېر. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تريبە تدبىرلىرى تشكىلاتى ئن اجرا آئىن نامە سەن ۶۴-مادەسى)

ايلين ايلەك ۶ آئىندا (يعنى گونلەرن اوزاندىغى ياز و ياي ايلار ئندا) «سوندوروم» (خاموشى) و اختى سەت ۲۲:۰۰-دا و ايلين ايلەنچى ۶ آئىندا (پايىز و قىشدا هوا داھا تىز قارالدىقدا و گونلەرن داھا قىسا اولدوغوندا) سەت ۲۱:۰۰-دا دېر.

طبيعى كى، حبس خانالار تشكىلاتى ئن اجرا آئىن نامە سەندە مستئنا اولاراق سوندوروم مەتنى نظردە توتولوب و بئلە شرايط يارانارسا، ساخلا نما يېزىن و يا حبس خانان ئن باشچى سەنن اجازەسى ايله سوندوروم مەتنى لاپ چوخ ۲ سەت يوبانا بىلەر. بو شرطلەر درس اوخوماق و يا درس تاپشئرىغى يېزىنە كىرمەك، هابئلە مەم تلوزىيون برنامەلەرىنە باخاركن ساخلا نما يېزى و يا حبس خانان باشچى سەنن برنامە يە باخماغا اجازە وئره بىلە جىسى خصوصى وضعىت لردىر. بو اجازە موسسەلەن حادثە دفتەرىندە و مەبوسلار اوتاغىندا ثبت ائدىلمەلدىر.

هابئلە، اوبىرى مەبوسلار ئن ناراحاتلىغى ئن قاباغىنى آماق اۆچون حبس خانان ئن اوبىرى بخشلەرىندە ايشىقلار ئن سوندوروملەسى حياتا كىچىرىلەر، لاکىن ايشىقلاندىرما و اختى يوبامئش اوتاق و يا اوتاقلار ئن مەبوسلار ئن تلوزىيون

برنامه سینه باخا و یا سسیزجه درس کئچیره بیلرلر. دقت اندیلمه لیدیر کی، محبوسلارین گونده لیک جدولینده استراحت و اختی اولان ساعت ۱۲:۰۰-دان ۱۴:۳۰-دک اولان واختدان باشقا، کتاب اوخوماق و باشقا شخصی ایشلر اؤچۆن واخت نظرده توتولمور و بو برنامه یه جدی عمل اولوماقلا تاسف کی، محبوسلار حبس خاننا گۆزتچى لرینین ایسته دیکلری درس لرده، سمینارلاردا و اصلاح و تریبه برنامه لرینده و فعالیت لرده ۸ ساعتان چوخ واخت کئچیرملى اولورلار؛ و یالنیز گۆن اورتادان سونرا سۆندۆرۆم و اختی نا قدر، اونلار اۆزلری اؤچۆن بیر مطالعه برنامه سی و یا هر هانسی باشقا ایشی پلانلاشدیرا بیلرلر. (اۆلکه حبس خانلار و تامين تریبه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آئین نامه سینین ۶۵ و ۶۶-جی ماده لری)

آسایشگاهدا محبوسلاردان هر هانسی بیرینین باشقالارینى ذیت ائتمه مەسى اۆچۆن اونلارین روابطلرینه نظارت وارمى؟

محکوملار حبس خانانین باشچی سى ايله روابطلرینده نزاکت و ادب-ارکان ساخلامالی، آیری-آیرلیقدا و یا گروه حالیندا قیشقیرماقدان و ماهنی اوخوماقدان، مباحثه و یۆکسک سسله دانیشماقدان چکینمه لیدیرلر. هابئله، قاپالی و اؤستۆ باغلی یئرده سیگار چکمه مه لیدیرلر. محبوسلار آراسیندا روابطه و حبس خانانین برنامه و مقرراتینین اجراسینا نظارت ائتمک؛ موسسه نین بۆتۆن اتاقلاریندا، سالن لاریندا، یاتاقخانالاریندا و عمومی یئرلرده محبوسلارین سسینی و گۆرۆنتۆسۆنۆ ۲۴/۷ ثبت ائلیین مشاهده دوربین لری قوراشدیر یلیب.

موسسه باشچی سى، حفاظت بۆلمه سینین فرماندهی و حبس خانانین حفاظت و اطلاعات مسئولو دوربین لرین بۆتۆن گۆرۆنتۆلرینه الدهه ائتمه ایمکانینا مالکدیر و اونلار باخا بیلر. عینی زماندا، اندرزگاهین باشچی سى و مراقبت مسئولو حواله اندیلمیش وظیفه لر چرچوه سینده حبس خانانین مختلف بۆلۆملرینین گۆرۆنتۆلرینه باخماق امکانی وار.

اونا گۆره ده موسسه نین هر یئرینده قوراشدیر یلان مشاهده دوربین لری ايله محکوملارین داورانیشی ایزنیلیر. (اۆلکه حبس خانلار و تامين تریبه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آئین نامه سینین ۶۷-جی ماده سی)

؟ محكوملار دېن گونده نئچه دونه آمار آلتينير؟

محكوملار دېن ساينلماسى گونده ۲ دونه آپاريلير، لاکن ضرورت ياراندئقددا و وضعيت دن آسئلى اولراق مراقبت مامورو ايش نوبه سيني ديشديررکن و يزديشمه زمانى محبوسلار دېن آمارئنى آلا بيلر. آيدا بير دونه دن آز اولما يارق ايش يئرلى و آسائشگاه لار و اونلار دېن اشيلارنى يوخلانئلير. محكوملار هر دونه حبس خانائين و آسائشگاه دېن اچينه گيرنده و چخاندا فيزىكى آختارئش دان كئچيريلير. (اولكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلى تشكىلاتئين اجرا آئين نامه سينين ۶۷-جى ماده سى ۷۴ وه ۷۵-جى ماده لرى)

؟ حبس خانانا مامورلار دېن آسائشگاهدا آختارئش آپارماق و محبوسلار دېن اشيلار دېن باخيش كئچيرمك حاقى وارمى؟

بلى. بو، حبس خانالار تشكىلاتئين اجرا آئين نامه سينده نظرده توتولوب. آئين نامه يه گوره، حبس خانائين امكداشلارنى آيدا بير دونه دن آز اولما يارق آسائشگاهدا آختارئش آپارا بيلر كى، قاداغان اولوفوش اشيلار آسائشگاهدا گيرمه سين. (اولكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلى تشكىلاتئين اجرا آئين نامه سينين ۷۵-جى ماده سى)

؟ آسائشگاه دېن آختارئشنى زمانى محبوسلار آسائشگاهى ترك ائتمه لى و اونلار دېن وسايل لار دېن يوخلانئلماشينا نظارت ائتمه مه ليدير لرمى؟

محكوملار دېن اشيلار دېن يوخلانئلماسى اصولونا گلينجه، حبس خانالار تشكىلاتئين اجرا آئين نامه سينده هر هانسى مقررات يوخدور. بونونلا بئله، متهم و محكوم ائدليمش شخصلر دېن حاقلار دېن تنظيم له ين عمومى حقوقا و اوييرى قانون و مقرراتلار داياناراق، محكوملار دېن اشيلار دېن باخيش دېن اونلار دېن اشتراكى ايله و اونلار دېن شخسى نظارتى آلتئندا، آسائشگاه دېن داغئدئلماسى و محبوسلار دېن اشيلار دېن ضرر دئيمه مه سى اوچون آپاريلماسى ضرور بدير. آختارئش عملياتى، محكوملار ساتاشما و اذيت جنبه سى داشئمامالى و «ايشگنجه» فورماسى كيمي اولماماليدير. عكس حالدا، بير ياندان، يوخلاما عملياتئين

قانونلىق يى و قانونسوز اشيالارئين يوخلانئلماسى و گوٲورؤلمه سى ايله باغلى تنظيم ائدلميش صورت جلساتئين مفادئينن دؤزگؤنلؤيؤ اونلارئين ساخلاماسيندا شبهه لى بيلينن محكوملار طرفيندن شبهه يا انكار ائديله بيلر. ديگر ياندا، آسائشگاهئين نظمينى كورلاماق، محبوسلارئين اشيالارينا ضرر وورماق، اونلارا ساتاشماق محبوسا ايشگنجه و تضعيق نوعؤ حساب اولونور كى، بو دا قانون باحيمئيندا جرم سايئلير و كيفرى تعقيب مسؤلويتينه جلب اولونا بيلر.

مثلا: قيش فصلينده حبس خانا بندلرينين يوخلانئلماسى ائله اولماما ئيدير كى، محبوسلار قيشدا قار، كؤلك و سويوق هوادا ساعتلارلا حياطدا قالسينلار، و يا يايئن ايستيسينده گؤجلؤ گؤنش ايشيغى آلتيندا قالسينلار و بندين ايچينده كى توالتره گئتمه لرينه اجازه وئريلمه سين.

؟ محبوسلارئين اؤزلى ايله نقد پولو اولا بيلرمى؟

يوخ! محكوملارئين نقد پولو اولا بيلمز. لکن متهم لر و محكوملار ساخلاما ئيرينين و يا حبس خانانئين مغازالارئيندا احتياجلارئين بير قسمينى آلا بيلديكلرينه گؤره، حبس خانا مسؤول لارى متهم لرين و محكوملارئين پول احتياجلارئينى رفع ائله مك اوچؤن هر بير متهم و محكوم ائدلميش شخصين آدئنا ساخلاما ئيرينده و يا حبس خانادا متهم و محكوم ائدلميش شخصلر حبس خانا مغازاسيندا اؤز احتياجلارئينى همين حسابدا كئ پولدان آلا بيلمه لرى اوچؤن بانك حسابئ اچماغا مجبور دور. بو حسابئ يئرى محبوسلارئين اؤزلى و يا عئله لرى طرفيندن دولور و محبوسلار قبول زمانئ اونلارا وئرلين اعتبارى كارتيدان احتياجلارئينى آلماق اوچؤن استفاده ائده بيلرلر. (اؤلكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلرى تشكىلاتئين اجرا آئين نامه سينين ۵۱-جى ماده سى)

؟ اگر متهم و يا حبس جزاسئنا محكوم ائدلميش شخصين پولو و يا قيمتلى كاغذلارئ وارسا، اونولا نه ائدليجك؟

حبس خانا نظارتچيلرى محبوسون اشيالارئيندا و يا يانئندا پول و يا قيمتلى كاغذلار

آشکار اندرسه، ایکی وضعیت تصور ائدیله بیلر:

الف. یوخاریدا قئید اولونان پولدان قانونسوز استفاده ائدیلیبسه: مثلا، محکوم و یا محبوس همین پولو کیمهسه رشوه کیمی وئریبسه و یا حبس خانادا قمار ائوی قوروب و همین پولدان قماردا استفاده ائدیلیبسه، چؤنکی بو حرکتلر اؤزؤ جرم دؤر، آشکار ائدیلیمیش بؤتون پوللار مصادره اولوناجاق و بو بارهده حبس خانایا نظارت ائدن حاکمه معلومات وئریله رک جرم ساییلاجاق. بو او دئمکدیر کی، محبوس اؤچؤن یئنی پرونده آچیللاجاق و بو دؤنه او، رشوه و یا قمار و یا حبس خانادا پولدان استفاده ائدرک تورتدی یی هر هانسی جرم اتهامی ایله محاکمه اولونمالی دیر.

هابئله، محبوسون اؤزه رینده پولدان باشقا، صرف ساخلاماسی جرم ساییلان اویری قاداغان اولوموش اشیالار آشکار ائدیلسه (مثلا، مخدر، الکلی ایچکی لر و یا...) بو حالدا صورت جلسه نین موضوعو اونولا قانون چرچوه سینده مشغول اولماق اؤچؤن حبس خانانین مسئول حاکمینه معلومات وئریله جک.

ب. آشکار ائدیلیمیش پول و یا قیمتلی کاغذلار قانونسوز استفاده ائدیلمه دیکده، هابئله ساخلاماسی جرم ساییلمایان قورغولار (مثلا، منچ و یا شطرنج و یا محبوس بیردن چوخ دالغاسی اولان رادیو ساخلایب سا) منچ و یا بیردن چوخ دالغاسی اولان رادیو ساخلاماق جرم اولمادیغی اؤچؤن بو زمان قئید اولونان جهازلار اوندان آئیناراق صورت جلسه یه آئینیر و یالنیز حبس خانا انضباط شوراسینا معلومات وئریلیر.

حبس خانا مامورلارینین (هم اداری مسئوللار، هم ده حبس خانا گؤز تچیلری) محبوسو قانونسوز اشیا ساخلاما دیغینا گؤره فیزیکی تنبیه ائله مک و جزالاندیرماق حاقی وارمی؟

یوخ! هئچ کیمین و هئچ بیر مقامین هئچ بیر شرایطده محبوسو دؤیمک و یا فیزیکی جزا وئرمک، یا دا اونو تحقیر ائتمک حاقی یوخدور. هر بیر حبس خانادا

حبس خاننا باشچى سى محبوبسون قابىغى سىنا قامالى و بئله بير حده باش وئرسه، مسؤليت داشىماليدير.

حبس خاننا و حبس خاننا يئمكلرى

محكوملار اوچون يئمك پلانينى حاضرلاماق، اونو تصدقله مك و ايلين فصل لرينه اويغون اولاراق حبس خانالارا چاتديرماق هر بير استاتين باش مديرينين وظيفه سيدير. حبس خانالارين يئمك برنامه سى معين انديلركن، بو برنامه ده ديشيك ليكلرده هر بير يئرين اقليم شرايطى و احتياجلارى نظره آينماليدير. مثلا، ايرانين شماليندا كئ حبس خانالارين يئمك برنامه سى اولكه نين جنوبوندا كئ حبس خانالارين يئمك برنامه سيندن فرقلي اولمالي و همين بولگه لرين جغرافى شرايطينه و يئمك فرهنگينه اويغون اولماليدير. (اولكه حبس خانالار و تامين تريبه تدبيرلى تشكيلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۱۵۳-جو ماده سى)

هابئله، محبوبسون يئمه يى ايله حبس خاننا گوزتچيسى و يا حبس خاننا امكداشلار يئنين يئمه يى آراسيندا هئچ بير فرق اولماليدير. يعنى حبس خاننادا هم حبس خاننا امكداشلار يئنين، هم ده محبوبسولارين سفره لرينده قويولان يئمك نوعو بيشيريلير.

نكته: متهم لر و محكوملار گونده ۳ دونه يئمك يئمه ليديرلر (سحر يئمه يى، گون اورتا يئمه يى و آخسام يئمه يى).

+ اصلاح و تريبه كانونلا ريندا مدد جو كيمي ساخلانيلان اوشاقلار بويومكده اولدوقلارى اوچون ۳ اساس يئمكدن علاوه هر گنجه-گوندوز ۲ قليانالتى (ميان وعده) يئمه ليديرلر كى، بويومه لرى آخساماسين. (اولكه حبس خانالار و تامين تريبه تدبيرلى تشكيلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۱۵۳-جو ماده تبصره سى)

+ اوشاغين بويومه سينه و آنانين ساغلامليغينا خلل گتيرمه مك اوچون حامله قاديئلار و سؤد وئرن آنالار و اونلارلا بيرليكده اولان اوشاقلارا خصوصى يئمك رژيمينه مال ك اولماليديرلار. (اولكه حبس خانالار و تامين تريبه تدبيرلى تشكيلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۱۵۸-جى ماده سينين پ و ت بندلرى)

+ محكوملار تصديق انديلميش يئمك برنامه لرى اساسيندا و هر بير يئرين

ھوا شرايطىنە اويغون چاي و يا ساغلام ايجمەلى سو ابلە ياناشى كفايت قدر كالىرى و ويتامينلى اساس تغذيه محصوللارنى وئرىلمە ليدىر. مرتبىت مسئوللار يئمكلرىن ايلكىن خراب اولماسىنىنن قاباغىنىنى اَلماق و قاب-قاجاق و بيشيرمە يئزىنىن تميز و سلىقلى اولماسى اۆچۆن ضرورى و دواملى تديبرلر گۆرمە ليدىر. مثلا، محبوبسارلا قاب-قاجاق يوماق اۆچۆن كفايت قدر يويوجو مايع و اسكاج و يا فيرچا ابلە تامين ائتمك، ھابئله، محبوبسارلر اَلدېغى يئمكلرى ساخلاماق اۆچۆن آسائشگاهلاردا كفايت قدر سوپودوجو ابلە تامين ائتمك. امكان داخليندە ھر بىر ساخلامايئرى و حبس خانادا آيرىچا يئمك خانانا اولا بيلر. بو حالدا متھم لر و محكوملار اۆز يئمك خانالارنىندا يئمك يئمە ليدىرلر. خستە متھم لر و محكوملار اۆچۆن حكيم يىن برنامە سىنە و تشخيصىنە اويغون اولراق، خستە اولدوقلارنى و خصوصى يئمە يە احتياجنى اولدوغو مَدتدە بەھدارى دن خصوصى يئمك حاضرلناراق اولارنىن استە فاداسىنە وئرىلمە ليدىر. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تريبە تديبرلرى تشكىلاتىنىن اجرا آئىن نامە سىنىن ۱۵۴-جو مادەسى)

➤ اروجلوق آينى بويونجا محبوبسارلر گۆندە ليك يئمك برنامە سى حبس خانانا تشكىلاتى ابلە راضىلاشدىر ئلاراق استائىن كل ادارەسى طرفىندن آچىقلانئىر. اروجلوق آينى يئمك برنامە سىنە يالئىز مسلمانلار و اوروج توتا بيلن انسانلار داخلدىر. بو برنامە يە دىنى آزلىقلار، خستە لر و اوروج توماقدان استئنا ائدىلن انسانلار داخل دئىل. اروجلوق آينىن گۆندە ليك يئمك برنامە سىنە داخل اولماقدان استئنا اولماق اۆچۆن خستە لرین سحر و گۆن اورتادا يئىە بيلمە لرى اۆچۆن موسسە نىن حكيمى نىن اجازە سى اولمايئدىر.

➤ دىنى آزلىقلارنىن گۆندە ليك يئمكلرى ابلە باغلى گۆندە گتيرىلن غرىبە نكتە اودور كى، بو انسانلارنىن معمول گۆندە ليك يئمك برنامە سىنە صاحب اولماسى و يا ان آزىندان سحر و گۆن اورتا زمانى يئمك يئمە سىنە اجازە وئرىلە بيلە مسى اۆچۆن اصلاح و تربىە بۆلە مسى نىن راضى لىغىنىنى اَلماق لازىم دىر. اوروج توماقدان قانونى اولراق معاف ائدىلمىش شخصلرە، مثلا، عادت (پرىود) حالئىندا اولان حبس خانادا اولان قاديئا موناسبتدە؛ بو قاديئا اصلاح و تربىە بۆلە سى اونون آيلىق عادىنىنى تصدىق ائدرسە سحر يئمە يى و گۆن اورتا

يئمه يى يئمه يه اجازه وئريلير. (اؤلكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلى تشكىلاتيئىن اجرا آئين نامه سىنين ۱۵۵-جى ماده سى)

يئمك اويونلىرى: ۱۴۰۰-جو ايلده تصديق انديلميش حبس خانالارو تامين ترييه تدبيرلى تشكىلاتيئىن اجرا آئين نامه سينده ساخلا نمايئرلرينين و حبس خانالارئين لاپ آز يئمك برنامه سينه توخونولماسا دا، هر بير ساخلا نمايئرى و حبس خانائىن لاپ آز يئمك برنامه سىنى معين ائدن سابق آئين نامه يه دايناراق، گورونور، عىنى برنامه يئنى تصديق انديلميش آئين نامه چرچوه سينده اجرا الونايلير.

كنچميش اجرا آئين نامه يه دايناراق، هر بير قورومون لاپ آز يئمك برنامه سى:

سحر يئمه يى: چورك، پنىر و چاي.

گون اورتا و يا آخشام يئمه يى: تازه و يا قورو تره لر، دويو، يئرلما، سوغان، پاخاللئيلار (حبوبات)، سؤد محصول لارى، يومورتا و فصلى ميوه لر. محكوملار هفته ده لاپ آزي ۳ دونه گون اورتا و آخشام يئمه يينده ات يئمكلرى وئريلمه ليدير.

هر حبس خانادا بوتون محكوملار اوچون عىنى نوع يئمكلر بيشيريلير و پايلانير. يعنى، بله دئيل كى بير حبس خانادا محبوسلار چلو كباب، باشقا حبس خانادا يئرلما-چورك وئريلسين!

هر بير محكومون يئمك قابلارينا آشاغئدا كئلار داخلدير: بوشقاب، كاسه، استكان و قاشيق (ممك اولدوقدا بو قابلار مئلاميندن حاضرلاماليدير).

بوتون محكوملار آيرى-سئچكى ليك و استثنا سئز اولاراق اۇپاز خانائىن، يئمك خانائىن تميزلنمه سينده، قاب-قاجاق و لوازم لرين يويولماسى و قورودولماسيندا اشتراك ائتمليديرلر.

حبس خانامغازاسى

محكوملار احتياج دويدوقلارنى مال و لوازماتلارنى حبس خانامغازالاريندان آلا بيلرلر. حبس خانامغازالارئين محبوسلار وئردى يى مال و لوازماتلارئين قيمتى: بيرينجيسى، مال لارين اوستونده گوستريلن قيمتدن چوخ اولماماليدير.

ايكىنجىسى، مەبوسا مال ساتىشى فاكفور ايله آپارئلمايئىر.

ھېس خاننا مغازاسىنداكى مال لارېن لىستى ھېس خاننا تشكىلاتى طرفىندن اعلان ائىلىر. بو مقصدلە ھېس خاننا تشكىلاتى مال لىستى و اجازە وئرىلن لوازما تىلارنى ھاضرلايىر و ھېس خاننالارنى مەدر كل ونا گۇندرىر. اونا گۇرە دە بئلە دئىيل كى، ھېس خاننا مغازاسىندا ھەر جۇر مال ساتىلر و مەبوسا اونلارنى ھېس خاننا مغازاسىندان آلا بىلر. مغازالاردا موجود اولان مال لارېن و مەبوسا لارېن جىزىياتى ورق لەرە يازئلمالى و مغازانىن گىرىش قاپئسىنا ياپئشئىرئلمايئىر كى، بۇتۇن مەبوسا لار موجود مال لاردان و اونلارنى قىمتلرىندن ھېر دار اولسونلار. مغازالارنى و زىعتىنە و قىمتلەرە نظارت ھېس خاننا باشچى سىئىن اوستۇنە دۇشۇر.

مەبوسون ھېس خاننا مغازاسىندا ساتىلان مالئىن و يا مال لارېن قىمتىندن شكائت ائتمك ھاقى و اردىر. اگر مەبوسون قىمتى ھېس خاننادان ائشكىدەكى قىمتىندن باھادىرسا، مەبوسا شكائت وئرمك و فاكفور اۇز شكائتىنە علاوه ائتمك و مۇسسە نىن بازرسى و يا ھفاظت اطلاعاتى ئىن نەپىندە سىنە و يا باشچى سىنا وئرمك ھاقىنا مالكدىر.

مەبوسون شكائتى ھېس خاننا مغازاسىندا ساتىلان بەزى مال لارېن، مىلا، چۇرۇك ات و يا باشقا ارزاق لارنى غىرى-بەھداشتى اولماسى ايله مەبوسا دورسا؛ او، شكائتىنى مۇسسە نىن بەھداشت و درمان شەبە سىنن مەسئولونا وئرمە لىدىر. (اۇلكە ھېس خاننالار و تامىن تىبە تەبىرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آئىن نامە سىنن ۱۵۹-جو مادەسى)

آسائىشگاھ لارنى تەمىزلىيى

ھېس خانانىن بۇتۇن يئرلىندە و مكانلارنىندا، ھوصا د مەبوسا لارنى آسائىشگاھ لارنىندا تەمىزلىك اصول لارنى رعايت ائتمك لازم دىر. اونا گۇرە دە مەبوسا لارنى گىرىب چىخدىقلارنى و استفادە ائىدىكلرى بۇتۇن يئرلى تەمىزلىك مەبوسا لارنى اۇزلرىنىن بورجودور. بو يئرلى: آسائىشگاھىن ايچى، رەرولار، ھوالاندىرما ھىاطى، توالى و ھامىلار، اجتماعات سالنو، نمازخانا، كىتابخانا، كارگاھ لار و صنایع مۇسسە لرى و بونلار كىمى يئرلدىر. ھىچ بىر مەبوسون وعدلر وئرمكە و يا مادى دستك وئرمكە باشقا مەبوسو اۇز ایشىنى گۇرمە يە مەبوسا ائتمك و يا اونو گۇندە لىك ایشلىرنە

جلب ائتمك حاقى يوخدور.

خسته و يا قوجا اولان و وظيفه لرينى يئرینه يئتيره بيلمه ين متهم و يا محكوم حبس خانائين حكيمينين گواهى سى و بهدارى مسئولونون تصدىقى ايله و موسسه باشچى سى نين گوستريشى ايله مئن بير مدّت تميزليك ايشلريندن معاف توتولا بيلر.

«وكيل بند» كيمدير و بو وظيفه نجه گليب چاتير؟

ايلده بير دؤنه هر سالنون و يا بندين محبوسلارى اؤز آرالارئيندان همين بندين محبوسلارئين ايشين اداره ائدن ۳-۵ نفرى «محبوسلار شوراسى» سئچيرلر. حبس خانائين باشچيسى محبوسلار شوراسى سئچيلديكدن سونرا اولارئين آراسيندان بير نفرى «وكيل بند» تعيين ائدير و همين شخص محبوسلارئين نماينده سى كيمي بندين مسئول لارى ايله ارتباط ساخلاير و محبوسلارئين مشكل و ايستكلرينى مربوطه مسئول لارا چاتدرير. اما حبس خانا باشچى سى نين وكيل بندى تعيين ائتمك اوچون موسسه نين حفاظت و اطلاعاتى نين راضيلئغى اولمايدير. دمه لى: وكيل بند سئچيلميش محبوسلار آراسيندان (محبوسلار شوراسى كيمي) و حبس خانا باشچى سى طرفيندن حفاظت و اطلاعاتين تصدىقى ايله تعيين اولونان شخصدير.

حبس خانا باشچى سى نين وكيل بندين حبس خانا گؤزتچيسى و يا مراقبت مامورو كيمي استفاده ائتمك حاقى يوخدور؛ چونكى حبس خانا گؤزتچيلرينين و يا مراقبت مامورلارئين وظيفه لرينى وكيل بنده و يا هر هانسى باشقا محبوسا تحويل وئرمك تمام ايله قاداغندير. (اولكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلرى تشكىلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۷۶-جى ماده سى)

خسته محبوسلار و ساخلانمايئرى و حبس خانالارئين مسئول لارئين اونا قارشى وظيفه لرى

موسسه نين بهداشت و درمان بؤله مسى تجهيزات، ساغلاملىق و طبى امكانلار و متخصص باخيمئيندان احتياجا اويغون اولراق هر ۶ آيدا بير دؤنه نظردن

كئچيريلمه لي و تماملايدير.

۵۰۰-دن آز محبوسو اولان موسسه لرده متمادي اولراق حبس خانائين بهداشت و درمان بۇلمه سينده گنجه-گوندوز پرستار و يا بهيار، ضرورت ياراندیقدا ايسه هفته ايچي ساعتدا بير حكيم بهداشت بۇلمه سينده اولمايدير.

۵۰۰-دن ۱۰۳۰۰۰ قدر محبوسون اولدوغو موسسه لرده هر گون بهداشت بۇلمه سينده بير حكيم، ۳۰۰۰-دن چوخ محبوسون اولدوغو موسسه لرده ايسه حكimler گنجه-گوندوز و ۳ نوبتده ايشلهمه ليدير.

ايسته نيلن سايدا محبوسو اولان بوتون موسسه لرده متخصص حكimler هفته نين گونلوي ساعتليق اولراق بهداشت بۇلمه سينده اولمايديرلار. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تريبه تدبيرلري تشكيلاتيئين اجرا آئين نامه سينين ۱۳۹-جو ماده سي)

حبس خانالار تشكيلاتيئين اجرا آئين نامه سينين مقرراتينا اويغون اولراق، حبس خانالارئين مسئوللاري حبس خانالارئين بهداشت امكانلارئين خسته محبوسلارئين طبي و ساغلامليق احتياجلارئين قارشيلاماق و محكوملارئين معالجه و ساغلامليق احتياجلارئين تامين ائتمك اوچون كفايت قدر اولماسيئن تامين ائتمه ليديرلر. لاکن محبوسون خسته لي بينين وضعيتي ائله ديرسه كي، حبس خانائين طبي امكانلاري اونون معالجه سي اوچون كفايت ائتميرسه، خسته محبوس حبس خانادان ائشيكده يئرلشن خسته خانايا كؤچورولمه ليدير. خسته محبوسون حبس خانادان ائشيكده يئرلشن خسته خانايا كؤچورولمه سي اوچون بهداشت درمان بۇلمه سينين باشچي مسئله يه راضيلىق وئرمه ليدير و حكملرين اجراسي حاكمي و موسسه و يا حبس خانايا باشچي سي محكومون خسته خانايا كؤچورولمه سينه راضيلىق وئرمه ليدير. اودور كي، محبوسون حبس خانادان قيراق معالجه مركزلريندن بيرينه كؤچورولمه سي و معالجه اولوماسي اوچون تكجه خسته لي بين تشخيصي و بهداشت بۇلمه سينين باشچي سي ئين و يا موسسه نين حكيمينين راضيلىغي كفايت دئييل؛ داها دوغروسو، موسسه نين بهداشت بۇلمه سينين باشچي سي ئين تصديقيندن سونرا حبس خانائين اوييري ۲ وظيفه لي شخصي، يعنى حاكم (قاضى) و موسسه باشچي سي دا اونون فكري ايله راضيلاشمايدير. محكومون خسته لي بي ائله ديرسه كي، اونون

حبس خانادان قىراق خسته خانايا گۇندريله ماسى مسئله سى قورى ديرسه و مسئول لار حبس خانايا نظارت ائدن حاكمين راضىليغينى آلا بيلميرلرسه، حبس خانايا باشچى سى نين گۇستريشى ايله - حبس خانايا باشچى سى نين يوخلوقوندا اونون معاونينين اجازه سى ايله- ممكن قدر تئز بير زماندا خسته نى خسته خانايا گۇندرمه لى و سونرا بو باره ده نظارت ائدن حاكمه معلومات وئرمه ليدير. خسته متهم لر ين و محكوملار ين وضعيتى ايله مشغول اولماق ضرورتى طلب ائدير كى، تعجيلى حال لاردا مسئول لار حبس خانايا نظارت ائدن حاكم ين حضور نو و يا گۇستريشى نى گۇزله سينلر. (اۇلكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلر تاشكيلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۱۳۷-جى ماده سى)

ايش او يرغه و اشتغال مركزلرينين و حبس خانالار ين نظارت ائدن حاكمى و مسئول لار ين ساغلامايان و يا صعب العلاج محكوملار ين وضعيتى ايله باغلى كيفرى دادرسى قانونون مقرر اتلار ين اويغون اولراق، محكوملار ين جزا مدتى نى حبس خانادا كئچيره بيلمه لرى اوچون اولار ين وضعيتينين قايغى سينا قالمغا و اولار ين تام ساغالانا قدر خسته خانادا معالجه ائديرمه يه مجبور دورلار.

«معالجه سينده ضرورت و يا فوريت طلب اولونمايان» عوارضلرين و خسته ليكلرين (مثلا، استتیک جراحيه عمل لرى و يا محكومون اوز تقسىرى ايله توره ديلميش خسته ليكلرين) معالجه سينين خرجلرينى محكوم و يا يوخاريدا قئيد اولونان عوارضلرين و خسته ليكلرين توره سينه سبب اولان شخص وئير . لاکن محبوس مادى جهتدن يوخسول دورسا و اونون معالجه سينى اؤده مه يه امكانى يوخ دورسا، بو حالدا حبس خانانين مددكارى بۇلمه سى اونون مادى وضعيتينى يوخلامالى و مددكارى بۇلمه سينه خسته محبوسون، اوزونو خسته ائتسه بئله يوخسوللوقدان چتینليک چکدى يى و معالجه سينين پولونو وئره بيلمه دى يى محرز اولسا، بو حالدا مۇسسسه اونون معالجه خرچينى اؤده مه يه مجبور دور.

بير آز ديقليکله دئسک، حبس خانايا تشکيلاتينين اجرا آئين نامه سينين بو ماده سينده بئله باشا دؤشولور كى، معالجه سى «لازم اولان» محبوسون معروض قالدیغى عوارضلرين و خسته ليكلرين خرجى حبس خانالار تشکيلاتينين وظيفه سيدير. يعنى محكوم حبس خانانين ايچيندن و يا ساغلاما يئریندن قىراق

خىستە خانابا گۇندىرلىرىسە، اونون بۇتۇن مەعالجە و خىستە خانانا خىرچلىرى ھىس خانانارا تشكىلاتى طرفىندىن اۇدنىلمەلىدىر و مەجبۇسون اۇز مەعالجە خىرچلىرىنى اۇدمك عەھدەلى يى يوخدور؛ مەكوما خىستەلىك مەرخىسى وئرىلمەدىكدە و مەجبوس بو مەرخىسىدن استفادە ائتمككە آزاد اولونوب اۇزۇ مەعالجە اماغا داوام ائتمەدىكدە. (اۇلكە ھىس خانانارا و تامىن تىرىبە تىدىرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آقنى نامەسىنىن ۱۶۸-جى مادەسى)

آسايىشگاھلاردا تىمىزلى يى قوروماق اۇچۇن ھىس خانانارنىن بۇتۇن يىزلىرى و ھىس خانابا عائد يىزلىرى (مەكوملارنىن گت-گل يىزلىرى، كارگاھلار و...) آيدا لاپ آزى بىر دۇنە ضدغونى ائدىلمەلىدىر. لاکن بىردىن-بىرە آسايىشگاھلار بىد كىمى خىرچاتلار گىرمىشسە، ياخود وىروس و يا يولوخوجو خىستەلىكلەر، او جملەدن فىصلى و يىزلى خىستەلىكلەر آسايىشگاھلار اىچىندە يايىلمىشسا، ھىس خانانىن مسئوللارنى بىر آيدان آز و داھا تىز مەدەتدە تىعىن اولوموش و اخىدان داھا چوخ، مەربوطە يىزلىرى ضدغونى ائتمەلى و ھىس خانانا اىچىندەكى اتقارلارنى دوالمالىدىر.

مەكوملارنىن اىشلەدى يى كارگاھلارنىن و مەكانلارنىن پىنجرەلىرى «كفايت قدر گنىش» اولمالىدىر كى، ھىمىن يىزلىرە كفايت قدر اىشىق و آزاد ھوا گىرسىن، مەجبوسلار ايسە كارگاھلاردا اىشلەرىكن آزاد ھوادان و كفايت قدر گۇنش اىشىغىندىن يارارلانا بىلسىنلر. لازم گلرسە، مەجبوسلارنىن اىشى و مەطالەسى اۇچۇن مەنوعى اىشىقدان، يعنى اىشىق چىراغلارنىندان استفادە ائدىلمەلىدىر. فاضلاب كاناللارنى دائىم آچىق اولمالى، ھىس خانانادا و ھىس خانانىن اوبىرى مەكانلارنىنداكى چىركىنمەنىن و عفونتىن آرادان قالدىرىلماسى اۇچۇن ضرورى و دايمى قاىغى و تىدىرلىر گۇرۇلمەلىدىر.

ھىس خانانىن ھامى، توالتى و ال يوما يىزلىرى ھىمىشە تىمىز اولمالى، اىلىن فىصلرىندىن آسئلى اولاراق، مەكوملارنىن ھفتدە بىر دۇنەدن آز اولمايلاق چىمە بىلمەلىرى اۇچۇن كفايت قدر اىستى و سوپوق دوشلار اولمالىدىر. مەكومون باشىنى قىرخماق مەجبورى دئىيل، ساغلاملىغا رعايت ائتمك اۇچۇن اونون ساچىنى نىمال اولچۇدە كىدىرىمك مەجبورىدىر.

يولوخوجو خىستەلىكلرىن (مىلا، جنسى يول اىلە كىچن خىستەلىكلەر، ورم (سل)،

ايدز و ...) يايئلماسيئنين قارشيسيئنى آلماق اوچون موسسه و يا حبس خانائين بهدارى بؤلمهسى بو دسته دن اولان خسته لرى، ائلجه ده مخدر و يا الكلى اولان خسته لرى معالجه ائتمه يه و خسته لر ين تام معالجه سى اوچون يئر و درمان تامين ائتمه يه مجبور دور.

يئنى گلن محكوملار موسسه نين بهداشت ساغلامليض بؤلمه سى طرفيندن تشخيص شعبه سينده گئنيش طبي معاينه دن كنجير يلمه لى، اولار ين اوستونده طبي تشخيص تست لرى آپار يلماليدير. محكومون باشقا طب مركزلرينه معرفى ائديلمه سى ضرورتى يارانديقدا، موسسه نين ساغلامليق و بهداشت بؤلمه سى بو حالدا فعاليت گؤستر مه يه و اونو باشقا بهداشت مركزلرينه معرفى ائتمه يه مجبور دور.

هر بير محكوم اوچون طبي-معالجه پرونده سى ياراد يئر و اونون باره سينده آپار يلان بوتون طبي و معالجه تدبير لرى بو پرونده يه داخل ائديلمه ليدير. (اولكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبير لرى تشكيلاتيئنين اجرا آئين نامه سينين ۱۳۸-جى ماده سى)

يئنى گلن محكومون استفاده ائتدى يى درمان نسخه سى و يا دوا يائيندا اولدوقدا، حبس خانائين بهداشت بؤلمه سى همين درمانى اونون اختيار ينا وئير كى، اونون اساسيندا و حكيمين تجويضى ايله اونا لازمى درمانلار وئريلسين. محكومون استفاده ائتدى يى درمان اونون اوچون حياتى اهميت كسب ائدير سه (مثلا، نيتروگليسرين قرص لارى)، بو درمان خسته محبوسون معاينه سيندن و حكيمين تجويزيندن سونرا در حال وئريلمه ليدير. اگر محكوما حياتى اهميت كسب ائدن درمانلار ين چا تدير يلماماسى باش وئرسه و بو، درمان چا تيشماز ليغى سببيندن خسته محكومون آغير خسارت آلماسينا سبب اولارسا، مربوطه مسؤل لار قضاى كيفرى و انتظامى مسؤليتته جلب اولونا بيلر. بو ايسه او دئكدير كى، خسته محبوس اونا آغير ضرر وورموش درمانلار ين واختيندا چا تدير يلماماسى ايله مرتبط هم قضاى كيفرى ارگانينا، هم ده انتظامى ارگانينا مرتبط مسؤل لارى شكايه ائده بيلر. (اولكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبير لرى تشكيلاتيئنين اجرا آئين نامه سينين ۱۴۱-جى ماده سى)

محكوم جان سيخيجيلىق حس ائدن كيمي بو باره ده حبس خانا گؤز تچى لى يى

ايشينه باشچى ئۇيق ائدن شخسه معلومات وئرمەلیدیر كى، او، معرفى مکتوبو
آلاراق موسسه و يا حبس خانائىن بهدارى سینه، لازمى درمان و طبى گۆستريشلر
آلا بېلمەسى اۆچۆن گۆندربلسين.

محكوم تعيين اولوموش درمانى حكيمين و يا مسئولىلار يائىندا
استفاده ائتمەلیدیر. ضرورى حاللاردان باشقا آسائيشگاهدا درمان ساخلاماق
قاداغاندیر. بو ضرورتين تشخيصى حبس خانائىن و يا جزائىن چكىلدىيى
موسسه نين حكيمين اؤستۆنه دۆشۆر كى، بو دا خسته نين تام معايه نەسى
ايله حياتا كئچيريلير. موسسه نين و يا حبس خانائىن حكيمى خسته محكومون
خسته خانايا يئرلشديريلمەھسینی مويىن ائدرسه، اونون بهداريده و يا آسائيشگاهدا
ساخلائلماسينا اجازه وئريلير و حبس خانائىن مسئولىلار محكومو خسته خانايا
يئرلشديرمه يە مجبور دورلار. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تريبه تدبيرلىرى تشكىلاتىن اجرا
آئين نامە سىنين ۱۴۰-جى مادەسى)

موسسه نين بهداشت بۆلمە سىنين مسئولو حبس خانادان قيراقداكى خسته خانالارا
يئرلشديريلن خسته محكومون وضعيتينه نظارت ائتمك و محكومون وضعيتىنين
ياخشى ساخلائلماسىنى تامين ائتمك وظيفه سىنى داشيئير. (اۆلكە حبس خانالار و
تامين تريبه تدبيرلىرى تشكىلاتىن اجرا آئين نامە سىنين ۱۵۰-جى مادەسى)

حبس خانادا «آجلىق اعتصابى» قاداغاندىرمى؟

يوخ! محبوسلار يىن ھاقارلار يىن پوزوماسىنا قارشى محبوسون آجلىق اعتصابى و يا
ھر ھانسى بىر اعتراض، اونلار يىن اعتراض ھاقارلار يىندان بىرىدىر و بو، حبس خانائىن
اجرا آئين نامە سىندە قاداغان انديلمير. بونونلا بئله، اعتصاب و يا ھر جور جمعى
اعتراض داورائىشى قاداغاندیر. اودور كى، ھر ھانسى محبوس فردى شكلدە
اعتصاب اعلان ائدرسه (اىستەر آجلىق اعتصابى، اىسترسە دە باشقا نوعدە) ھئچ
بىر قاداغا يوخدور و حبس خانائىن مسئولىلار محبوسلار يىن اعتصاب لار يىنا دقت
يئتىرمەلى و ساغلاملىقلار يىنى قوروماق اۆچۆن لازمى تدبيرلر گۆرمەلیدیر.

آجلىق اعتصابى كئچيرن محبوسلار يىن وضعيتى ايله مشغول
اولماق اۆچۆن كيم جوابدەدیر؟

حبس خانالار و تامين تربيە تديبىرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آئىن نامەسىنە دايداناراق، محكوم اعتصاب اعلان ائىدن كىمى حبس خانانىن و يا موسسەنىن مسئول لارى محكومون ساغلاملىغىنا اعتصاب نىجەسىندە تەلكە تۇرۇمەسى اۆچۆن تديبىرلەر گۇرمەيە مجبور دور. بىرىنجى مرحلەدە اعتصاب ائىدن محبوسلار موسسە باشچىسىنىن نظرى ايله درحال اويىرى محبوسلاردان آيرىلىر. قاباقجا دا دئىيىلدىكى كىمى، محبوسو تجرىد ائتمك اونو تك نفرلىك سلولدا ساغلاماق و حبس خانانىن امكانلارنىدان محروم ائتمك دئىك دئىيل؛ داها دوغروسو، محبوس اويىرى محبوسلاردان آيرى ساغلاملىق و اتاقتا تك و يا بىر و يا ايكي نفرلە بىرلىكدە ساغلاملىق. بۆتۆن تجرىد مدتى بويونجا محبوس تميز هوادان، چىمىكدن، ساغلاملىق و معالجه مركزلرىندن، روانشناسى مصلحت لردن ... محروم ائىلمىر.

اعتصاب ائىدن محبوس موسسە باشچىسىنىن گۇستىرشى ايله اويىرى محبوسلاردان آيرىلدىقدان سونرا موسسەنىن باشچىسى آيرىلمىش محبوسون اعتصابى بارەدە درحال اجرا حاكىمىنە و موسسەنىن بهداشت و معالجه بۇلمەسىنە بهداشت بۇلمەسىنىن محبوسا لازمى دقت يئتيره بىلمەسى اۆچۆن معلومات وئرمەيە مجبور دور.

بهداشت و معالجه بۇلمەسى گزارشى آلدىقدان سونرا اعتصابدا اولان محكومون ساغلىغى باخىمىندان اونا نظارت ائتمەلى، بو مقصدلە اونون فىزىكى و روحى وضعىتىنى يوخلامالى، فىزىكى و روحى ساغلاملىغىنىن قورۇماسى اۆچۆن ضرورى طبى-روانشناسى تديبىرلەر گۇرمەلىدىر.

حبس خانالار تشكىلاتىنىن بهداشت و درمان بۇلمەسىندە بو ساحەدە هر بىر موسسەنىن بهداشت و درمان بۇلمەسىنىن فعالتىنە دائر دستورالعملر وار و بهداشت و درمان بۇلمەسى همىن سياستە اويغون فعالت گۇسترمەلىدىر.

بونا گۇرە دە، بو وضعیت دە بىر نچە نكتەيە دقت يئتيرمك لازمدىر:

نكتە: محبوسلارنىن اعتراض شكلى كىمى هر هانسى اعتصاب اصولو بو آئىن نامەدە رسمىتە تانىنىر.

نکته ۲: آئين نامه ده نظرده توتولور كي، حبس خانالار تشکيلاتئ اعتصاب ائدن محكوملارئين فيزيكي و روحى ساغلامليغيئين قوروماسينا جوابدهدير و بو مقصدله اعتصاب ائدن محكومون فيزيكي و روحى ساغلامليغيينا نظارت ائتمک اوچون بير شيوه نامه حاضرلايئب حبس خانانئين بهداشت و درمان بؤله مسينه تقدیم ائتمه ليدير.

نکته ۳: اعتصاب زمانئ محبوسون فيزيكي و روحى ساغلامليغيئين قوروماسى موسسه مسئوللارئين دؤشؤمه لي اولدوغو ان واجب و ايلک آدديمدير.

نکته ۴: محبوسون اعتصابا گؤره جزالانديرئلماسى ايران اسلام جمهوريتينين متعهد اولدوغو بين المللى کنوانسيونلارئين مقراتينا و حبس خانالار تشکيلاتئين اجرا آئين نامه سينه ضددير. (اؤلکه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلري تشکيلاتئين اجرا آئين نامه سينين ۱۴۵-جى ماده سى)

محبومون طبي بيمه سى اولا بيليرمى؟

بلى. حبس خانانا تشکيلاتئين محبوسلارئين ساغلامليغي و معاجه سى ساحه سينده ايکى مهم وظيفه سى وار:

۱. حبس خانانا تشکيلاتئين وظيفه و عهده ليکلريندن بيرى ده بهداشت و درمان وزارتى و يا طب موسسه لرى و دولت و خصوصى بيمه شرکترلى ايله مقاوله حاضرلاماق و بو موسسه لرین امکداشليغي ايله محكوملارئين طبي بيمه ايله دستکله مه سيدير.

۲. حبس خانانا تشکيلاتئين اوييرى وظيفه سى «ايران ساغلامليق بيمه سى» (بيمه سلامت ايران) تشکيلاتئ ايله امکداشليق چرچوه سينده «محكوملارا و اونلارئين عائله لرينه» پولسوز طبي بيمه خدمتلىرى گؤستمکدير. اونا گؤره ده هم محبوسون اوژونون طبي بيمه يه، هم ده عائله سينين پولسوز طبي بيمه يه صاحب اولماق حاقئ وار.

۳. حبس خانانا تشکيلاتئين باشقا وظيفه لریندن بيرى ده حبس خانانادا ايشله ين محكوملارئ ايش ايله باغلى حادثه لر قاباغيندا بيمه له مکدير. (اؤلکه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلري تشکيلاتئين اجرا آئين نامه سينين ۱۴۷-جى ماده سى و ۱۸۷-جى ماده سينين

الف بندى و «اۆلكه توسعه برنامە لرېنىن دائمى احكاملارنى حاقىندا» قانونون ۳۸-جى مادە سىنىن ج بندىنىن تبصرەسى)

محكوم جحبس خانادا خستە دېرسە (خستەلى يىنىن روحى و يا فىزىكى اولماسىندان آسىلى اولمايلاق) و طبى معابنه و معالجه احتياجى وارسا، حبس خانانىن ايشلرېندن مسئول اولانلار اونون ساغالماسى اۆچون لازمى تدبىرلر گۆرمە يە و بۆتۆن لازمى خرچلرى اۆدە مە يە مجبور دورلار. خستە محكوملارېن، خصوصاً دە خصوصى خستە ليكلردن اذيت چكن محكوملارېن وضعيتينه دقت يئتيريلمە سىنىن اهميتى او قدر واجب دېر كى، حبس خانانىن باشچى سى نظارتچى حاكمە و يا عفو و باغىشلا نما كمسيونونا محكومون عفو ائدىلمە سىنى تكليف ائتمكلە اونون آزادلىغا بوراخىلماسى اۆچون شرايط ياراتماغا مكلف دېر.

روحى خستە ليكلردن و يولو خوجو و يۆكسك رىسكىلى خستە ليكلردن (مثلا، ايدز) اذيت چكن محكوملار متخصص حكيمين نظرى، هابنلە بهداشت، درمان و طبى تحصيل وزارتى نىن سياستى ايله باشقالارېندان آيرى ساخالانېلمالى و معالجه ائدىلمە ليدېر. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبىرلىر تىشكيلاتېنىن اجرا آئين نامە سىنىن ۱۴۶-جى مادەسى)

مصنوعى ديشلرە، مصنوعى عضولرە، چلىك، معلول آراباسىنا و يا عينكە احتياجى اولان محكوملارلا مناسب دە، «محكوملارلا دستك درنە يى» (انجمن حمايت از زندانيان) يوخسول محكوملارېن بو جور طبى احتياجلارېنى اۆدە مە يە مجبور دور. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبىرلىر تىشكيلاتېنىن اجرا آئين نامە سىنىن ۱۶۷-جى مادەسى)

حبس خانانىن بهداشت باشچى سى حكيم اولما ليدېر. اما حبس خانانا، بېر حكيمى بهداشت باشچى سى تعيين ائتمك ممكن اولمايان بۆلگە دە دېرسە، طب مسئلە لرېنە تام بلد اولان پرستارلاردان بېرى بهداشتىن باشچى سى تعيين اولو ماليدېر. بهدارى باشچى سى حبس خانانىن خستە خاناسىندا ياتيرىلان بۆتۆن خستە محكوملارلا باش چكمك و اولارېن وضعيتىنن خبردار اولماق، خستە لرېن معالجه سى و دۆزگۆن يئمك بئمە سى ايله باغلى حكيم و پرستارلارېن ياخشى قاىغى گۆسترمە سىنى تامين ائتمە يە مجبور دور. او، حبس خانانا خستە خاناسىنا ياتيرىلان محكوملارېن وضعيتينه تام و دواملى نظارت ائتمە ليدېر. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبىرلىر تىشكيلاتېنىن اجرا آئين نامە سىنىن ۱۴۹-جو مادەسى)

خستەلىك وضعيتىندە آزادلىغىغا بوراخىلمىش، لاکن معلول و ايشدن دوشموش
يوخسول محکوما آزاد ائدیلرکن صحتىنى و معالجهسىنى دوام ائتدیرمک اۆچون
مادى امکانى اولمايان يوخسول محکوما مناسبت دە؛

۱۴۰۰-جۆ ایلدە تصویب ائدیلمیش حبس خانالار و تامين ترييه تدبیرلری
تشکیلاتینین اجرا ائین نامەسى «محکوملارلا دستک درنەیی» نە و مراقبت
مرکزینە ۳ آی مدّتیندە اونا دستک اولماغى تاپشیریلپ. ائین نامەدە درنە
و مراقبت مرکزینە بو آزاد ائدیلمیش محبوسلارین دولت و اجتماعى دستک
خدمتلىرىندن استفادە ائدە بیلمەلری اۆچون لازمی تدبیرلر گۆرمک و اونلارلا
نظارت ائتمک تاپشیریلپ. (اۆلكە حبس خانالار و تامين ترييه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا
ائین نامەسىنین ۱۶۹-جو مادەسى)

حبس خانادا محکوملارین اولۇمۇ

محکوم اولۇرسە، اونون اولۇمۇ بارەدە عئله سینە معلومات وئرمک حبس خانادا
باشچی سینین وظیفەسیدیر. لاکن حبس خانادا باشچی سى وفات ائتمیش محبوسون
عائلهسى ایله شخصا ارتباط ساخلامی، اجتماعى مددکار واسطەسى ایله
محبوسون وفاتى بارەدە عائله سینە معلومات وئرمەلى، اوپیری طرفدن ایسە
قانون پزشکیه، اجرا حاکمینە و مرتبٹ محکمه مقامینا معلومات وئرمەلیدیر.
«قانون پزشکی» یه معلومات وئریلمە سینین ضرورتى اوندان عبارتدیر کی، مسؤل
حکیم حبس خانادا اولماقلا و جسدی مشاهدە ائتمکله اونون بارە سیندە لازمی
معاینه لر آپارسین و محکومون اولۇمؤنۆن طبیعى و یا غیرى-طبیعى اولماسى
باهردە اۆز نظرىنى بیلدیرسین و اولۇم سببىنى صریح شکلدە اعلان ائتسین.
«نظارت ائدن حاکم» محبوسلارین وضعيتینین قضائى مسؤلودور و محکومون
اولۇمۇ و اونون سببى ایله باغلى ضرورى بلگه لری ییغیب یئرلى عدلیه مرجعینە
گۆندرمەلیدیر. «مربوطه محکمه مرجعی» دە قانون پزشکی نین گزارشینە دایاناراق
دفن اۆچون اجازه نین وئریلمەسى و یا وئریلمەسى بارده قرار قبول ائدیر.
قانون پزشکی نین گزارشى محکومون اولۇمؤنۆن غیرى-طبیعى اولماسى ایله باغلى
اولدوقدا، محکمه مقامى اولۇمؤنۆن سببى و نئجه باش وئرمەسى ایله باغلى

ضروري آراشديرمالار آپارماغا مجبور دور. هابئله، نه قدر كي، آراشديرما آپارماق اؤچون جسدین اولماسی ضروریدیر، دفن اؤچون اجازه وئره بيلمز، لاکن آراشديرما آپاردیقدان و جنازه نین موجودلوغونا احتیاج قالمادیقدان سونرا جنازه نین دفن انديلمه سی حاقیندا گؤستريش وئریر.

مربوطه محکمه مرجعی طرفیندن دفن اؤچون اجازه وئریلدیکدن سونرا محبوسون جنازه سی اونون قوهوملارینا تحویل وئریلمه لیدیر کی، اونلار دا اونون دفنی و توپراغا وئریلمه سی ایله مشغول اولابیلسنلر. اما مرحومون والدینلری اجازه وئرسه، محکومون جنازه سینین دفنی و تشیع انديلمه سی حبس خانای و اونون عواملی طرفیندن حیاتا کئچیریلجک.

اؤلن محبوسون قالان اشیلارئی ایسه یاخینلارینا وئریلیر. بو حاللاردا حبس خانائین باشچی سی نظارتچی حاکمین نظری ایله محکومون پول و شخصی اشیلارئی صورت جلسه ائتمه لی و قانونی وارثلرینه تحویل وئرمه لی و قبض آمالیدیر. اگر اؤلن ورته لری یوخدورسا، اونون حبس خانادا شخصی اشیلارئین وئریلمه سی صلاحیتلی محکمه مرجعی نین نظری ایله ممکن قدر تئز حیاتا کئچیریله لیدیر. اصلینده، محکمه مقامی (یعنی حاکم) اوندان قالان اشیلارئین هارادا و نجه و هانسی شخص و یا شخصلر طرفیندن استفاده اولوناجاغینا قرار وئریر.

اگر اؤلن محبوس غیري-وطنداشدیرسا، اونون اولوم مسئله سی خارجی ایشلر وزارتینه چاتدیریلجاق کی، اونلار واسطه سی ایله اونون عائله سی معلوماتلاندیریلسین و اؤلن محبوسون جسدینین اولکه سینه تحویل وئریلمه سی اؤچون تدبیرلر گؤرؤلسون. (اؤلکه حبس خانالار و تامین تریبه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آئین نامه سینین ۱۵۲-جی ماده سی)

؟ حبس خانائین اصلاح و تریبه برنامه لری هانسی لاردیر؟

هر بیر حبس خانادا و یا موسسه ده «اصلاح و تریبه بؤلمه سی» آدلئ بؤلمه یارادیلئر و بو بؤلمه نین وظیفه لریندن بیرى ده محکوملارین تحصیل، فرهنگ، تریبه، مذهب، اینجه صنعت (هنر)، ایدمان، ایش اؤیرمه و اشتغالئین پلانلاشدیریلماسیدیر.

اۋيرمە و فرهنگ پلانلادىر يۇلماسىئىن مقصدى اودور كى، حبس خانادا اولان مەجبوس بو امكانلاردان استفادە ائتمەكە حبس خانانى ترك ائتمەيە و جمعيتە قوشولماغا حاضر اولسون. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تريە تدبيرلىرى تشكىلاتىئىن اجرا آئىن نامە سىينين ۷-جى مادە سىينين پ بندى)

اصلاح و تريە برنامە لىرىنى مذهبى اۋيرمە كورسلارى، ايلكىن ياشايش باجاريقلارى، روانشناسى و فرهنگى-تريە برنامە لىرى، قرآن تعليملىرى، نهج البلاغه، نماز و ... تشكىل وئيرىر.

محكوملار ئىن فرهنگ، ايدمان، اينجه صنعت و ... كيمى حبس خاناسىياسى برنامە لىرىدن [حبس خاناسىياسىئىن ياراتمالى اولدوغو معرفلندىرىجى تلوزيون كانالى] و يا حبس خانانىن «سمعى بصرى بۆلمەسى»، اجازە وئىرلىن مجله لىر، نشرلر و اۋيرمە، فرهنگ، اينجه صنعت و ايدمان محصوللار ئىندان -كى، مەجبوسا پولسوز وئىلمە لىدىر- استفادەسى دە اصلاح و تريە برنامە لىرىنىن بير بۆلۆمۆدۆر. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تريە تدبيرلىرى تشكىلاتىئىن اجرا آئىن نامە سىينين ۸۴-جۆ مادەسى)

اصلاح و تريە برنامە لىرىنىن اوبىرى بۆلۆمۆ محكوملار ئىن ساواد اۋيرمە و دواملى تحصيلى ايله باغلىدۇر. حبس خاناسىياسى مەجبوسا سويە سىينه قدر ساواد مەجبوسون ابتدائى مەكتەپدن تۆموش يوخارى تحصيل سويە سىينه قدر ساواد اۋيرمە و دواملى تحصيل امكانلار ئىنى تامين ائتمە لىدىر.

«ساواد اۋيرمە حرکاتى» (نەھضت سواد آموزى) درسلىرىندە اشتراك اصلاح و تريە برنامە لىرىنىن باشقا بير بۆلۆمۆدۆر. ساواد اۋيرمە حرکاتى درسلىرىندە ۱۸ ياشىنادا ساواد سىز مددجولار ئىن (اصلاح و تريە مركزىندە ساخلا ئىلان اوشاقلار ئىن) اولماسى مەجبورىدىر. ھابئەلە، حبس خانالار كيمى اوبىرى موسسە لىردە ساواد اۋيرمە حرکاتى درسلىرىندە ياشى ۶۰-دان آشاغى اولان ساواد سىز مەجبوسلار ئىن اولماسى مەجبورىدىر. ساواد اۋيرمە حرکاتى درسلىرىندە مەجبورى اشتراك مەجبوسو و يا مددجونو بو درسلىرە مەجبور ائتمەك و يا درسلىرە گىتمەدى يىنە گۆرە جزالاندۇرماق دىمەك دىيىل، داھا چوخ اشتراك ائتمەك مددجونون و يا مەجبوسون آئىن نامە دە نظر دە توتولموش امتىزالار مالک اولماي اچاق، مثلاً: ارفاقى مرخصى، اۆز-اۆزە گۆرۆشلىر و ... اولنلارنى ايتىرمەك و يا محروم اولماق. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تريە تدبيرلىرى تشكىلاتىئىن اجرا آئىن نامە سىينين ۸۱-۸۸-جى مادە لىرى)

حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلري تشكىلاتينين اجرا آئين نامه لرينده محكومون اصلاح و تربيه برنامه لرينده اشتراكينا و بو برنامه لرده اشتراكينين نتيجه لرينه گۆره نمره لرين و نريلمه سى نظرده توتولور. بو نمره لرين جمعيندن اونا «اعتبارى درجه» آدلئ اعتبار و نريلير.

اصلاح و تربيه برنامه لرينده اشتراك ائتمك اۆچون نه لازمدير؟

قاباقجا دا قئيد اولوندوغو كيمي، محكوملارئين اصلاح و تربيه برنامه لرينده اشتراكينا تشويق سايلان عامل لردن بيرى ده اودور كي، اونلارئين اشتراكينا و بو برنامه لرده اشتراكينين نتيجه سينه گۆره نمره و نريلير و بو نمره لرين جمعى مقبول اولارسا، محبوسا «اعتبارى درجه» و نريلير. بو «اعتبارى درجه» نى الده ائدن محبوس ارفاقى مرخصى دن فايदानاجاق.

بو ارفاقلارا آشاغئدا كيئلر داخلدير: مرخصى، اۆز-اۆزه گۆرۆشلر، يارئيم آزاد جزا سيستمي (يعنى محبوس گۆنۆنۆ حبس خانادان قئيراقدا كئچيريب گنجه ساعت لاريندا حبس خانايلا قايئدا بيلر)، شرطى آزادليغا بوراخئلما، تعليق و الكترون نظارت آلتيندا آزادليغا بوراخئلما.

هابئله، اعتبارى درجه سى اولان محكوما و نرلين آيدا ۳ گۆن مرخصى بو قانونى ارفاقلاردان بيريدير. ارفاق مرخصى سيندن استفادة قانون و نرئيجينين محبوس اۆچۆن مرخصى حساب ائتدي يى حاقا علاوه دير. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلري تشكىلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۱-جى ماده سينين ز بندى)

نكته: اصلاح و تربيه برنامه لرينين پلانلاشدئرئلماسى و حياتا كئچيريلمه سينين مقصد لرينه دقت ائتدي ييميز زمان، و سياسى و عقيدتى و بو جۆر محبوسلارئين اۆستۆندن گلمه، آزادليق ايستمه و ايستك لرينين جامعه مركزلى اولماسئ؛ شخسى مارقلارى و اۆز مقصدلري اۆچۆن دئييل جامعە نين و انسانلارئين خيري اۆچۆن حبس ائديلميش اولدوقلارئين دقته آلدئغيميز زمان بو برنامه لره سياسى و عقيدتى محبوسلار و يا ايشچى لر، معلم لر، دانشجولار و مجبورى حجابا قارشئ چيخان قاديئلار و ...، كيمي مدنى و صنفى فعال لارا شامل اولمور.

۳ گۆنلۆك مرخصى اۆچۆن اصلاح و تربيه برنامه لریندن نئچه امتياز ایسته نیلیر؟

محکوم اصلاح و تربیه برنامه لرینده اشتراک ائتمکله و ایسته نیلن اعتباری درجه دن ان آزئی ۱۰۰ امتیاز توپلایاراق آیدا ۳ گۆن استراحت حاقی قازاناجاق. اونا گۆره ده محکوم اعتبار امتیازی آلماق اۆچۆن ان آزئی ۱۰۰ بال توپلامالیدیر.

اصلاح و تربیه تدبیرلرینین و برنامه لرینین هر بیر اۆزره امتیازلارین مقداری حبس خانالار و تامین تربیه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آیین نامه سی ایله بللی اندیلیر؛ انضباطی مسئله ره رعایت ائتمک، دینی وه قرانی فعالیتلر، فرهنگیی فعالیتلر، کتاب اوخوماق، شعر اوخوماق، علمی و آکادمیک فعالیتلر، فنی، حرفه ای واجتماعی باجاریقلار و... بو فعالیتلردن بعضی لری، مثلا، بیرنجی و ایکینجی احکام سطح لرینده اشتراک ائتمک آیدا ۱۰ امتیاز، سیگاری ترگیتمک و یا شاکی نین رضایتینی آلماق کیمی بعضی لری ایسه ۱۰۰ امتیاز توپلاییر. بو او دئمکدیر کی، محبوس سیگاری تامامله ترک ائتمک ایله و یا شکایتچینی قانع ائتمکله آیدا ۳ گۆن استراحتدن استفاده ائتمک حاقی قازاناجاق.

بعضی محبوسلار اۆچۆن بو ارفاقلاردان استفاده ائتمک اۆچۆن داها راحت شرایط نظرده توتولموشدور. مثلا، ۵۵ یاشدان یوخاری قادینلار، عئله باشچیسئی قادینلار، ۱۵ یاشینادک اوشاغی اولان آنالار، ۶۰ و ۶۰ یاشدان یوخاری کیشیلر، تهلهکلی و یا ساغلاماز یولوخوجو خسته لیکلری اولان محکوملار، جانباز و معلوللار ۵۰ امتیازدان استفاده ائده رک آیدا ۳ گۆن استراحت ائده بیلرلر. (اۆلکه حبس خانالار و تامین تربیه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آیین نامه سینین ۱۹۶-جۆ ماده سی)

محکوملارین مرخصی سی و اونون شرطلری

کیفری دادرسی قانونون ماده لرینده قانون وئریجی طرفیندن محبوسون «مرخصی حاقی» نا وئردیی اؤمله مرتبط اولاراق او، بو موضوعیا توخوموش و آیدینلاشدیرمیشدیر کی، محبوس بللی حاللاردا آیین نامه یه دایاناراق مرخصی یه گئتمک حاقینا مالکدیر.

محروم ائتمە جازاسىنا محكوم ائدىلمىش مەھبوسلار (مىثلا، سابىقەسى اولان مەھبوسلار ويا ۱۵ ایلدن چوخ مەتە آزادلىققدان محروم ائدىلمىش ويا امنىت علیەینە جرملىرە گۆرە محكوم اولوموشلار و...) چىخماق ھاقىندان استفادە ائندە بیللمەلری اۆچۆن مەیین ائدىلمىش جزائىن اۆچدە بیرینى چكىب اصلاح و تریبە برنامەلرىندە اشتراکدان لازیمی امتیاز توپلادىقدا دادستانىن ملاحظەسىنە اساسا و مناسب تامينات قويولماقلا اونلار هر ۴ آیدان بیر ماکسىم ۵ گۆن مەتینه مرخصیە گۆندریلە بیلرلر.

تعليقه دۇنۇشە بیللمەین جزایا محكوم ائدىلمىش محكوم ۴ آى ایچىندە ۵ گۆنلۆک مرخصىدن استفادە ائتمک اۆچۆن شرايط اولماسىنا باخمايلاق، بلىلى سببلردن مرخصىدن استفادە ائتمەدیکدە؛ اونون استفادە اولونمايىش مرخصىلری ساخلانلىئر و جزاسىئىن قالان مەتینه حسابلاناجاق. یعنی مەھبوسون استفادە اولونمايىش مرخصىسى الدن گتتىمىر، ذخیره اولونور و جزاسى باشا چاتدىققدان سونرا اونون جزاسىئىن قالان مەتتى ایلە حسابلانئیر. مىثلا، بئلە بیر شخصین ۶ آیلىق مرخصىسى ساخلانلىئىسا، او، حبس مەتتىن سون ۶ آیئىنى مرخصى اۆچۆن تامينات قويمادان کئچیرجک و «حبس مەتتىنى باشا چاتدیئران مرخصى»دن استفادە ائدەجک. بو یوللا او، واختىندان ۶ آى قاباق آزادلىغا چىخاجاق. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تریبە تدبیرلری تشكىلاتىئىن اجرا آئىن نامەسىن ۲۰۰-جە مادسى)

ت. کىفرى دادرسى قانونوندا قضائیه قوهسىن باشچى لیغىنا ایلدە ۲ دفعەیه قدر مرخصى ظرفیتىندن علاوه، خصوصى گۆنلردە و ملى و دینی بايراملاردا مرخصى ھاقىنا صاحب اولان مەھبوسلارا مرخصى وئریلمەسىنە اجازە وئریلر. محکومون مرخصى ھاقىندان استفادە ائدیلەمسى ایلە باغلى کىفرى دادرسى قانونوندا نظرده توتولموش بۆتۆن حاللار ۱۴۰۰-جۆ ایلدە تصویب ائدىلمىش حبس خانالار و تامين تریبە تدبیرلری تشكىلاتىئىن اجرا آئىن نامەسىندە دە نظرده توتولوب.

۵. بوندان علاوه، اۆلكە حبس خانالار و تامين تریبە تدبیرلری تشكىلاتىئىن اجرا آئىن نامەلرىندە آشاغىداكىلار نظرده توتولور:

— مالىە محكومولوغونا گۆرە (كيبين و يا بورجون اۋدىنلەمەسى كىمى) و «مالىە محكومولوغونون اجراسى قابداسى» قانونونون ۳-جۆ مادەسىنىن اجراسى اۋچۆن حبس خانالاردا جزا چكن محكوملار؛ حكملىرى اجرا ائدن حاكمين اجازەسى و حكمۆ چىخاران حاكمين بىلدىرىشى ايله بورجون و يا محكومولوغون اۋدەنىلمەسى امكانىنى تامين ائتمك مقصدىلە هر ۳ آيدان بير ۱۰ گۆن مڈتىندە مرخصى دن استفادە ائدە بىرلر.

محكوم مرخصى مڈتىندە بورجونون بير قىسمىنى اۋدە يە بىلسە، او، مرخصى مڈتىنىن اوزادىلماسىنى حكملىرىن اجراسى حاكميندن خواهش ائدە بىلر.

— ھابئلە آزادلىقدان محروم ائتمە جزاسىنا محكوم ائدىلمىش محكوملار حبس خانانىن ضوابط و مقرراتىنا عمل ائدەرك اصلاح و تربىە برنامە لرىندە اشتراك ائدەرك لازىمى امتياز يىغدئقلارنى حالدا، مناسب تامىناتنى تامين ائدەرك آيدا ماكسىم ۳ گۆن مرخصى دن استفادە ائدە بىرلر. محكوملارنىن مرخصى اىستەيى حبس خانانا طبقە لندىرمە شوراسى طرفىندن نظردن كئچىرلىر، لاکن اونون حياتا كئچىرىلمەسى اۋچۆن اجرا حاكمىنىن راضى لىغى لازمىدئر.

بئلە كى:

۱. محكوملارنى ۳ گۆنلۆك آيلىق مرخصى دن يارارلاماسىنىن شرطلىرىدن بىرى دە مناسب تامىنات ياتىرماقلا اصلاح و تربىە برنامە لرىندە اشتراك ائتمك و لازىمى امتياز توپلاماقدئر.

۲. بىرىنجى و ايكىنجى (سبب و نسب) درجەلى قوهوملارنى وفات ائدىكدە و يا كسكىن خستە لندىكدە، حيات يولداشىنىن اۋلۆمۆ و يا كسكىن خستە لىيى، ھابئلە اوشاقلارنى نكاهى؛ محكوم دادستائىن اجازەسى ايله ۵ گۆنە قدر مرخصى يە چىخا بىلر.

۳. محكومون محكمە اجلاسىندا اشتراك ائتمك اۋچۆن مرخصى امكانى وارسا، موسسە اونون حبس خانانىن گۆزتچى امكداشلارنى طرفىندن گۆندىرىلمەسىنە و مشايعتىنە احتىياج قالماسى و محكومون محكمە يە شخسا گئتمەسى و حبس خانانا علاوه خرج چىخارتماسى اۋچۆن تامىنات

الماقلا اونا مرخصى وئره بيلر. (كىفرى دادرسى قانونونون ۵۲۰-جى مادەسى، اۆلكە حبس خانالار و تامين تربيە تدبىرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آئين نامە سىنين ۱۹۵، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸ و ۲۰۰-جۆ مادەلىرى)

مناسب تامينات قرائى دئديكده نه نظرده توتولور؟

كىفرى دادرسى قانونوندا نظرده توتولموش مناسب تامينات قرائى و يا تضمينى آشاغئداكى قليب لاردان بىرىندە اولا بيلر:

الف. مدنى قرارداد

ب. وثيقه

پ. كىفرى دادرسى قانونوندا اولان كىفرى تامينات قرارلايئندان هر هانسى بىرى

مدنى قرارداد: او، مثلا، ضمانت شكلىندە تعهد اولا بيلر. يعنى، لازم اولاندا اونو حبس خانانا معرفى ائدن شخص اونا ضامن اولور، چك و يا سفته وئرمكلە ضامن ليك كىمى بىر مبلغ اؤدهمه يى (وجه الضمان) عهده سينه گؤتورؤر. ضمانتچى محبوسلا مقاوله باغلايا بيلر كى، اونون ھاققارلى پوزولماسىن، او، قاچىب اونا چاماق ممكن اولمادىقدا ضامن اؤز ھاققارلىنى آلا بىلسين.

كىفرى دادرسى قانونونون ۲۱۷-جى مادە سيندە ظزرده توتولموش كىفرى تامينات قرارلارى آشاغئدانىلاردىر:

۱. شرف سؤزوايله قايئتماق مجبوريتى. يعنى، محبوس مرخصى سى قوتاراندا و يا ضرورت ياراندىقدا اؤزؤنؤ حبس خانانايلا تقدىم ائتمه يى متعهد اولور و بو تعهدؤ يئرئنه يئترمك اؤچؤن مربوطه مقاملارلا شرف سؤزؤ وئرىر.

۲. تعهدؤن مبلغىنى معين ائتمكلە قايئتماق تعهدؤ. محكوم مرخصى سىنين سونوندا و يا ضرورت ياراندىقدا حبس خانانايلا قايئتماغى عهده سينه گؤتورؤر و پوزونتو (تخلف) ھالىندا مربوطه مقاملار طرفىندن معين ائدىلميش مبلغى گىروو (وجه التزام) كىمى اؤدهمه يى قبول ائدىر.

۳. شرف وعدى ايله قضائى حوزهدن چيخماماغنى عهده سينه گۆتۆرمك. محكوم حبس خانادان مرخصى ده اولاركن مربوطه قضائى اراضى سيني ترك ائتمه مەيى عهدە سينه گۆتۆرۆر و بو عهدەلى بينه تامينات وئرمك اوچۆن مربوطه مقاملار محكومدان شرف وعدى آليرلار.

۴. گيروو (وجه التزام) ايله قضائى حوزهدن چيخماماغنى عهده سينه گۆتۆرمك. محكوم مرخصى ده اولاركن مربوطه قضائى اراضى سيني ترك ائتمه مەيى عهدە سينه گۆتۆرۆر و پوزونتو (تخلف) حاليندا مربوطه مقاملار طرفيندن معين انديلميش مبلغى گيروو (وجه التزام) كيمي اؤده مەيى قبول ائدير.

۵. عهدەلى بين مبلغى معين انديلمكە متهمين هفته ليك ويا ايليق اولراق قضائى و يا انتظامى مرجع لرينه تقديم انديلمەسى عهدەلى بى. محكوم مرخصى ده اولدوغو مدتده، مربوطه مقاملار طرفيندن معين انديلميش واختلاردا اوزونو قضائى و يا انتظامى مرجع لرينه معرفى ائتمەيه مجبور دور. بو عهدەلى بى تامين ائتمك اوچۆن محبوس پوزونتو حاليندا مربوطه مقاملار طرفيندن معين انديلميش مبلغى گيروو كيمي اؤده مەيى قبول ائدير.

۶. دولت قوللوچولارئين و يا سلاحلى قوه لرين عهدەلى بينين مبلغى معين انديلمكە، متهمين راضيلئغى ايله و مربوطه تشكيلات طرفيندن اونلارئين ايلئغيندان (معاش) اؤده مە عهدەلى بى آلدئقدان سونرا قايئتماق عهدەلى بى. يعنى حبس حانا طبقه لنديرمه شوراسى و يا صلاحيتلى محكمه مقاملارنى اؤلكه نين و يا اوردونون رسمى قوللوچوسو اولان محبوسلارئين پرونده سينده محكومون امكداشى اولدوغو تشكيلات و يا اداره دن ضامن دورماقلا و عهدە ليك گۆتۆرمكە مرخصى يه گۆندره بيلر. بو تاميناتين الده انديلمە سينين ۲ شرطى وار:

الف. محكوم حربى و يا دوولت قوللوچوسودور.

ب. محكوم حبس خانائين اونون ايش يئرى ايله مقاوله باغلاياجاغئنا راضيلاشئير و محبوس گئرى قايئتماسا، معين انديلميش گيرووون (وجه التزام) اونون

آيلىغىنىدان وئرىلەجەيىنە دائىر ەھدەلىك گۇتۇرۇر.

۷. ەھدەلىيىن مەبلەغىنى مەيىن ائتمەكلە و مەھمەين راضىئەلغىنى ايله الكترولون تەجھىزات ايله ويا بو تەجھىزات اولمادان تەيىن اولونموش انوى ويا ياشايش يئرەنى ترك ائتمەك ەھدەلىيى. بو ھالدا مەھكوم آشاغىدا كىلارلا راضىلاشماق شرطى ايله مرخصىيە گۇندريلىر:

الف. انوينى ويا ياشايش يئرەنى ترك ائتمەيچك

ب. مەيىن انديلمەش ەھدەلەيىە راضى اولماق، بو ھالدا آياق باغى (پابند) ويا گىروسوز مرخصىيە گۇندريلەجك.

۸. كفالتەين تەيىنى ايله وجە الكفاله: كفالتدە كفىل اولان شەخسەين ھاكەمەين فىكرەينجە كفالت مەبلەغىنى اۇدەمەك امكانى اولمايدىر. ظامەن دولتەين ويا ھەر ھانسى بىر خەسوسى تەشكىلاتەين امكداشنى اولايىلر، ياخود اجتماعى باخىمدان اوندان وجە الكفاله پولونو آماق مەمكن اولان بىر موقەيتدە اولايىلر.

۹. وثىقەتەين آئىنمەسى: اىستەر نەقد پول، اىستەر بانك ضمانتى، اىستەر داشىنار، اىستەرە دە داشىنەماز املاك: وثىقە قویان، مەجبوسو مەرفى انئە بىلمەدىكدە اۇدەمەك اۇچۇن گىروسو كىمى نەقد پول ويا مالى بىر شىئى قەبول ائتمەيدىر. آيدىندىر كى، مەجبوسون مرخصىيە گۇندريلمەسى و قئىد اولونان كىفرى تامىنات قارارلارنىدان ھەر ھانسى بىرىنەين وئرىلمەسى اۇچۇن تامىنات آماق، وجە التزام ويا وجە الكفاله مەبلەغىنەين مەيىن انديلمەسى قانونونا، مەھكومون ھەسەدە قالان مەدەتەينە و نەقدى جزايا (اگر مەجبوسون نەقدى جریمە اۇدەمەسى ھەكمۇ چىخارايلىسا) مەتناسەب تەيىن انديلمەيدىر. قانونلا نەظرە توتۇلموش مەبلەغدن يوخارى مەبلەغە وثىقە تەيىن انديلمەسى قانون پوزونتوسودور و عملا مەھكومو مرخصى ھاقىندەن مەھروم اندير.

مەجبوسلار مرخصىدە اولدوقلارنى مەدەتە نە اولور؟

محكوملار ئىن مرخصى ده كنجيردىكلرى واخت اونلار ئىن جزاسى ئىن بىر هسهسى حساب اولونور؛ بىر شرطله كى، اؤزلىرىنى غىبت ائتمه سىنلر و واختىندا حبس خانايلا قايتىسىنلار. چؤنكى غىبت ائىدىكىرى حالدا، غىبت ائىدىكىرى گؤنلر اونلار ئىن جزا مءتىنه داخل ائىلمىر.

بو زمان محكومون غىبت مءتى محكومون جزا مءتىنه عاىد ائىلمه مەسى ايله ياناشى، محكوم بىرىنجى دؤنه ۳ آى، ايكىنجى دؤنه ۶ آى، اوچونجؤ دؤنه ايسه بىر ايل مءتىنه. مرخصى دن محروم ائىلجىك. طبيعى كى، طبقه لندىر مە شوراسى قانونو پوزان محبوسون تىببه ائىلدى يىنى گؤرسه و دادستان اونون مرخصىسى ايله راضىلاشسا، اونون محرومىتى آزادان قالدىر يلاجاق.

اوبىرى ياندا، محبوس غىبت ائىدىيىن مە موسسه باشچىسى بو باره ده ان گنجى ۲۴ ساعت اىچىن مە مرخصى و ئرن حاكمه معلومات و ئرىر كى، تامىناتىن مصادرهسى (وئىقه و يا...)، محبوسون توتولماسى و موسسه يه قايتار يلماسى ايله باغلى قانونى تدبىر گؤرؤلسؤن، وه جرم حاقتىندا دادستانا و يا قضائى حوزه نىن باشچىسىنا معلومات و ئرىس. طبيعى كى، وئىقه قويا و يا كفىل، محبوسو معرفى ائده و اونو حبس خانايلا قايتارا بىلمه دىكده تامىنات مصادره اولونور. (اؤلكه حبس خانالار و تامىن تىببه تدبىرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آئىن نامه سىنىن ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶ و ۲۰۷-جى ماده لرى)

محبوس مرخصى ده نه ائتمه لىدىر و نه ائتمه ملىدىر؟

مرخصى مءتىن مە محبوس اوبىرى وطنداشلار كىمى اجازه و ئرىلن و قانونى ايشلرله مشغول اولماقدا آزاد دىر و اونون حركىتىنه و يا ايشىنى گؤرمه سىنه نه قانوندا، نه ده حبس خانالار و تامىن تىببه تدبىرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آئىن نامهسى ايله باغلى هنج بىر محدودىت يوخدور؛ حبس خانالار طبقه لندىر مە شوراسىنىن تكلفىينه اساسا، اجرا حاكمى و يا دادستان طرفىندن محكوم مرخصى مءتىن مە اؤزؤنؤ معرفى ائتمك و اورادا اولماسىنى تئب ائتمك اوچؤن انتظامى مقاملار ئىنا موراجعت ائتمك تاپشىر يلدىغى حاللار استئنا اولماقلا. ياخود بعضى يئرلرده اولماغى قاداغان ائدن شئىلر كىمى. بو حاللار مرخصى يه چىخمازدان قاباق محكوم ياز يلى شكده اعلان ائىلمه لى و ايضاح

ئىدىلەمە لىدىر. (اۆلكە ھېس خانالار و تامىن تىرىبە تىدىرلىرى تىشكىلاتىئىن اجرا آئىن نامە سىنىن ۲۰۳-جۆ مادەسى)

مرخسى مەتئىندە مەھكۇملار اۆز داورانىشلار ئىنا و ھىركىلرئىنە دىقتلى اولماتى، ھىر ھانسى جىرم تۆرمەكەن چكىنەمە لىدىرلىر، چۆنكى بىرىنجى دۆنە ۶ آى، اىكىنجى دۆنە بىر اىل، اىكاوچۆنجۆ دۆنە اىسە ۲ اىل مرخسى دن مەھروم ائدىلە جىكلر. (اۆلكە ھېس خانالار و تامىن تىرىبە تىدىرلىرى تىشكىلاتىئىن اجرا آئىن نامە سىنىن ۲۰۸-جى مادەسى)

ھېس خانادا اىشلەمەك و اىش اۆپىرئەك

ھېس خانالار و تامىن تىرىبە تىدىرلىرى تىشكىلاتىئىن اجرا آئىن نامە سىندەكى بەضى مقررەتلەر مەتھەم و كۆنۆلۆ (داوطلب) مەھكۇم ائدىلمىشلرئىن تىرىبە كئچمەسى و اىشلە تامىن اولوماسى اىلە باغلىئىدۇر. آئىن نامە نىن بو ھىسەسى داھا چوخ مەھكۇملى مەھسۇسلار ئى شامل اولور. بو مقررەتلەر گۆرە، ھېس خانادا اولان مەھكۇم و مەتھەم لىر اخصاص آرئىرما كورسلار ئى طلب ائىدن اىشلر اىلە مشغول اولماتىدۇرلار كى، اولار اىشلە يىركن مەخلىف تەلىم مەھلە لرىندىن دە كئچسىنلر و عىنى اىش ساھە سىندە فى باجارق گواھى نامەسى آلسىنلار.

موسسە نىن يارىم آچىق ھېس خانانىن كارگاہ لار ئىندا اىشلە مەك اۆچۆن مەھكۇم مارجەت ائتمە لىدىر. اونون مارجەت نىن قىولو اىستەنن اىتبارى درجە نىن اىدە ائدىلمە سىندىن و طبقة لندىر مە شوراسىئىن تىدقىندىن آسىلئىدۇر. قاپالى ھېس خانانە يارى آچىق ھېس خانانە اىش يىرلىرى موسسە نىن اۆز اىچىندە دىر.

يارىم آچىق ھېس خانادا اىشلە نىن مەھكۇمون اىش و اخصى گۆز تچى نىن اجازەسى اولمادان اىش يىرىنى تىرك ائتمەك ھاقى بوخدور. (اۆلكە ھېس خانالار و تامىن تىرىبە تىدىرلىرى تىشكىلاتىئىن اجرا آئىن نامە سىنىن ۱۸۱-جى مادەسى)

مەھكۇمون اىش اۆپىرئەك و اشتغال مەركىزىندە اىشە گۆتۆرۆلمە سىنە و يا ھېس خانانە تىشكىلاتىنا باغلى اولان موسسە دن قىراق ھىر ھانسى اىشە گۆتۆرۆلمە سىنە؛ اجرا ھاكىمىن اىستە نىلن اىتبار درجە سىنى اىدە ائتمەك و طبقة لندىر مە شوراسىئىن تىدقىندىن علاوه، كىفرى دادرسى قانونون مقررەتلەر ئىنا اوىغون اولاراق مەھسۇسدان مەناسب تامىنات املاسى لازمىدۇر.

اىش اۆپىرئەك و اشتغال مەركىزىندە اىشلە مەك و يا ھېس خانادان قىراقدا ھىر

هانسی ایشله مشغول اولماق امکائی یالنیز جزاسی قطعی اولان محکوملارا شامل ائدیلیر. بۆتون حاللاردا ایسته نیلن اعتبار درجه سینى ائتمک لازمدیر. ایش اؤیرمه و اشتغال مرکز لینه ایشله مک و یا موسسه دن قیراقد ایشله مک اؤچۆن ۱۵ ایله دک مدته آزادلیقدان محروم ائتمه جزاسینا محکوم ائدیلیمش محکوملار بو مدتین ان آزی آلتیدا بیرینی، ۱۵ ایلدن آرتیق مدته آزادلیقدان محروم ائتمه جزاسینا محکوم ائدیلیمش محکوملار جزاسینین ان آزی ۳ ایلینى چکیمش اولمالیدیر.

نکته ۱: حبس جزاسینین چکیمه سی مدتلری ایله باغلی موجود اولان استثنا، مالیه محکوملاری و یا قصدا جرم تۆرمه دیکلری و یا جريمه لری اؤده به بيلمه دیکلری اؤچۆن حبسده اولان محبوسلارلا مرتب دیر. بو دسته ده اولان محبوسلار ایش اؤیرمه مرکز لینه و حبس خانادان قیراقد ایشله مک اؤچۆن آزادلیقدان محروم ائتمه مدتینین آلتیدا بیرینی و یا ۳ ایلینى کئچیرمه شرطیندن معاف دیرلر. یعنی، قصدا جرم تۆرمه ین محکوملارین، جريمه نى اؤده مک امکائی اولمادیغینا گۆره حبسده اولان محکوملارین، مالیه محکوملارینین ایش اؤیرمه مرکز لینه ایشله تامین ائدیلمه سی و حبس خانادان قیراقد ایشله تامین ائدیلمه سی اونلارین آزادلیقدان محروم ائتمه مدتلری ایله باغلی اولماسی شرط دئییل. (اؤلکه حبس خانالار و تامین تربیه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آیین نامه سینین ۱۸۳-جو ماده سی)

نکته ۲: ایش اؤیرمه مرکز لینه و موسسه دن قیراقد ایشله مک و یا ایشله مک امکائینین اولماسی شرطلری بعضی محکوملار اؤچۆن داها چتیندیر. بو دسته ده اولان محبوسلار اؤچۆن آزادلیقدان محروم ائتمه مدتینین اؤچده بیرینی چکمه قدر ایش اؤینمه مرکز لینه ایشله مک و یا حبس خانادان قیراقد ایشله مک قاداغاندیر. بو او دئمک دیر کی، همین شخصلر حبس مدتینین اؤچده بیرینی چکدیکدن سونرا «آچیق رأی» (رأی باز) ایله اصلاح روندینه جلب اولونا بیلرلر. مثلا، فساد و فحشا مرکزی اداره ائتمه جرمونه گۆره ۱۵ ایل مدتینه آزادلیقدان محروم ائدیلیمش محبوس ۱۵ ایلیک حبس جزاسینین ۵ ایلینى چکيب لازمی اعتباری درجه نى آلدیقدان سونرا اونا ایش اؤیرمه و اشتغال مرکز لینه و یا حبس خانادان قیراق ایشله مک شرطلری تطبیق ائدیلیر. اودور کی، «حیاندان محروم ائتمه»، یعنی اعدام و یا قصاص جزاسینا محکوم ائدیلیمش محبوسلار، سلاخلی سویغونچولوق، سلاخلی قاچاقچیلیق، اؤلکه نین

اقتصادى سىستېمىنىن پوزولماسى، زورلاما (تجاوز)، فساد و فحشا مركزلىرى ايشلتمك، آدم اوغورلوغو، اسيد سېمە، جاسوسلوق و مىلى امنىتىن عليه ينه اولما كىمى جرملەرە گۆرە محكوم ائىدلمىش محبوسلار ايش اۆيرمە و اشتغال مركزلرىندە و يا موسسەدن قىراقدا ايشە گۆتۆرۆلە بىلمز.

نكتە ۳: يئنى جرم تۆرتدىكلرىنە گۆرە موقتى اولاراق ايش اۆيرمە مركزلرىندە و حبس خانادان قىراقدا ايشلەمكدن محروم اولان بىر گروە محكوم داھا وار. حبس خانادا اولاركن، مرخصىدە اولاركن و يا ايشلەيركن و ايش اۆيرمە مركزلرىندە تعليم آلاركن قصادا يئنى جرم تۆردن محكوملار بىرىنجى مرحلەدە ۶ آى، ايكىنجى مرحلەدە بىر ايل، اۆچۆنجۆ حالدا ايسە ۲ ايل هر هانسى ايش اۆيرمە و يا ائشيكده ايشلەمك قاداغان ائىدلىر. طبعى كى، محبوس يئنى جرم ايلە باغلى رونددە همىن جرمۆ تۆرتدى يىنە گۆرە برائت قازانارسا، اونون محرومىە تى لغو ائىدلىجك. همچىنىن محكومون غيرموجە اولاراق ايش اۆيرمە مركزىندە اولماسى اونون بو مركزلردە ايشلەمكدن موقتى اوزاقلادىر ئىلماسىنا سبب اولور. (اۆلكە حبس خانالار و تامىن تريبە تدبىرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آئىن نامە سىنىن ۱۸۴-جۆ مادەسى)

ايش اۆيرمە و اشتغال مركزىندە و يا موسسەدن قىراق هر هانسى ايشلە مشغول اولان محكومون ايش يئرى، ياشايىش و استراحت يئرى طبقەلندىرمە شوراسى طرفىندن معىن ائىدلىر.

ايش اۆيرمە و اشتغال مركزىندە ايشلەين محكومون ايش يئرىنە گلەمەسى و يا ايش يئرىنى اجازەسىز ترك ائتمەسى و يا هر دۆنە ايشدن غىبىت ائتمەسى حبس خانادان قاچما حساب ائىدلىر كى، بو دا جرم تشكىل ائدە بىلر و شرايطدن آسىلى اولاراق محكومون جزالاندىر ئىلماسىنا سبب اولور و معىن مدتە ايش اۆيرمە و اشتغال مركزىندە و يا موسسەدن قىراقدا ايشلەمكدن محروم ائىدلىە بىلر. (اۆلكە حبس خانالار و تامىن تريبە تدبىرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آئىن نامە سىنىن ۱۸۲-جى مادەسى)

محكوملار ئىن حبس خانادا و يا آسايىشگاهدا توليد ائىنا اجازە و ئربىلىرمى؟

بلى. محكوملار و متهملر ايش اۆيرمە موسسەلرىندە ايشلەمكدن باشقا، حبس خانانىن باشچى سىنىن راضىلىغى ايلە بوش و اختلار ئىندا اۆز آسايىشگاهلار ئىندا

علمى، اينجه صنعت و ال ايشلريله ده مشغول اولا بيلرلر. بو نوع ايش اوچون خام مال آنجاق موسسه نين و يا حبس خانائين مغزاسى طرفيندن حاضرانير و اونلارا وئريلير. بو او دهمكدير كى، محبوسلار حبس خانادان قيراقدان ال ايشلرى اوچون آلتلر و خام مال آلا بيلميرلر. (اولكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلرى تشكىلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۱۷۸-جى ماده سى)

محكومون اوز ايشى اوچون خام مال و لوازمات آماق اوچون لازمى سرمايه سى وارسا، اونلارى اوز حسابينا الده ائده بيلر؛ بو حالدا، بوتون قازانچ اونون اولجاق. لاکن محبوسون خام مال و مربوطه لوازماتلارى الده ائتمک اوچون لازمى سرمايه سى اولماديقدا، بو حالدا خام مال موسسه امکداشلارينين تعاونى شرکتى و يا محكوملارا يارديم درنه يى و يا بنیاد و اوبيرى خصوصى شرکتلر و خيريه تشكىلاتلارى واسطه سيله حاضرانارق اونا وئريلير. لاکن سونرادان اونون منفعت يندن نه اينكى خام مالين مايا ده يه رى چيخيلير، حتى منفعتين يوزده بيرى ده «مضاربه مقاله سى» شکلينده «سرمايه نين پايى» كيمى گوتورولور و سرمايه ياتيرائين حسابينا، قالان هسه سى ايسه محكوم انديلميشين حسابينا كوتورولور. اصلينده حبس خانا خام مالى تامين ائتمکله قازانچ اورتاغى اولور، لاکن سرمايه مضاربه مقاله سى شکلينده حياتا كنجيريلدى يى اوچون سرمايه ياتيران يالنيز قازانچدا اشتراك ائدير، ضرر اولارسا، بو ايتكى آنجاق قازانچين عاملى اولان محبوسون اوستونه دوشور. (اولكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلرى تشكىلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۱۷۹-جو ماده سى، مدنى قانونون ۵۴۴-جى ماده سى)

محكوم دوزلتديى شئى ساتا بيلر. بو مقصدله موسسه باشچى سى محكوملارين دوزلتديكىنى ساتا بيلر. اما بو، مربوطه دستورالعملر چرچوه سينده بنيادين نظارتى آلتيندا، امکداشلارين تعاونى شرکتى و يا خصوصى بخش و خيريه تشكىلاتلارينين، موسسه نين و يا درنه بين مغزالارينين اشتراكى ايله ائديلمه ليدير. موسسه باشچى سى طرفيندن محكوملارين محصوللارينين ساتيشى بو جور فعاليتلره دستک ورونق جنبه سينه مالکدير و موسسه باشچى سى نين وظيفه لر يندن بيرى دئيل.

حبس خانادا محبوسلار طرفيندن توليد اولونان محصوللارين ساتيشى اوچون محبوسلارين توليد ائديکلى محصوللارين جزئياتلارينين قئيد اولوندوغو

سیستم ده یارادیلئیر و بو سیستم گنیش اجتماعیت اوچون آچققدیر. سیستمین یارادیلماسیندا مقصد محبوسون منافعینه، عدالت و شفافلیق اصوللارینا حرمت اتمک، محبوسون محصوللارینین سائیشینین مشخص شخص و یا قوروم طرفیندن انحصارا آئینماسین، ماللارین سائیشینین حیاتا کئچیریلمه سینی تامین اتمک و شفاف و بیرباشا شکلده حیاتا کئچیرمکدیر. (اۆلکه حبس خانالار و تامین تریبه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آئین نامه سینین ۱۸۰-جی ماده سی)

حبس خانالارین و محکوملار اوچون ایش اویرمه موسسه لرینین محکوملاری بیگارییه مجبور اتمک حاقی یوخدور. محکوم حبس خانای کارگاهلاریندا و موسسه لرینده نه ایشله مشغول اولورسا اولسون، آئین نامه یه او یغون اولراق لازمی امک حاقینی آملایدیر.

محکوملارین گۆنده لیک امک حاقی نین حسابلاماسی و اؤده نیلمه سی اصولو حبس خانای باشچی سی طرفیندن تصویب ائدیلمیش دستورالعمله، هر بیر محکومون گۆنده لیک امک حاقی نین حسابلاماسیندا اعتباری درجه سینه، اونون باجاریق و تجربه او یغونلوغونا اساسلا ئیر و محبوسون گۆردۆیۆ ایش و ایشینین نوعۆ نظره آئینیر.

حبس خانالاردا و ایش اویرمه مرکز لرینده چالیشان محکوملارین امک حاقی هر آیین سونوندا اونلارین بانک حسابلارینا کۆچۆرۆلۆر. محکوملارین امک حاقلارینین وئریلمه سینه دواملی نظارتین آپاریلماسی موسسه باشچی سینا حواله ائدیلیر. محکومون خواهشی ایله امک حاقی نین معین هسه سی اونون عائله عضولرینین و یا حمایه چیلرینین بانک حسابینا و یا حمایه سینده اولان شخصلرین حسابلارینا کۆچۆرۆلۆر. بو مبلغین کیمین حسابینا یاتیریلجاغینا محبوس قرار وئیریر. (اۆلکه حبس خانالار و تامین تریبه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آئین نامه سینین ۱۸۵-جی ماده سی)

محکوملارین ایش و اشتغال محیطینده بۆتۆن ایمنی، حفاظت و ساغلاملیق مقرر اتلارینا رعایت ائدیلمه سی، محاسبات اصوللارینا او یغون اولراق مالیه حساباتلارینین حاضرلاماسی، ایشله یین محکوملارین ایش ایله باغلی باش وئرمیش حادثه لردن بیمه لندمه سی، فعالیت گزارش لرینین دواملی ثبتی و اعلان ائدیلمه سی، حبس خانادان قیراق ایش یئر لرینده محبوسون اولوب-اولماسینین

موسسه باشچي سينا اعلان ائديلمه سي محبوسلارئي ايشه آلان موسسه لر و شخص لر ين مسئولي تينده دير. (اؤلکه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلري تشکيلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۱۸۷-جي ماده سي)

موسسه ايچينده و يا اوندان قيراقداکئي کارگاه لاردا، صنايعي، اكينچي ليک و خدمت موسسه لر ينده چاليشان محکوملار ين ايش و استراحت واختي يئر ين موقعيتيندن، ايشين نوعوندن و کيفيت يندن آسيلدئر، بو ايشلره معين ائديلير کارگاه لار ين مسئولو طرفيندن حبس خانانا باشچي سي ايله راضيلاشدئر يلاق حياتا کئچيريلير. اونا گوره ده اولاييلسين کي، مختليف کارگاه لار ين ايش و استراحت ساعت لارئي بير-بير يندن فرقلي اولسون. (اؤلکه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلري تشکيلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۱۸۹-جو ماده سي)

پروانه و مجوز معتبر اولارسا، هر هانسي بير ساحه ده، او جمله دن طب ساحه سينده تجربه سي اولان و يا حرفه و شغل ساحه سينده باجاريقلارا مالک اولان محکوم حبس خانادا و يا موسسه ده ايش اوچون مراجعت ائده بيلر و موسسه و يا حبس خانانا لازم گلر سه بئله محبوس متخصص لر ين تجربه سيندن استفاده ائده بيلر. بو زمان محبوس گوسترديي خدمت لر قارشيسي ندا امتياز، اعتبار درجه سي، رفاهي تسهيلاتلاردان و ممکن سه معاشلاردان يارارلانا بيلر.

بونونلا بئله، محبوسون، مثلا، گوزتچي ليک و يا اداري ايشلرده تجربه سي و يا باجاريغي وارسا، او، حبس خانادا بو جور تجربه و يا باجاريقدان استفاده ائده و بونون اوچون امک حاقئي آلا و يا رفاهي تسهيلاتلاردان فايдалانا بيلمز؛ حبس خانانا گوزتچيلرينين و يا مامورلار ينين وظيفه لر ينين «وکیل بند» ه تحويل وئرمک قاداغان اولوندوغو کيمي محبوسون گوزتچي ليک، اداري و انتظامي ايشلرينه جلب ائديلمه سي ده قاداغاندئر. (اؤلکه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلري تشکيلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۱۹۲-جي ماده سي)

اجتماعي خدمت لر هانسي لار دئر؟

«رفاهي تسهيلات» محکومون موسسه نين و يا حبس خانانين مولد اشتغاليندا و يا اجتماعي فايده لي خدمت لر ينده اشتراکي قارشيسي ندا اونا وئر ين فوق العاده

امكانلار دېر. رفاھى تەسھىلاتا مالک اولماقلا، مەجبوس ھەر بىر مەجبوسون اساس ھاقارار ئىندان داھا چوخ استفادە ائتمەك امكان ئىندان فايدالانىر. مثلاً، مەجبوسون داھا تەز-تەز تەلفن دائىش ئىقتىلارنى آپارماسىنا اجازە وئىلىر و يا اونا [الکتروپىكىن] وىدئو مەلقاتى اجازە وئىلىر و يا اونون بانک کارتتىن اعتبارى سقى آرئىر ئىلىر. مەجبوسون بو جور فوق العادە رفاھ ایشلریندن استفادە ائتمەسى رفاھ تەسھىلاتى آدلانىر. (اۆلکە مەجبوس خانالار و تەمىن تەربىە تەدبىرلىرى تەشكىلاتىنىن اجرا آئىن نامە سىنىن ۸۰-جى مادە سىنىن ۱-جى تەبىرەسى)

قانون پوزونتولارى و جزالار

مەجبوس خانالار و تەمىن تەربىە تەدبىرلىرى تەشكىلاتىنىن اجرا آئىن نامە سىندە «پوزونتو» (تەخلف) آنلايشىنىن مەشخس تەرىفى يوخدور و پوزونتولارلا باغلى ایشلرین چوخوندا مەجبوس خانانىن گۆزەچى لرینىن و مەسئىل لارنىن قانون پوزونتولارنى نازارەت ائىدیر.

بو آئىن نامەدە اعتراض ائتمەك، شىكایت ائتمەك و يا مەجبوسلارین مەلقات ایستەمە قاداغاسى يوخدور؛ اما بو جور حرکتلر «دستە جمعى» آدى آلتىندا قاداغاندىر. (اۆلکە مەجبوس خانالار و تەمىن تەربىە تەدبىرلىرى تەشكىلاتىنىن اجرا آئىن نامە سىنىن ۸۰-جى مادە سىنىن ۱۱۵-جى مادەسى)

مەجبوس خانانى تەشكىلاتىنىن اجرا آئىن نامە لرى مەجبوسلارنى بىر-بىرىنە قارشى مەھربان اولماغا مەجبور ائىدیر و قاداغان اولوغوش داورانىش لارنىن مۇنە لرىنى وئىر، بونلارلا آشاغىداكىلار داخلىدیر: مەجبوس خانادا دعوا ائتمە، ھەر ھانسى ساواشما، اوزۇنە خسارت يىتىرمە، انتھارا جەھد، اجتماعى عفتە ضد ھەر ھانسى چىخىش و يا داورانىش، توهىن، بەتان و ھەدەلەمە، اجازە سىز تەخت و يا پەنجەرە قاغىندا پەردە آسما، موبایل تەلفن ساخلاماق و استفادە ائتمە، تەلفن کارتتىندان سەۋ-استفادە ائتمە، قىمتلى اشىالارنى، قىمتلى كاغىدلارنى، نەقد پۇل و غىرى-عادى اشىالارنى ساخلاماسى، کارگاھلار و ایدمان سالنلارنىندان اشىالارنى چىخارىلماسى، قەبۇل زمانى ھوىتى تصدیق ائىدن دوزگۇن و كامىل مەلوماتلارنى تەقدىم ائىدلمەمەسى، اودون ياندىرىلماسى، تەز آيشان موادىن ساخلاماسى، مەجبوس خانانىن ایچىندە و يا

ائشيبينه كۆچۆرۆلدۆير زمان متحالشك گئيملردن استفاده ائتمهك و اتىكت و رىماق، حكمرانلىق ائتمه، استثمار ائتمه، باشقا محبوسلارنى اجير ائتمه، دؤيمه دؤيدورمه، شيشه سئنديرماق و داغئتماق، ديوارلارنى داغئتماق، موسسه ايجيندهكى ايش اوپرمه و يا اشتغال برنامهلريندهكى فرهنگى، ايدمان و اينجه صنعت كيمى خدمت ايشلريندن يايئنماق، قاپالى يئرلرده و سيگار چكىلمه سى قاداغان انديلن يئرلرده سيگار چكمك، اتاقلارى و تختلرى اوڭباشينا ديشمك و كۆچۆرمك، قئشقئيرماق، يوكسك سسله ماهنى اوخوماق، دعوا-دالاش، مباحثه، فردى و جمعى ساغلاملىق استاندارتلارنى عمل انديلمه مه سى، تعيين انديلميش وظيفه لرى يئرینه يئتىرمك، سؤندورمه ساعتىنا عمل ائتمهك، باشقالارنى اينجىتمك، هر هانسى بيچاق و يا كسيجى-دئشيجى اشيالار حاضرلاماق و ساخلاماق، هر هانسى هجوم آلتلرينى حاضرلاماق و ساخلاماق، داشئماق، آماق و ساتماق. (مخدرلر، آلتلرى و ادواتلارنى حاضرلاماق، ساخلاماق، داشئماق، آماق و ساتماق. (مخدرلر، الكلى ايجكىلر، قمار، مرج اوپونلارنى و.. كيمى)، ساچلارنى نرمال اوڭچؤده كسيلمه مه سى، كمر و كنديرلرين دؤزدليلمه سى و ساخلاماسى، پيس تمارض، مرخصى دن و يا ايش يئرinden يايئنما، بير سؤزله، قانونا ضد اولان هر هانسى داورانئش، موسسه نين نظم و انضباط پوزونتوسو حساب انديلير و قاداغان انديلير. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تربييه تدبيرلرى تشكىلاتينين اجرا آئين نامه سينين 40-جى ماده سى)

نكته: آيدئندئر كى، بو قاداغالارنى بير چوخو عادى جرم تۇرتديكلرينه گؤره حبس خانادا اولان محكوملارا شامل انديلير و بو قاداغالارنى بعضيلرى (مثلا، فرهنگى، آموزشى و ايش اوپرمه برنامه لرينده و... اشتراك ائتمهك) پوزونتو حساب انديلير، آنچاق، بونا سياسى و عقيدتى محبوسلارنى وضعيتى داخل اولاييلمز.

هابئله، حبس خانانا گؤزتچيلرى، متهم و محكوملارا قارشى هر هانسى پيس اخلاقبايق، سؤيوش، تحقيرآمير سؤزلر و يا فيزيكى، سرت، آغرئلى و آچالديجى جزالار تطبيق ائتمك قطعى قاداغان انديلمكله ياناشى، گؤزتچى و يا مامور و يا مسئول شخصين بو جور پوزوجو داورانئشلارنى حبس خانانين انتظامى، انضباطى و يا كيفرى مسوليتينه جلب اولونا بيلر. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تربييه تدبيرلرى تشكىلاتينين اجرا آئين نامه سينين 108-جى ماده سى)

ال و آياق قانداق لار يندان استفادة ائتمك

بو آئين نامه محبوس تهلكه لى وضعيته اولدوقدا اونا نظارت ائتمك و اوزونه ضرر و ثرمه مك، باشقالارينا و يا اموالا ضرر و ثرمه مك اوچون ضرور يديرسه، محبوس اوچون ال قانداق يندان استفادة ائتمه يه ده اجازه وئيرير. بو حالدا موسسه باشچى سى درحال و ۱۲ ساعت ايچينده حكملرين اجراسى حاقيندا حاكمه و يا وضعيتدن آسئلى اولراق نوبتچى حاكمه معلومات و ثرمه ليدير كى، بو باره ده محكمه قرائى اولسون. محكوم ۲۴ ساعتان آرتيق قانداق ساخلانئلا بيلمز؛ چونكى ال و آياق قانداق محبوسون تهلكه لى وضعيتينين مالجه سى حساب ائدلمير و بو مقصدله محكوم مشاهده، مصلحت و روانشناسى خيدميتندن و... استفادة ائتمه ليدير. آياق قانداق، تهلكه لى وضعيته اولان محبوسو كنترول ائتمك اوچون يالئز ال قانداق يندان استفادة ائتمك اونا نظارت ائتمك اوچون كفايت ائتمديكده اجازه وئيرير. (اولكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلى تشكىلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۱۱۶-جى ماده سى)

هابئله، حبس خانا گوزتچيليرينين دورائيشى ايله باغلى قئيد اولونوب كى: گوزتچى نين محبوس پوزونتوسونو (تخلف) مشاهده ائتدى يى حالدا اونو جزالانديرماق، حتى تنبيه ائتمك حاقى يوخدور؛ داها دوغروسو، او، يالئز گوزتچى افسرينه مسئله نى بيلديرمك وظيفه سينه مالكدير. عكس حالدا گوزتچى مقررات پوزونتوسونا يول وئيرير و انضباطى مسوليتينه جلب اولونور.

محكوملار ين قانون پوزونتولارنى ايله مشغول اولماق سلاحيته هارادير؟

هر بير حبس خانادا محبوسلار ين قانون پوزونتولارنى ايله مشغول اولان «انضباط شوراسى» آدلى شورا يارادئليئر و لازمى قرار قبول ائدير. انضباط شوراسيئين قارارلارنى اجرا ائدلمه ماهيتينه مالكدير. انضباط شوراسيئين عضورى قضائى، بازپرورى، اطلاعات حفاظتى بؤلمه لر ينين

باشچى سى، مربوطە اندرزگاھىن باشچى سى و بىر مددكاردان عبارتدیر. (اۆلكە حبس خانالار و تامین تریبە تدیبرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آئین نامە سىنین ۳۸-جى مادەسى)

؟ انضباط جزالارنىن شىدتى و ضعفى نه حدەدیر؟

لاپ آز انضباط تنبیه لری لاپ چوخ ۳ دۆنه ملاقاتدان اوزاق لاشدیریلمادیر. ماكسیمم جزالار عفو تکلیفیندن قیراقدان قالما و ماكسیمم ۶ آی مدتینه شرطی آزاد ائتمەدن اوزاقدان قالمادیر.

انضباط تنبیه لرینه آشاغیدا کینلار داخلدیر:

۱. ملاقاتدان محروم ائتمە، لاپ چوخ ۳ دۆنه؛ وکیل و یا مسئول مقاملارلا گۆروشمەدی یی حالدا

۲. ۳ آی قدر مرخصی دن محروم ائتمە

۳. ایش اؤیرمە و اشتغال مرکز لریندن قاپالی و یا یاری آچیق حبس خانالارلا کۆچۆرۆلمە

۴. عفو و شرطی اولراق واختیندن قاباق آزاد ائدیلمە نین تکلیف ائدیلمە مەسى،

لاپ چوخ ۶ آی قدر (اۆلكە حبس خانالار و تامین تریبە تدیبرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آئین نامە سىنین ۴۱-جى مادەسى)

سلول

۱۴۰۰-جۆ ایلدە حبس خانالار، تامین و تریبە تشكىلاتىنىن اجرا آئین نامەسى تصویب ائدیلمەنه و قاباکی مقرراتلار لغو ائدیلمەنه قدر، قانون پوزوتوسونا یول وئرمیش محبوسون لاپ چوخ ۳۰ گۆن «تک نفرلیک سلولدا» ساخلاماسى ۱۳۸-جى ایلدە تصویب ائدیلمیش اجرا آئین نامە سىنین ان آغیر انضباط جزاسى ایدی. (۲۰۱۰-جۆ ایلدە تصویب ائدیلمیش «اۆلكە حبس خانالار و تامین تریبە تدیبرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آئین نامە سىنین ۱۶۹-جو مادە سىنین ۴-جۆ بندى)

لاکن ۲۰۱۳-جۆ ایلدە ادارى عدالت دیوانىنىن تام قرارى ایلە «محکومون ۳۰ گۆن بیر نفرلیک سلولدا ساخلاماسى» جزاسى لغو ائدیلمە و قانون پوزوتوسونا یول وئرمیش محبوسلارنى انضباط تنبیه لری کاتگورى سىندن چىخاریلیب. (ادارى عدالت دیوانىنىن ۲۸.۱۰.۱۳۸۲-جى ایل تاریخلى ۴۳۵ ساییلى تام قرارى)

اما اسلام جمهوريتينده جزالار عادتاً حقوقى اصوللارا و انسانى استاندارتلارا اساسلاناراق دئييل، قانونو اجرا ائدنلرين ايستكلرينه اويغون اولاراق تطبيق ائدليليى اوچون؛ ۱۹۸۴-جو ايلده محبوسون تىك نفرلىك سلولدا ساخلاماسى يئنى دن آئين نامه يه انضباط جزالار يئندان بيرى كيمي داخل ائدليليب. اونون مدتى ۳۰ گوندن لاپ چوخ ۲۰ گونه ائديريلمه سى فرقى ايله.

خوشبختلىك دن، ۱۴۰۰-جو ايلده تصويب ائدلميش اجرا آئين نامه سينده بو جزا نوعو نظرده توتولمور و محبوسلار يئ سلولدا ساخلاماسى دا رد ائدليلير. تجربه ده بونون عكس ينى گورسك ده، قانون و مقرر اتلارا تائيشلىق بيزه غيرى-قانونى داورانيشلارا - حتى اسلام جمهوريت يئنين تصويب ائتدى يى قانونلار ي پوزماغا بئله كور-كورانه تسليم اولماغا، هر آن و ايسته نيلن شرط ده حاقيميز ي مدافعه ائتمه يه كؤمك ائدير.

محبوسون قانون پوزونتوسونون و يا پوزوتولار يئنين آراشديريلماسى اونون اشتراكى ايله انضباط شوراس يئندا آپار يئلمى؟

بلى. قانون پوزونتوسونون تحقيقاتى محبوسون اشتراكى ايله آپار يئلمالى، محبوسون پوزونتوسو اونا بيرينجى انضباط شوراس يئندا ايضاح ائدلمه لى، محبوسونون پوزونتو نمونه سى كيمي سا يئلان هانسى داورانيشى تورتدى يئنى باشا دوشمه ليدير. اوندا انضباط شوراسى محكوما اوزونو مدافعه ائتمك شانسى وئرمه ليدير. اونا گؤره ده انضباط شوراسى محبوسو شورا قارشيس يئندا اونون مدافعه سينه باخيلاراق و دېنلنديك دن سونرا قانون پوزونتوسو آشكار ائتكده جزالانديرا بيلر و حساب ائديلن جزالار پوزونتونون نوعونه متناسب اولما يئدير. جزادان علاوه، انضباط شوراسى محبوسون بعضى رفاه امتيازلا يئنى و يا اعتبار نمره س ينى آزالدا بيلر. هابئله، علاوه و تربيه تدبير كيمي انضباط شوراسى اي دمان امكانلار يئندان استفاده، تلفن دانئيشيقلار ي، تصويرى گوروشلر، قوروم داخيلينده بانك كار تئندان استفاده كيمي امتياز لاردان لاپ چوخ بير آى مد تينه استفاده يه

محدودیت‌لر قویا بیلر. انضباط شوراسی حتی علاوه و تریه‌وی جزا کیمی محبوسو یئریندن تریته و اونون ساخلاما یئرینی دیییشه بیلر. (اؤلکه حبس خانالار و تامین تریه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آئین‌نامه‌سینین ۴۱-جی ماده‌سی)

ایران حبس خانالاریندا دفعه‌لرله مشاهده اولونوب کی، بعضی سیاسی و عقیدتی محبوسلار سیاسی سببلره گۆره و امنیتى مامورلارین نظرینه گۆره اویری سیاسی محبوسلاردان آیری‌لاراق، اقامتگاه‌لاریندان، عائله‌لریندن بئله اوزاقدا یئرله‌شن حبس خانالارا «تبعید ائدیلبیلر». بو جۆز حرکتلر غیرى-قانونیدیر و حبس خانالار و تامین تریه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آئین‌نامه‌سینین مقرراتلارینا ضددیر.

بو مقرراتا گۆره، محبوسون کۆچۆرۆلمه‌سینین اونون اۆز قانون پوزونتوسونا گۆره اولدوغو ادعا ائدیلمه‌ده، بو، ساده‌جه اولاراق، محبوسون بیر بنددن اویریینه و یا بیر حبس خانادان اویریینه و شهر و یا استان حبس خاناسیندان باشقا شهر و یا استان حبس خاناسینا کۆچۆرۆلمه‌سی، قانون پوزونتوسو ایله باغلی انضباط شوراسیندا باخیلمادان و اونون آئین‌نامه‌ده نظرده توتولموش جزالاردان بیرینه محکوم ائدیلمه‌سی باره‌ده حکم چیخاریلما‌دان، بو مقرراتلارین آچیق-آشکار پوزولماسیدیر و بۆتۆن انضباط شوراسی‌نین عضولری و اولارین قانونسوز امرلرینین اجراچیلاری انتظامی، اداری و کیفیری مسولیتینه جلب اولونورلار. چۆنکی همین آئین‌نامه‌ده نظرده توتولوب کی، شورا محبوسون جزالاندیریلماسی اۆچۆن قانوندا نظرده توتولموش جزالاردان هر هانسی بیرینین تطبیقی‌نی یئتلی حساب ائتمه‌دی‌کده، علاوه و تریه‌وی جزا کیمی محبوسون کۆچۆرۆلمه‌سی ایله باغلی قرار وئره بیلر. محض بو سببدن، سیاسی و عقیدتی محبوسلاری سیاسی محبوسلار بندیندن عادی محبوسلار بندینه، حبس خانادان باشقا حبس خانایا و یا یاشادیغی شهر و استانین حبس خاناسیندان باشقا شهره و یا باشقا استان کۆچۆرۆمک -انضباط شوراسیندا پوزونتو معین ائدیلمه‌دن و انضباط جزاسینا محکوم ائدیلمه‌دن- غیرى-قانونی سۆرگۆنه گۆندرمه ساییلار.

نکته: محکومون پوزونتوسونا گۆره انضباط شوراسی طرفیندن باخیلان انضباط تنبه‌لری و محدودیت‌لره بهداشت خدمت‌لری، معالجه و روانشناختی مصلحت‌لر، کتاب اوخوماق، هوالاها و چیم‌مک داخل دئییل. اونا گۆره ده هر هانسی شرایطده محبوس ساغلاملیق و طبی خدمت‌لردن، هوالاها‌دان و... فایدا‌لانمایدیر.

ھاملە قانۇنلارنى و اوشاقلى آنالارنى بىر اتاقدا آيىرماق و ساخلاماق دا قاداغاندىر.
(اۆلكە ھېس خانالار و تامىن تربيە تديبرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آئين نامە سىنىن ۴۲-جى مادەسى)

نكتە ۲: محكمەلرین حکملرى معین شرطلر داخلىندە دایاندیريلا و یا داھا یۆنگۆل جزایا چئوریلە بیلدی یی کیمی، انضباط شوراسى طرفیندن چىخاریلان حکملر دە دایاندیريلا و یا داھا یۆنگۆل جزالارا (مثلا، لاپ چوخ ۶ آی مدتینه عام المنفعه ایشلرە چئوریمک) چئوریلە بیلر. و طبیعی کی، محکوم جزاسینىن چکلمە سىنىن یوبانماسى زمانى نوبتى پوزونتویا یول وئرسە و ینى دن انضباط شوراسیندا حکم چىخارارسا، قاباکی مقررات پوزونتوسونا گۆرە جزاین دایاندیریلماسى و یا یۆنگۆل لشدیریلمەسى لغو اندیلەجک و هر ایکى جزا بىرلىکدە ھیاتا کتچیریلەجک. (اۆلكە ھېس خانالار و تامىن تربيە تديبرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آئين نامە سىنىن ۴۳-جۆ مادەسى)

نكتە ۳: محکومون داورانیشیندا جرم جنبه سى وارسا، مثلا، باشقا محبوسلا ییس رفتار اتمکله یاناشى، ھېس خانادا زورلاما و یا اوغورلوق و یا مخدر مادە ساخلاماق و..؛ بو زمان اونون پوزونتوسونا انضباط شوراسیندا باخىلماقلا یاناشى، بو جرملە مشغول اولماق اۆچۆن دادستانا و یا قضائى حوزەنىن باشچى سىنا دا معلومات وئریلیر و بارە سىندە پروندە آچیلدیقدا محبوس، جرمۆ ایلە باغلى دادستانیدە و محکمەدە گۆرۆمە لیدیر. (اۆلكە ھېس خانالار و تامىن تربيە تديبرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آئين نامە سىنىن ۴۴-جۆ مادەسى)

نكتە ۴: محکوم قسدا و یا تقصیر اۆزۆندن ھېس خانانىن مولانئا و اشیالارینا زیان ووردوقدا ضررین اۆدە نیلمە سىنە گۆرە مسولیت داشیمالیدیر. محکوم دئیمیش زىانى اۆدە مەسە، ۱۰ گۆن مدتیندە بو بارەدە اجرا ھاکمینە معلومات وئریلەجک و محبوس اونا معرفى اندیلەجک. محکوم گناھىنى اعتراف اندرسە و دئیمیش زىانىن مبلغى ۱۰ میلیون تۆمنە قدر اولارسا، اجرا ھاکمى ھمین مبلغى محبوسون بانک حسابلاریندان گۆتۆرە و سونرا بو بارەدە اونا یازىلى معلومات وئرە بیلر. (اۆلكە ھېس خانالار و تامىن تربيە تديبرلىرى تشكىلاتىنىن اجرا آئين نامە سىنىن ۴۶-جى مادەسى)

؟ انضباط شوراسینىن قرارلارنى اوتوماتیک اجرا اولونومو؟

یوخ! انضباط شوراسینىن قرارلارنى ھاکم طرفیندن تصدیق اندیلرسە، اجرا اندیلەجک. اونا گۆرە دە انضباط شوراسینىن قرارلارنى اجرا ھاکمینین راضیلىغى اولمادان اجرا اولونا بیلمز.

بو مقرراتلار تائيشلىق محكوملارلا بئله جزالارلا اوزلشديكده قبول ائديلميش جزا ايله باغلى انضباط شوراسيئين قراريني بير نسخه سيني ايسته ميه و قبول ائديلميش جزالارلا باغلى اجرا حاكيمين راضيلىغيئين آينديغيئي قئيد ائتمه يه امكان وئير. عكس حالدا، محكوم اجرا حاكيمين راضيلىغي اولمادان انضباط شوراسيئين قبول ائتدى يى بوتون جزالايه چكميه مجبور اولارسا، او، حبس خانائين بوتون انضباط شوراسيئين عضولرىندن محكمه و انتظامى ارگانلارينا شكايه ائده بيلر. (اؤلكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلىرى تشكىلاتيئين اجرا آئين نامه سيني ۴۱-جى ماده سى)

انضباط شوراسيئين چىخاردىغي قرارلار قيسى ديرمى و تعليقه چئوريله بيلمز مى؟

يوخ! انضباط شوراسى اكثريتين راضيلىغي ايله وئريلميش جزائين بير هسه سيني و يا هامبسيئي لاپ چوخ ۶ آي مدتينه يوبادا بيلر. محكوم بو مدت ايچينده قانون پوزونتوسو و يا جرم تورتمزه، نظرده توتولان جزالار اجرا اولوماياجاق، لकिन بو مدت ايچينده محكوم باشقا بير قانون پوزونتوسو و يا جرم توردرسه، بوتون جزالار اجرا اولوناجاق. (اؤلكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلىرى تشكىلاتيئين اجرا آئين نامه سيني ۴۳-جى ماده سى)

انضباط شوراسى حبس خانادا محبوسلارين تورئدى يى جرملره مشغول اولورمو؟

انضباط شوراسيئين صلاحيتى يالئيز محبوسون حبس خانادا تورئدى يى پوزنتولارلا محدودلاشير. «پوزنتو» سايلان داوانيشلار مطلق «جرم» سايلميئر. مثلا: حبس خانادا سايشيئي پوزماق كيمى. لकिन حبس خانادا محبوس جرم سايلان عملى تورديسه و بونون جزاسى قانونلا معين ائدilibسه، انضباط شوراسى محبوسون حبس خانادا تورئدى يى جرمه مشغول اولماق صلاحيتينه مالک دئيل. بو حاللاردا انضباط شوراسى مسئله ايله باغلى دادستانا و يا قضائى حوزه نين باشچى سينا معلومات وئيركى، مسئله يه صلاحيتلى محكمه مرجع بنده باخىلا بيلسين. مثلا: مخدر ساخلاماق،

اوغورلوق و يا ھوجوم و بو كىمى جرم داورانىشلارى. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تربيە تدبىرلىرى تشكىلاتىنىڭ اجرا آئين نامەسىنىڭ ۴۴-جۆ مادەسى)

محكومون يازنىمالارنى و گۆندرمەلرنى

ھەر بىر محكومون ھەفتەدە ۲ دۇنە عائلە عضولرىنە و يا دوستلارنىئا و قوھوملارنىئا، ياخود وكىلىنە و يا ملاقاتنىئا قاداغا قويولمايدۇقدا محكمە مقاملارنىئا مکتوب گۆندرمك ھاقتى واردىر. بوندان علاوه، ھەر بىر محبوس آيدا بىر مکتوب يازىب اۆلكەنىن رسمى مقاملارنىئا (مثلا، رئىس جمهور و يا قضاىيە قوھسىنىن باشچىسى و...) گۆندەرە بىلر. گۆرۆشۆ قاداغان اندىلن محبوسلار ضرورت ياراندىقدا دادستانىن و يا محكمە مقامىنىن (مثلا، اونلارنىن پروندەسىنىن ھاكىمى و يا بازپرسونون) اجازەسى ایلە وكىلىنە و يا عائلەسىنە مکتوب يازىب گۆندەرە بىلر. گۆرۆشە اجازە وئرىلمەين محكوملارنىن مکتوبلارنى مەھلنمىر و گۆندرىلمك اۆچۆن آچىق مکتوب شكىلىندە مربوطە مسؤلە وئرىلر.

عمومى ادب و يا گۆزل اخلاقى پوزان مزمونو احتوا ائدن و يا رىكك، مستھجن سۆزلر و تھدىد، تحقىر و يا بھتان كىمى جرم افادلىرى و باشلىقلارنىندان استفادە ائدن و يا آيرى-آيرى شىخصلرىن ھتك حرمتىنە سبب اولان سۆزلردن استفادە ائدن مکتوبلار و يا داھا قاباق سۆيلەنن موجه اولمايان و تکرارلانان افادەلر، ھابئلە ناراحتلىق دوغوران مکتوبلار حبس خانە باشچىسىنىن گۆستىرىشى ایلە مصادرە اولوناجاق و مقصدە گۆندرىلمەيەجك. مکتوبو يازان اونون مصادرەسىنە سبب اولان سببلردن اۆترۆ انضباط و يا قضائى تعقىبھ معرو قالاجاق. مثلا، محبوس مکتوبوندا كىمىسە ھدەلەيىر، تحقىر ائدىر، بھتان آتيرسا، او زامان او، محكمە مقاملارنى قارشىسىندا جواب وئرمەلیدىر. ھابئلە، مکتوبدا تحقىرامىز سۆزلر ایشلدىسە، انضباط شوراسىندا جواب وئرمەلیدىر. (اۆلكە حبس خانالار و تامين تربيە تدبىرلىرى تشكىلاتىنىڭ اجرا آئين نامەسىنىڭ ۲۲۸-جى مادەسى)

طبیعی كى، بو آئين نامەدە «ادبسىز سۆزلر» دئدىكدە نەيىن نظرده توتولدوغو، ياخود عمومى عفت و يا گۆزل اخلاق دئدىكدە نەيىن نظرده توتولدوغو گۆستىرلىدى يى اۆچۆن؛ حبس خانە باشچىسىنىن محبوسلا اۆز سلىقەسىنە

اويغون داوراناسى و مکتوبو مقصدينه گوندرمه مەسى و يا محبوسون مکتوبونو اله کنجيره رک (مصادره)، اونا قارشى انضباط و يا قضائى پرونده آچماسى، نه اينكى محبوسو حاقارلار يندان محروم ائتمه تهلهکهسى وار، هم ده اونا علاوه مشکلر ياراتماغا سبب اولور.

محکومون مکتوبونون متنى فارس ديلينده، اوخوناقلى و باشا دوشولن ال يازيسى ايله اولمايدير. اونون مضمونو هم ده عائله و شخصى شرايطله و اونون پرونده سينده باش وئرلرله باغلى اولمايدير.

محبوس ضرورى حاللاردا بير هفته ليک مدتدن آسئلى اولما يارق باشقا مکتوب يازا بيلرمي؟

بلى. محکوم ضرورت يارانديقتدا و خصوصى حاللاردا مدتدنن آسئلى اولما يارق باشقا مکتوبلار دا يازا بيلر. هفته ده ۲ مکتوب يازماق و گوندرمک محدوديتينه بوتون حاللار داخل دئيل. او جمله دن:

الف. لازم گلرسه و محبوس و يا اونون عائلهسى اوچون خصوصى حاللار اولارسا، نظارت ائدن حاکمين و يا حبس خانان باشچى سئنين اجازهسى ايله هفته ده ۲-دن چوخ مکتوب يازيب قوهوملارينا گوندره بيلر.

ب. محکومون محکمه پروندهسى ايله باغلى قانون لايحه لرى و ايستکلرى ايله باغلى هئچ بير محدوديت يوخدور و محکوملار بو قانون لايحه لرينى و ايستکلرينى محکمه الکترون سيستمى و يا عاغئللى برخط سيستم واسيته سيله محکمه مقاملارينا تقديم ائده بيلرلر. حبس خانالارين مسئوللارى محبوسلار اوچون بو شرايطاي تمين ائتمه يه مجبور دورلار.

پ. امنيتى و يا قضائى مسئله لرى احتوا ائدن و مقتضى تدبير گورولمهسى اوچون تعجيلى اولان مکتوبلار. حبس خانان مسئوللارى مربوطه و واختيندا تدبير گورولمهسى اوچون امنيتى و يا قضائى مسئله لرى احتوا ائدن بو جور مکتوبلارى تعجيلى اولراق مربوطه مقاملارا گوندرمه يه مجبور دورلار. (اولکه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلرى تشکيلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۲۲۷-جى مادهسى)

غىرى-ايرانلىق مەجبوسلارنىڭ غىرى-فارس دىللىرىدە يازىلمىش مەكتۇبلىرى گۇندىرلىمىزدىن قاپاق اىستەنلىن اوصوللا فارس دىلىنە تىرجمە ائىدلىر و بىر نىسخەسى ھىس خانادا كى مەجبوس پروندەسىنە قوبولور. داھا سونرا مەكتۇبون مقصد يىزىنە گۇندىرلىمەسىندە مىشكىل اولماسا، استانىن ھىس خانالارى باش ادارەسى واسطەسىلە گۇندىرلىجىك.

ھابئەلە، خارچى مەجبوسلارنىڭ سىياسى و كونسول لوق نەمەندەسىنە و يا اۆلكەسىنىن منافعىنىن مدافەھە چىسىنە عنوانەمىش مەكتۇبلىرى استانىن ھىس خانالارى باش ادارەسى واسطەسىلە خارچى اىشلىر وزارتخانىسىنا گۇندىرلىرى كى، اونلار نەمەندەلىك و كونسول لوقلار و يا اۆلكەسىنىن منافعىنىن مدافەھە چىسىنە چاتسىنلار. (اۆلكە ھىس خانالار و تامىن تىرىبە تىبىرلىرى تىشكىلاتىنىن اجرا آئىن نامەسىنىن ۲۳۰ و ۲۳۱-جى مادەلىرى)

ھابئەلە، مەجبوسلارنىڭ ھەر ھانىسى عدلىە مەقاملارنىدان و يا ھىس خانانىن مىسئول شىخىرلىرىدىن و يا ھەر ھانىسى باشقا شىخىدىن شىكائىتى وارسا، اونلار مىكمە الكىتون سىستىمى و يا اعايىللى سىستىم واسطەسىلە تىت ائدەرك شىكائىتلىرىنى گۇندەرىلر.

مەكبوملارنىڭ ھىس خانانىن ائشىگىندىن كىتاب اىستەمەك ھاڧاقلارنىڭ؟

بلى. مەكبوملار ھىس خانانىن ائشىگىندە اولان مەجازى كىتابىن ھازىرلا نەمەسىنى و اونلار تەقدىم ائىدلىمەسىنى اىستە يە بىلرلىر. كىتاب مەجبوسون ساخلا مەسىنىنا اجازە وئىلن اشيا و لوازماتلاردان بىرىدىر و مەجبوسون اھتىياج دوىدوغو بۆتۇن مەجبوزلى كىتابلارنىڭ ھىس خانادا اولماسى شىرط دىيىل. اونا گۇرە دە مەجبوس اونا لازم اولان كىتابى ھىس خانانىن ائشىگىندىن اىستەمەك ھاڧاقلارنى مالكىدىر. بوندان علاوه، مەجبوسلار پست گۇندىرلىرىنىن گۇندىرلىمەسىنە قانۇنلا ھىچ بىر قاداغا يوخدور و اكر گۇندىرلىشىدە كىتابلار و يا مەجبوزلى كىتابلار وارسا، اونلارنى مەكبوملار چاتدىرلىماسىندا ھىچ بىر مىشكىل يوخدور. (اۆلكە ھىس خانالار و تامىن تىرىبە تىبىرلىرى تىشكىلاتىنىن اجرا آئىن نامەسىنىن ۶۹ و ۲۳۲-جى مادەلىرى)

حبس خانائين ائشيگيندن محبوسون آدئنا گؤندريلن هر شئى اونا وئريلمه ليديرمي؟

بۆتۆن پست گؤندريشلىرى محكومو چانديرئلمازدان قاباق دوربين لرله تجهيز اولوموش يئرده تجربه لى حبس خانانا امكداشلارئ طرفيندن يوخلانئليئر. محكوم اوچؤن گؤندريلن شئى قانونسوز دئيلسه محبوسا وئرليئر، قانونسوز دورسا ۲ حالئى وار:

۱. اونلارئين ساخلائماسئين جرم اولمادئغئ حال لاردان بيريدير، بو حالدا محبوسون عائله سينه و يا ياخينلارئنا قايتارئلاچاق. محكومون مجوزسيز پست گؤندريشئنى اونا چانديرا بيله جك قوهوملارى و يا ياخينلارئ يوخدورسا، بو حالدا صورت جلسه اولاراق محكومون وسایل لرينه عائد ائديليئر و آزادئلئغا بوراخئلدئقدان سونرا اونا تحویل وئرليئر.

۲. اونلارئين ساخلائماسئين جرم اولدوغو حال لاردان بيريدير، بو حالدا بو باره ده قرار قبول ائتمك اوچؤن محكمه مقامئنا معلومات وئرليئر. (اؤلكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلىرى تشكىلاتئين اجرا آئين نامه سينين ۲۳۲-جى ماده سى)

محكومون تلفن ارتباطى

محكوملارلا خارجى دنيا آراسئندا ارتباطئين باشقا بير يولو تلفن رابطه سيدير. محكومون تلفن كارتئندان استفاده ائتمكله حبس خانانادا قوراشديرئلمئش عمومى تلفنلاردان، دوستلارئنا، تانئشلارئنا، قوهوملارئنا وه وكيلىنه زنگ ائده بيلر. بو عمومى تلفن لارلا ارتباط قورماغئن يولو اوندان عبارتدير كى، صحت ين اولينده و سونوندا محبوسون زنگ ائئدى يى شخسه زنگين حبس خانانان ائديلدئ يى بيلديريلير. اونا گؤره ده محبوسون تلفن دانئيشئقلارئندا محبوس اولدوغونو گيزلده بيلمير. بوندان علاوه، محكومون حبس خانائين ائشيگى ايله ارتباط اوچؤن موبايلى تلفن دان استفاده ائده بيلمز. (اؤلكه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلىرى تشكىلاتئين اجرا آئين نامه سينين ۲۲۳ وه ۲۲۴-جى ماده لرى)

محكومونون تلفن ايله ارتباط ساخلاماق امكانئندان سوء-استفاده ائدهرك ناراحتئلىق ياراتماسئى و يا تلفن دان استفاده ائدهرك انسانلارئ هده له ييب اوندان

شايات ائتمەسى ئېتوتتا يېتيريلرسە، ۲ آي مەدەتتە تەلفن ایلە دانئیشماق ھاقئیدان محروم ائدیلمکله یاناشی، مسئله قضائی باخیمدان دا قضائی ماقاملارا چا ئدیئیلار. محکوم یئنی دن تەلفن لا باشقا پوزونتو، مزاحمت و یا ھدە-قورخو یارادارسا، بو دۇنە اونا نە اینکی ۴ آي بویونجا تەلفن دانئیشیغی قاداغان ائدیله جک، حتی بو مدتدن سونرا اونون تەلفندان استفاده سی یالئیز ۲ خصوصی تەلفن خطینه زنگ ائتمکله، اونیو دا ھفە تەدە بیر دۇنە قوھوملارئنا اولماقلا محدودلاشدیرئلاجاق.

محکوم تەلفن دان تکرار و اوچۇنچۇ دۇنە مزاحمت و ھدە-قورخو گلماک واسطە سی کیمی استفاده ائدرسە، حتی بعضی غیری-قانونی معاملات و یا جرم جنبە سی اولان ھر ھانسی بیر حرکت ائدرسە، بو دۇنە اونا حبس مدتی بیتنە قدر تەلفن دانئیشیقلاری ھمیشە لیک قاداغان ائدیله جک. طبیعی کی، اگر اونون دائمی محرومیت ینین باشلانماسئندان بیر ایل کئچیبسە، اجرا ھاکمی محکومون تنبیه اولدوغونو معین ائدرسە، بو ھالدا او، محبوسون یاخینلارئ ایلە جمعی ۲ ارتباط خطینین اولماسئ بارە ھدە -اونو دا ھفە تەدە بیر دۇنە لی-بینە-گۇستزیش وئره بیلر. (اؤلکە حبس خانالار و تامین تریبە تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آئین نامە سینین ۲۲۵-جی مادە سی)

محبوسو ملاقات ائتمک

مدافعە چی وکیل، عائلە عضولری، قوھوملارئ و تانیشلارئ ایلە ارتباطدا اولماق ھر بیر محبوسون اساس ھاقارائیدان بیریدیر و ھئچ بیر وزیفە لی شخص اونو بو ھاقئیدان محروم ائدە بیلمز؛ طبقە لندیرمە شوراسئین قرارئ ایلە محبوسون ملاقاتئ قاداغان ائدیلمیش و «انضباطی تنبیه» وئریلدی یی حاللار استئنا اولماقلا. اگر ھر ھانسی وظيفە لی شخص قانونی اجازە اولمادان محبوسو گۇرۇشمکدن و یا ارتباطدان محروم ائدرسە، بو، انضباط و اداری باخیمدان انتظامی و اداری مسولیتە جلب ائدیلیلر و ایشدن آسئلئ اولاراق کیفری مسولیتە جلب اولونا بیلر. حبسده اولان متهم بارە سیندە ھاکم اونونلا گۇرۇشۇن و یا ارتباطین پروندە نین دۇزگۇن آبارئلماسئنا ضد اولدوغونو معین ائدرسە، اونا معین مدتە ملاقات قاداغاسئ قویا بیلر.

كىملرېن محبوسو ملاقات ائتمه حاقى وار؟

محكومون حيات يولداشى، آتاسى، آناسى، باجىسى، قارداشى و اوشاقلارى، هابئله محكومون حيات يولداشىئېن آتا آناسى كىمى بىرىنجى درجهلى قوهوملارى اونونلا اۆز-اۆزه گۆرۆشمك حاقىنا مالكدىرلر.

محكومون اوبىرى قوهوملارى، عمىسى، بىبىسى و..، و يا دوستلارى استان حبس خانالارئېن باش مديرىندن، اجرا حاكمىندن و يا حبس خانانا باشچىسىئېندان اجازە آماقلا كابىنده اونونلا گۆرۆش كئچىره بىرلر. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تريبه تدبىرلى تشكىلاتئېن اجرا آئىن نامه سىنىن ۲۱۰-جو مادهسى)

محكوملارئېن عائلهلى ايله گۆرۆشۇ هميشه اۆز-اۆزه اولاجاقمى؟

يوخ! هر بىر يترلى حبس خانادا، گۆرۆش يترى كىمى بىر يتر قورولموشدور كى، بو دا حبس خانانا تشكىلاتئېن اجرا آئىن نامه سىنه اويغون اولاراق، سىئىمايان شيشه دىوارلارى اولان، تلفن و سس كئچىرمه ين آوادانلىقلارلا تهيز اندىلمىش كابىنلردن عبارتدېر. معمولا محبوسلارئېن هفته لىك اولان عمومى گۆرۆشۇ بو يترده كئچىرىلر. هفته ده عمومى گۆرۆشلىرىن مدتى ۲۰ دىقه دن ۳۰ دىقه يه قدردېر، لاكلن حبس خانانئېن باشچىسىنا اۆز ملاحظه سىنه اساسا و محبوسون داورانئېشىنى نظره آلاراق اونون بىرىنجى درجهلى قوهوملارى و حيات يولداشىئېن والدىنلىرى ايله «اۆز-اۆزه گۆرۆشلىر» تشكىل ائتمه يه اجازە وئىلر. اۆز-اۆزه گۆرۆشۇن مدتى ۳۰ دىقه دن ۶۰ دىقه يه قدردېر. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تريبه تدبىرلى تشكىلاتئېن اجرا آئىن نامه سىنىن ۲۱۲-جى مادهسى)

محكوم ايله نئچه دۇنه گۆرۆشۇله بىلر؟

حبس خانالار تشكىلاتئېن اجرا آئىن نامه سىنه اساسا، محكوملار اۆچون بىر نئچه نوع گۆرۆش نظردە توتولور:

الف. كابين گۇرۇشۇ: عائەلەسى، آتاسى، آتاسى، اوشاقلارى، حيات يولداشى و حيات يولداشىئىن والدينلىرى ايلە ھەفتەلىك كابين گۇرۇشۇ اولايلىر. محكومون دوستلارى و تانىشلارى دا اجازە آلاراق محبوسلا كابين گۇرۇشۇ كىچىرە بىلرلر. كابين گۇرۇشۇ محبوسون قىد-شرطسىز ھاقىدئىر. بو گۇرۇشۇن مدتى ۲۰-۳۰ دىقەدئىر.

ب. اۆز-اۆزە گۇرۇش: حبس خاننا باشچىسى خصوصى گۇنلردە و يا حاللاردا محبوسون عائەلە عضولرى ايلە اۆز-اۆزە گۇرۇشمك امكانئىنى تامين ائدە بىلر. اۆز-اۆزە گۇرۇشۇن مدتى ۳۰ دىقەدەن ۶۰ دىقەدە قدردئىر.

پ. خصوصى گۇرۇش: حبس خاننا باشچىسىئىن رايى ايلە تشكىل ائدىلن و رفاھ و تشويقلندىرىجى امتىزالاردان بىرى اولان گۇرۇشدۇر. بو تىپ گۇرۇشلردە محبوسون عائەلە عضولرى داھا اوزون مدتە محبوسلا خصوصى گۇرۇشە بىلرلر. بو تىپ گۇرۇشلر بو مقصدلە نظردە توتولان خاص بىر يئردە كىچىرىلدى يى اۆچۇن اونا خصوصى گۇرۇش دئىلىلر. بو گۇرۇشۇن مدتى ۴ ساعئدان ۱۲ ساعئا قدردئىر. (اۆلكە حبس خاننالار و تامين تريبە تدبىرلىرى تشكىلاتئىن اجرا آئىن نامە سىنىن ۲۱۵-جى مادەسى)

ت. الكاترون گۇرۇش: و يا ويدئوگۇرۇش، تشويق و رفاھ امتيازى شكىلندە محكوما وئرىلن دىگر گۇرۇش نوعۇدۇر. بو تىپ گۇرۇش مجازىدئىر و اونون مدتى ۵ دىقەدەن ۳۰ دىقەدە قدردئىر.

عمومى گۇرۇش استئنا اولماقلا، اوبىرى گۇرۇش نوعلرىنىن تشويقلندىرىجى جەتى وار. بۆتۇن بو نوع گۇرۇشلىرىن مدتى حبس خانانئىن باشچىسىئىن رايى ايلە اوزادىلا و آرتئىرئىلا بىلر.

حبس خانانئىن باشچىسى معدە-باغئىرساق و يا تنفس يولارئىن يولوخوجو خستە لىكلرى زمانى و ضعيت نرماللاشانا قدر اۆز-اۆزە و خصوصى گۇرۇشلىرى دە موقتى دايندئىرا بىلر. (اۆلكە حبس خاننالار و تامين تريبە تدبىرلىرى تشكىلاتئىن اجرا آئىن نامە سىنىن ۲۱۲، ۲۱۳ و ۲۱۴-جۆ مادەلرى)

مودافەچى و كىل ايلە محبوس آراسئندا گۇرۇش ھەفتەنىن ھانسى گۇنلرى و ھانسى مقامىن گۇستىرىشى ايلە كىچىرىلير؟

مودافعه چى وكيلىن محبوسلا گۇرۇشۇ حبس خانى و حبس خانائىن مسئولو طرفيندن خاص بير واخت و برناميه تابع دئيل. محكومون وكيلى ضرورى حاللاردا عدليه مقاملاريندان يازىلى اجازة آيب ايش ساعتلارنى ايجينده حبس خانايى باش چكە و اعتبارنامه تقديم اتممكله مدافعه ائتدىيى شخصله گۇرۇشه بيلر.

وكيلىرىن موكيلىرى ايله گۇرۇش يئرى عمومى گۇرۇش يئرى دئيل، باشقا يئردير. بو مقصدله هر بير حبس خانادا «وكيلىر كانونو» نون هزينهسى حسابينا وكيلىرىن مدافعه ائتدىيى شخصلرله گۇرۇشمهسى اۇچۇن خصوصى اتاق تيكيليركى، بو دا «وكيلىر اۇچۇن خصوصى گۇرۇش اتاقنى» آدلانير.

اودوركى، وكيلىر موكيلىرى ايله گۇرۇشمك اۇچۇن حبس خانى ملاقات جدولينه تابع دئيلر، لكن گۇرۇش ضرورتينه دقت يئتيريلر و هئچ بير مقام وكيلىره موكيلىرى ايله گۇرۇشمهيه قاداغا قويا بيلمز؛ وكيلىن موكيلىنه گۇرۇش قاداغاسنى تطبيق ائيدىيى حاللار خارچ اولماقلا. بو حالدا گۇرۇش محكمه مقامينين نظرى و گۇستريشى ايله حياتا كئچيريلير.

حبس خانالار تشكىلاتى محبوسلارنى اوز ايسته ديكلىرى وكيلى ايله وكالت مقاوله سى باغلايا بيلمهلىرى اۇچۇن «قضائيه قوه سينين آمار و اطلاعات فناورىسى مركزى» ايله امكداشلىق ائدرك اونلارنى الكترون خدمت سيستمينه استناد ائدرك الكترون قايدادا ايسته ديكلىرى وكيلى ايله وكيلى مقاولهسى باغلاماق امكانينى تامين ائتمهيه مجبور دور.

بو آئين نامه ده امنيتى محبوسلارنى و متهم لرين وكيلىرى ايله گۇرۇشۇ وكيلى مقاوله سينين محكمه مقامى طرفيندن تصديقيندن آسئليدئر. (اؤلكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلىرى تشكىلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۲۱۶-جى مادهسى)

قتيد ائتمك لازمدئركى، اساسا سياسى و عقيدتى محبوسلار امنيتى اتهام ايله محاكمه اولونور و جزالانديئرليئر و آيدينديئركى، «امنيتى محبوسلار» دئيلدكده، سياسى و عقيدتى محبوسلار نظرده توتولور. تكجه حبس خانى تشكىلاتينين اجرا آئين نامه سينده دئيل، سياسى و عقيدتى محبوسلار قارشى آچىق-آشكار آيرى-سئچكيليک وار، ۱۳۹۴-جى ايلين ديشديريلميش كيفرى دادرسى آئين ينده ده

متهمين اعتماد تئدىيى، اعتبارلى و تعيينى و كىل لرين خدمت لريندن استفاده ائتمك حاقق گوسترلسه ده و نظارته گوتورولن كىمى مسئول لار متهمه بو حقوق حاققندا معلومات وئرمه يه و اونا سوال لارا جواب وئرمكدن چكىنمك و اعتبارلى تعيينى و كىل گلنه قدر سوسماق حاققنا مالك اولدوغونو ايضاح ائتمه يه مجبور اولدوقلارى حالدا؛ سياسى و عقيدتى متهم لرله مناسبتده بو حق اونلاردان آليئيب.

كىفرى دادرسى قانونونون ۴۸-جى ماده سينه ائديلن ديشيكلييه دائر شرحده سياسى، عقيدتى و امنيتى متهم لرين، هابئله اولوم، قصاص و عمرلوك حبس كىمى آغير قانونى جزالارا اتهام ائديلنلر اوچون مدافعه و تعيينى و كىلدن استفاده حاقق آچيق شكيلده نظره آليئمير و اونلار تحقيقات (بازجويى) مرحله سينده تعيينى و اعتبارلى و كىلن خدمت لريندن استفاده ائتمك حاققندان محروم ائدلميشدير. بو تبصره ده قئيد اولونور كى، بو دسته دن اولان متهم لر يالئيز قضائيه قوه سينين باشچى سيئين اعتبار ائدىيى و كىل لر آراسيندان و كىل سئجسه لر، تحقيقات مرحله سينده و كىلن خدمت لريندن استفاده ائده بيلرلر. قضائيه قوه سينين باشچى سى بونا اساسا اعتبار ائدىيى و كىل لرين ليستىنى آچيقلايئيب و بو يولا حتى همين محبوسلاردان و كىل سئچمك حاققنى دا اليندن آليب. اسلام جمهوريتى نين قانون وئريجيسى بو گروه متهم لره قارشى بو جور غيرى-انسانى آيرى-سئچكيليك تطبيق ائتمكله اونلارى نه اينكى مدافعه و عدالتلى محاكمه حاققندان محروم ائدير، هم ده اوزونون بين المللى تعهدلريندن اوز چئويرير. (اولكه حبس خانالار و تامين ترييه تدبيرلرى تشكىلاتيئين اجرا آئين نامه سينين ۲۱۶-جى ماده سينين تبصره سى و كىفرى دادرسى قانونونون ۴۸-جى ماده سينين تبصره سى)

؟ محكومون و كىلى يوخدورسا، او، نئجه و كىل سئچه بيلر؟

اگر كيمسه حبس خانابا و يا ساخلا نمايئرینه داخل اولماميشدان قاباق و كىل سئچه و وكالتنامه نى امضالايا بيلمه ييبسه، او، سئچدىيى و كىلن حبس خانابا گلر كه، اونولا گوروشرك و كالتنامه نين امضالانماسيئنى ايسته يه بيلر. محكمه مقام يئين رايى ايله محكومون و يا متهمين گوروشو قاداغان اولوندوقدا، حبس خانايئين مسئول لارى و كىلن و كالتنامه نى آلاق اونو محكوما و يا متهمه چا تديرماغا و

اونون امضاسيئنى آلماغا مجبور دورلار.

اودور كى، حبس اولونانا و يا ساخلانيلانا قدر وكيلى اولمايان شخصين بئله، سئچدىي وكيلى ايله وکالتنامه ترتيب ائتمك، ساخلامايئرى و يا حبس خانادا اوزؤنه وكيلى سئچمك حاقى وار. محكوم حبس خانانا باشچى سئندان اعتماد تئتدىي وكيلى ايله وكيلى مقالهسى باغلاماق امكانئين تامين انديلمه سيني ايسته يه بيلر. بو مقصدله حبس خانانا تشكىلاتئى قضائيه قوه سيني امار و اطلاعات فناورى لرى مركزى ايله امكداشليق اندهرك محكومون وكيلى مقاله سيني الكترون قايدادا تنظيم لنمه سى امكانئين تامين ائتمه يه مجبور دور. (اؤلكه حبس خانالار و تامين تريه تدبيرلى تشكىلاتئين اجرا آئين نامه سيني ۲۱۶-جى ماده سى)

؟ محكوم آيدا نئجه دؤنه گؤرؤشمه ليدير؟

عمومى گؤرؤش لرين جدوليني حبس خانانين باشچى سى حاضرلايئر. بو برنامه ائله قورولمايدير كى، هر بير محبوس هفته ده ان آرزى بير دؤنه عمومى گؤرؤش كئچيرسين و اونون مدتى ۲۰ دقيقه دن آزا اولماما ليدير. (اؤلكه حبس خانالار و تامين تريه تدبيرلى تشكىلاتئين اجرا آئين نامه سيني ۲۱۳-جو ماده سى)

؟ محكوم عمومى گؤرؤش لر اؤچون معين انديلميش جدولدن باشقا اوييرى انسانلارلا گؤرؤشه بيلرمي؟

بلى. ضرورى حاللاردا محبوس مجاز شخصلرله ايش ساعتلارئ ايچينده گؤرؤشه بيلر. بو ضرورت حبس خانانين باشچى سى و يا صلاحيتلى محكمه مقاملارئ و يا استانئين حبس خانالارئين باش مديرى طرفيندن معين انديلير. يعنى، بو مقاملاردان هر هانسى بيرى محبوسون گؤرؤش واختيندان آيرئ مجاز شخصلردن بيرى ايله گؤرؤشمه سيني ضرورى اولدوغونو قبول ائدرسه، او، محبوسون باشقا ادارى ساعتيندا گؤرؤشه بيلمه سيني امر انده بيلر.

معالجه اؤچون حبس خانادان ائشيك خسته خاناناي كؤچورؤلن محبوسلار باره سينده حبس خانانا باشچى سى امنيتى و محافظتى ملاحظه لرينى، محكمه نين

و معالجه مركزى ايله محبوس حكيمى نين رايىنى نظره آراق محبوسون عائله عضولرى ايله اۆز-اۆزه گۆرۆش امكانى تامين ائده بيلر.

لاكن بعضى محبوسلار، او جمله دن امنيتى اتهام ايله -اساسا سياسى و عقيدتى اولانلار- حبس خانادان ائشيك خسته خانايا يئرلشدير يلديكده، يالنيژ دادستانين و يا بخشين محكمه باشچى سيني راضيلىغى اولدوقدا عائله لرى ايله خسته خانادا گۆرۆشمك امكانى ائده بيلرلر. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تريه تدبيرلى تشكىلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۲۲۲-جى ماده سى)

محبوس و يا ساخلانيلان حبس خانانلار ايچيندن گلن انسانلار بىر شئى وئره و يا آلا بيلرمى؟

عموميتله، حبس خانان باشچى سيني و يا اونون نماينده سينين اجازه سى اولمادان مكتوبلارين و يا اجازه وئريلن اشيالارين مبادلەسى قاداغاندير. اودور كى، هر هانسى مجاز مكتوبون و يا نقد پولون مبادلەسى و..، حبس خانان باشچى سيني و يا اونون نماينده سينين اجازه سى ايله حياتا كئچيريلير. محكوملا گۆرۆشه گلن آراسيندا نقد پول وئرمك، مكتوب مبادلەسى و يا هر هانسى باشقا شئى لر ائتمك قاداغاندير. گۆرۆش زمانى محبوس و ملاقاتچى آراسيندا اشيالار مبادلە اولورسا، ملاقاتا مامورو ديشديريلميش اشيالارى مصادره ائده بيلر. بو حالدا ۲ وضعيت يارائير:

۱. ديشديريلن اشيالار اجازه وئريلن اشيالاردير و شخصلر اۆچون اونلارين ساخلاماسى قانونلا قاداغان ائديلمير. بو حالدا همين اشيالار گۆرۆشون سونوندا ملاقاتچيلار قاي تاريلجاق.

۲. محكوملا ملاقاتچى آراسيندا ديشديريلن اشيالار قاداغان اولوموش اشيالار و يا ساخلاماسى جرم ماهيتى داشيان اشيالارديرسا، بو حالدا صورت جلسە ترتيب ائدليلر و بو باره ده مربوطه محكمه مقامينا معلومات وئريله بيلمەسى اۆچون بو باره ده حبس خانان باشچى سينا معلومات وئريلير. (اۆلكه حبس خانالار و تامين تريه تدبيرلى تشكىلاتينين اجرا آئين نامه سينين ۲۲۰ و ۲۲۱-جى ماده لرى)

ايراندا هئج بير قوهومو اولمايان خارجى محبوسلار و يا ساخلائنلار حبسده اولدوقلارنى و يا ساخلانديقلارنى مدتین هامیستینى ملاقات انديلمدن كنجيريرلرمى؟

بو محبوسلارین عائله لری ایرانا سفر ائدهرک اونلارلا گوروشه بیلرلر. غیری-ایرانلی محبوسلارین قوهوملارینین گوروش زمانى فارسجا دانیشمیرسا، اونلارنى ترجمه چى مشایعت ائتمه لیدیر. بو محبوسلار عائله لریندن علاوه، اوز اولکه لرینین سیاسى و کونسولوق نماینده لری ایله ده گوروشه بیلرلر. بو حالدا همین مقاملار خارجى ایشلر وزارتینین معرفنامه سی و اولکه باش دادستانینین قرارى ایله گوروشمه لیدیرلر.

اولکه سینین ایراندا سیاسى و یا کونسولوق نماینده سی اولمايان محبوسلار اوز اولکه لرینین مارقلا رینى قورویان اولکه نین سیاسى و یا کونسولوق نماینده سی ایله گوروشه بیلرلر. اگر خارجى محبوسون محکوملوغو سون حکم ایله نتیجه لنمه بیسه، کونسولوق نماینده سی ایله گوروشمک اوچون اولکه نین باش دادستانینین رأیندن علاوه، پرونده یه باخان حاکمین ده راضی لیغینى املایدیلرلر. (اولکه حبس خانالار و تامین تریبه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آیین نامه سینین ۲۱۷-جى ماده سی و ۲۱۸-جى ماده سینیه تبصره)

امینتی ساحده جرم تۇرتمکده اتهام ائدیلمن خارجى محبوسون ملاقاتى یا محبوسون دیلینى بیلن حبس خانانین امکدایشینین، یا دا حبس خانانین حفاظت و اطلاعات نماینده سینین و اعتبارلى ترجمه چینین اشتراکى ایله حیاتا کنجیریلمه لیدیر؛ یا دا دانیشیق فارس دیلینده اولما لیدیر.

محکوم ترجمه چینین خرجینى اؤده مه یه مجبور دئیل و بو خرج حبس خانان تشکیلاتینین اؤستونه دؤشور. (اولکه حبس خانالار و تامین تریبه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آیین نامه سینین ۲۱۸-جى ماده سی)

محکوملارین کؤچورؤلمه سی، گؤندریلمه سی و بدرقه سی

ساخلائلان و یا حبس ائدیلمیش شخص آزادلیقدان محروم ائتمه و یا ساخلانما مدتینى اونون باره سینده حبس قرارى وئریلدی یی یئرده کنجیریر. بونا گوره ده،

مثلا، تېھراندا مەتھەم بارەسىندە ھېس قارارنى وئىرلىيىسە، اونون تېھراندا قۇراقتا يۇرۇش ساخلائمايۇرۇنە و يا ھېس خانايلا گۇندىرلىمەسى قانۇنى اولاراق اجازە وئىلمىر؛ مېرۇبۇتە قىزائى مېقام طرفىندىن قانۇنلا مەيىن ائدىلمىش مقررئادا جىزا چىكمەلىرى اۇچۇن باشقا يۇر مەيىن ائدىلدىن مەھكۇملار استىئنا اولماقتا. مثلا، عائلەسى خوزىستاندا ياشايان بىرىسى تېھراندا مەھكەم اولونوب ھېسە مەھكۇم ائدىلمىش اولايلىر. بو ھالدا ھاكىم عئلەسىنىن اونا داھا راحىت باش چىكە بىلمەسى اۇچۇن اونون ھېس يۇرۇنىن خوزىستاندا اولماسىنا قارار وئىرە بىلىر.

مەھكۇم اۇرۇ دە خواھىش ائدە بىلىر كى، عائلەسىنىن راحىتلىغى و ھەفتەلىك گۇرۇش ھاقىنىدان استىفادە ائدە بىلمەسى اۇچۇن اونو عائلەسىنىن ياشادىغى يۇرە ان ياھىن ھېس خانايلا گۇندىرسىنلر. (كىفىرى دادىرسى قانۇنونون ۵۱۳-جۇ مادەسى و اۇلكە ھېس خانالار و تامىن تىرىبە تىدىرلىرى تىشكىلاتىئىن اجرا آئىن نامەسىنىن ۲۴۴، ۲۴۵، ۲۴۷-جى مادەلىرى)

اولا بىلىسىن كى، مەھبوس جىزاسىنى چىكىدى بى مدتدە اونا قارشى باشقا شەھردە باشقا پىرونە اچىلىسىن و مەھكەمە مەقامىئىن گۇستىرىشىنە اساسا مەھبوس مەيىن مدتە مەتھەم اولاراق ھىمىن شەھرە ايارىلىسىن. بو ھالدا ھېس خانايلا مەدىرى اونو گۇندىر مەكدىن امتنا ائدە بىلمىز؛ بونونلا بئلە، ھېس خانانىن مودىرى مەھكۇمو اىستەدى بى يۇرە گۇندىر رىكن اونون كۇچۇرۇلمەسى مەسئلەسى بارەدە مېرۇبۇتە مەھكەمە مەقامىنا، يعنى مەھكۇمون آزادلىقتان مەھروم ائتمە جىزاسىنى چىخاران مەھكەمە بىە مەلۇمات وئىرمە بىە مەجبۇردور. (اۇلكە ھېس خانالار و تامىن تىرىبە تىدىرلىرى تىشكىلاتىئىن اجرا آئىن نامەسىنىن ۲۵۰-جى مادەسى)

ساخلائىلانلارنىن و مەھكۇملارنىن ساخلائمايۇرۇندىن و ھېس خانانان گۇندىر بىە مەسى، بىدقەسى، ايارىلماسى اىلە باغلى اىشلىر ھېس خانانىن انتظامى بۇلمەسىنىن سلاھلى قوھلرلىنىن اۇستۇنە دۇشۇر. بو ھاللاردا قانداقلىدان استىفادە ائتمە لازىمدىر و مەھكەمە مەقامىئىن يانىنا گلر كىن مەھبوسون ال قانداقلىدالارنىن چىخارىلماسى مەھكەمە مەقامىئىن گۇستىرىشى اىلە اولمايۇدۇر. لاكىن مەھكۇمو ھېس خانانان و يا موسسەدن چىخارماق اۇچۇن اياق قانداقلىدان استىفادە ائتمە قاداغاندىر؛ البتە، ھېس خانايلا ھىچى سىئىن اياق قانداقلىدان استىفادە بىن ضرورى

اولدوغونو معین ائتدی یی و یا محکومون و یا متهمین جرمؤنؤن زوراکلیق ماهیتلی جرم اولدوغونو معین ائتدی یی وضعیت لر خارج، کی بو وضعیت ده موسسه باشچی سئ و یا اونون معاونی و حفاظت بؤلمه سینین فرماندهی ایاق قاندالیندان استفاده ائتمه یی ضروری حساب ائدر. (اؤلکه حبس خانالار و تامین تریبه تدبیرلری تشکیلاتینین اجرا آئین نامه سینین ۲۵۱-جی ماده سی).

سون اولاراق، داها ایکی موضوعیا توخومالییق:

نکته ۱: آیدیندیر کی، هر هانسی بیر درمان واسطه سینین (تزریقی، یتمه لی، استنشاقی، موضعی، دری، دؤز باغیرساغین ایچی و واگینال) استفاده سی خسته نین راضی لیغی ایله ائدیلمه لیدیر؛ خسته محبوس اولسا بئله. نئجه کی، خسته آزادلیقدا اولاندا هئچ بیر حکیم اونو درمانا مجبور ائده بیلمز، حبس خانادا دا هئچ بیر حکیمین، مامورون اختیاری یوخدور کی، محبوسو قبول ائتمک ایستمه دی یی درمانی ایچمه یه مجبور ائتسین. آیدیندیر کی، خسته محبوسون تعجیلی اولاراق ساغلام لیغی اؤچؤن ضروری اولان هر هانسی درمان قبول ائتمه سینه احتیاج یارانارسا، لاکین او، حکیمه و یا حبس خانانین امکداشلارینا اینام اییب اونو قبول ائتمزسه، حبس خانانین باشچی سئ محبوسون ساغلام لیغینا «خسته لیک مرخصی سی» ایله تامینات وئرمه یه مجبور دور.

نکته ۲: تاسفلر اولسون کی، آجلیق اعتصابی، خسته لیک و یا اعدام کیمی مختلف سببلردن دنبا سیتی دئییشن بعضی سیاسی محبوسلارلا باغلی امنیت یی مامورلار حبس خانانا مسئول لارینین امکداش لیغی ایله و بؤتؤن موجود مقرر اتلاری پوزاراق (او جمله دن، ائله بو حبس خانالار تشکیلاتینین اجرا آئین نامه سینین مقرر اتلاری) اؤلمؤش محبوسون جنازه سینین عائله سینه تحویل وئرمیرلر و بعضا عائله سینین و قیوملارینین راضی لیغی و خبری اولمادان بللی اولمایان یئرلرده قویلا یئرلار. ائله بیر شکیلده کی، عائله حتی عزیزینین مزارین یی زیارت ائتمک دن بئله محروم اولور. آیدیندیر کی، بو جور ایشلر اؤزباشینا دیر و موجود مقرر اتلارین هئچ بیرینه اویغون گلیمیر. عائله لرین، حبس خانانا باشچی سئ نئ و مسئول لارین یی و بو مسئله ایله باغلی بؤتؤن مامور و مداخل اولانلاری شکایت ائتمک حاقی وار.

امنیتی ساخالنمايئرلرينين اداره ائديلمه سينه دائر اجرا آئين نامه سی

اؤلکه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلری قیوم لوق شورا سینی ۱۳۶۴-جو یلده تصویب ائدیلمیش اؤلکه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلری تشکیلاتینا چئوریلمه سی حاقلندا قانونون ۹-جو ماده سینین حیانا کئچیریلمه سی و مقصدی داخلی و خارجی امنیتیه قارشى جرملرده متهملری و اونلارین خصوصی شرطلرینی دقته آلاق بو گروه متهملرین وطنداشلیق حاقلارینی قوروماق اؤچون ضروری اساسلارین تامين ائدیلمه سی استقامتینده امنیتى ساخالنمايئرلرينين اداره ائدیلمه سینه دائر اجرا آئين نامه سی آشاغیداکی کیمی تصویب ائدیلمیشدیر:

ماده ۱

الف. امنیتى ساخالنمايئرلى

امنیتی ساخالنمايئرلى، امنیتى و نظامى حساسلیق باخیمیندان و صلاحیتلى قضائى مقاملارین یازیلی گؤستیریشی ایله سون قرار قبول ائدیلمه نه دک اورایا معرفی ائدیلمن و بو آئين نامه ده قئساجا «تشکیلات» (سازمان) اولاراق آدلاندیریان اؤلکه حبس خانالار و تامين تربيه تدبيرلری تشکیلاتینين نظارتى آلتیندا اداره ائدیلمن یئردیر.

تبصره: امنیتی ساخالمايئرلى يالنيوز امنیتی جرملرده اتهام ائديلن شخصلر اوچوندور و قضائی واحدلر باشقا متهملری و محكوملاری بو ساخالمايئرلرینه گؤندرمکدن چکينمه ليديرلر.

ب. امنیتی مرکزله

امنیتی مرکزله قانونا گؤره اولکه نين امنیتی نى تامين ائتمک اوچون خصوصى وظيفه لری اولان و اطلاعات وزارتى، سپاه پاسدارانين اطلاعاتى، انتظامى قوه لرینين اطلاعاتى و سلاحلئ قوه لرین اطلاعات حفاظتینى احاطه ائدن تشکيلات و قوروملاردیر.

ماده ۲

دادستان و یا اونون نماینده سی پرونده یه باخان حاکم ایله یاناشئ، ان آزی ۱۵ گونده بیر دؤنه یوخاریدا قئید اولونان ساخالمايئرلرینه گتتمه لی و قضائیه قوه سینین باشچی سینا گزارش وئرمه لیدیر.

ماده ۳

هر بیر استانین مرکزی حبس خاناسیندا متهمین امنیتی مرکزله منسوبیتینه گؤره طبقه لندیریلمه سینه و متهمین ساخالما شرايطینه او یغون اولراق امنیتی ساخالمايئرلى یارادیلیر.

تبصره ۱: مرکزی حبس خانادا فیزیکی یئرین اولماسی و یا مناسب شرايطین اولماسی سببیدن مرکزی حبس خانادا ساخالمايئرلى یاراتماق ممکن اولمادیقدا، مربوطه امنیتی مرکزله وضعیت دن آسیلى اولراق تشکيلات طرفیندن تصدیق ائديلن مناسب یئر آیرماغا مجبور دورلار.

تبصره ۲: استان مرکزیندن باشقا دیگر ساخالمايئرلرینین یارادیلماسینا احتیاج یارانارسا، مربوطه امنیتی مرکزین ان یوکسک مقامینین ایستهی و قضائیه قوه سینین راضیلئغئ اساسیندا تشکيلات ایستهدی ی ساخالمايئرلرینین یارادیلماسینا باشلا یاجاق. بو حالدا، آرزو اولونان یئر ایسته یین مقام

طرفيندن تامين انديله جك و تشكيلاتا وئريله جكدير.

ماده ۴

ساخلامايئرلرينين مسؤل لارئي امنيتي صلاحيتي تصديق انديليكدن و لازمي شرايط اولدوقدان سونرا تشكيلاتين رسمي پرسنلي ايچيندن تشكيلاتين باشچي سئي طرفيندن تعيين انديليير.

تبصره: سوزوگئدن ساخلامايئرلرينين ايشچيلري تشكيلاتين اختصاصلي كادرلارئي آراسيندان سنجيله جك و مربوطه امنيتي مركزلرين تصديقيندن سونرا ايشه گوتوروله جك و يا تشكيلاتا عائد امنيتي مركزلردن گتيريله جك و يا باشقا خدمت ائتمك اوچون مامور تعيين انديله جكلر.

ماده ۵

گوستريلن ساخلامايئرلرينده ساخلاما، اداره اولوما و خدمتين گوستريلمه سي استاندارتلارئي تشكيلاتين اجرا آئين نامه سينه اويغوندور و يوخاريدا گوستريلن حال لاردا تشكيلات باشچي سئين وئردى يى گوستريشله همين ساخلامايئرلري اوچون مجبور يدير.

تبصره: ساخلامايئرلرينين مسؤل لارئي «وطنداشليق حاقلارئين قورونماسي» قانونونا و بونولا باغلي اوبيري ضوابطله اويغون اولراق متهملرين وطنداشليق حاقلارينا حرمت ائتميه مجبور دورلار.

ماده ۶

ساخلامايئرلرينين مسؤل لارئي متهملرين آد ليستلرينين هر آي و گيزلي اساسلارلا تشكيلاتين باشچي سئينا اعلام ائتميه مجبور دورلار. آيديندير كي، تشكيلات قييد اولونان آماري معلوماتلارين طبقه لنديرمه اصولونا اويغون آياريلماسيندا و استفاده سينده سون درجه دقتلى اولاجاق.

مادّه ۷

بوتون امنيتى ساخلائمايئرلرينين ياراديلماسى، استفادەسى و اداره ائديلمەسى بو آئين نامە نين مفادئنا ريعيت اولوماسيئي طلب ائدير و محكمە لـر و قضائي مراجع متهملري تشكيلائين نظارتى و مديريتندن کنار مركزلره معرفى ائتمكدن چكىنمه ليديرلر. شبهه سيز كى، شكاييت اولارسا، قانون پوزونتوسونا يول وئرلرله باغلى مربوطه تدبيرلر گورولجك.

مادّه ۸

۸ مادّه وه ۵ تبصره دن عبارت بو آئين نامە ۱۳۸۵/۸/۳۰- جو ايل تاريخينده تصويب ائديلميشدير و تصويب ائديلدی یی گوندن تشكيلات ايله امنيتى مركزلر آراسيندا باغلامئيش بؤتون توافقنامه لـر مجبوري سايئلير.

امضالادی: قضائیه قوه سی باشچیسى

سید محمود هاشمی شاهرودی

موقتى ساخلاما يئرلىرىنىن اجرا آئىن نامە لىرىنىن متنى

۱۳۶۴-جو ایلدە تصویب ائدیلمیش «حبس خانالار و تامين تریبە تدبیرلری قیوم لوق شوراسیئین اۆلكە حبس خانالار و تامين تریبە تدبیرلری تشکیلاتینا چئوریلەمسى ھاقیندا» قانونون ۹-جو ماددە سیندن ایرلی گلن صلاحیتلە متهملرین موقتى ساخلاما یئرلیرینین اجرا آئین نامە سى آشغیداکى کیمی تصویب ائدیلمیشدیر:

ماددە ۱

بو آئین نامە دە «ساخلاما یئرلری» آدلاندیریلان موقتى ساخلاما یئرلری سونراکى ماددە لردە «تشکیلات» آدلاندیریلان اۆلكە حبس خانالار و تامين تریبە تدبیرلری تشکیلاتینین نظارتى آلتیندا یارادیلیر.

مادّه ۲

ساخلامايئرى، تامين قرارى نتيجه سينده متهملين ساخلاماسى اؤچون بير يئردير.

تبصره ۱: متهمين بو ساخلامايئرينده ساخلاما مدتى لاپ چوخ ۳۰ گوندور. بو مدته آزادليغا بوراخيلمايان متهملر عمومى ساخلامايئرينه كؤچوروله جك.
تبصره ۲: «تشخيص شوراسيئين» رايينه گوره متهمى ۳۰ گوندن آرتيق ساخلامايئرينده ساخلاماق ممكن دور.

مادّه ۳

هر بير ساخلامايئرينده «تشخيص شوراسى» آدى آلتيندا نظارت ائدن حاكمدن، ساخلامايئرينين باشچى سيئندان، بهداشت و درمان مسئولوندان و اجتماعى مددكاردان عبارت شورا ياراديلير.

تبصره ۱: تشخيص شوراسينا باشچى ليق نظارت ائدن حاكمين عهده سينه دير، ساخلامايئرينين باشچى سى ايسه شورائين معاونى و و ديبرى وظيفه سينه دير.

تبصره ۲: تشخيص شوراسيئين جلسه لرى هفته ده بير دؤنه دن آز اولمايaraq كئچيريله جك و اونون قرارلارى سس چوخلوقو ايله حياتا كئچيريله جك.

مادّه ۴

تشخيص شوراسيئين وظيفه لرى:

الف. بو آئين نامه نين ياخشى اجراسينا نظارت.

ب. قرارى وئرن حاكم و يا يئرلى دادستانلا راضيلاشديريدليقدان سونرا مرخصى نين وئريلمه سى.

ج. متهملين قانون پوزونتولارينا باخيلماسى و اونلار حاقيندا انضباط تبيهى قرارينين قبول ائديلمه سى.

مادە ۵

ساخلامايىتىلر يىندە نىظارت ائىدن ھاكىم مەربوطە قىزائى ھوزە نىن دادەستانى طرفىندن سىچىلىمىش يىزلى ھاكىمە سىستەمىن تەجرەبەلى ھاكىملى آراسىندان سىچىلىر و آشاغىداكى وظيفەلىرى يىزىنە يىتتىرىر:

۱. مەھملىرىن ھاكىمە وىضەيت يىن نىظارتى و اولار يىن آزادلىغا بوراخىلما سىيىن سرەت لىندىرىلمەسى اۆچۆن لازىمى تەبىرلىرىن گۆرۆلمەسى.

۲. ساخلايان مەرجە چاتماق مەمكىن اولمايان ھال لاردا، يوخارىدا قىئىد اولونان ھاكىمە مەقاملار يىن مەيىن ائىدىسى ھىدە مەھملىر اۆچۆن كفالت و يا وئىقە قىبول ائىدىلمەسى بارەدە قىرار يىن وئىرىلمەسى و وىضەيت بارەدە ھەمىن مەرجەلەرە مەلۇمات وئىرىلمەسى.

۳. مەھملىرە ھاكىمە ياردىمى (مەاضەت قىزائى).

۴. بو آيىن نامەدە و باشقا مەربۇت مەقراراتلاردا نىظردە توتۇلمۇش اوبىرى وىضەلەرىن يىزىنە يىتتىرىلمەسى.

مادە ۶

ساخلامايىتىرىن باشچىسى مەربۇت استائىن ھىس خاننا باش مەدىرى طرفىندن تەشكىلاتدا لاپ آزى ۷ اىل اىش تەجرەبەسى اولان، ياخشى داورانىشى اىلە تائىنان تەجرەبەلى مەخسۇس لار آراسىندان تەشكىلاتىن انتىبابات كەمىتەسىنىن تايىدى اىلە تەيىن ائىدىلىر.

مادە ۷

موقتى ساخلامايىتىلرىنىن يارادىلدىغى قىزائى ھوزە لردەكى ھىس خانالار يىن و ەمۇمى ساخلامايىتىلرىنىن بو آيىن نامەنىن شامىل اولدۇغو مەھملىرى او ھوزەدە قىبول ائتمەلىرى قاداغاندىر؛ سۆزۆ گىندن ساخلامايىتىلرىنىن مەھملىر آمارى، آد ظرفىتىنە گۆرە دولدورۇلما دىقدا؛ بو ھالدا ھىس خانالار يىن باش

مديرينين تشخيصى ايله عمومى ساخلا نمايئرلرينين ده سۆزۆ گئدن متهملرى قبول ائتمه سينه اجازه وئريليير.

ماده ۸

مخدر جرملر، سلاحلى اوغورلوق، اؤلكين امنيتينه ضد حرکت لر، آدم اوغورلوغو، قصدا آدم اؤلدۆرمه، بيچاقلا خسارت يئتيرمه، زورلاما، قولدور آداملار، فساد و فحشا مركزلرينى اداره ائدنلر يوخاري داكى ماده نين احاطه دائره سيندن چيخاريلير. هابئله، تشخيص شوراسى اتهاملارى بو تبصره ده قئيد اولونانلاردان فرقلى اولان، لاکن اونلار ين بو مركزلر ده ساخانيلماسى مقصده اوغون اولمايان بعضى متهملرين داخل اولماسينا مانع اولاييلير.

ماده ۹

متهملر ايچرى گيرن كيمي اونلاردان عكس كارت حاضرلانيير و چيخيشتى لازمى قايدادا حياتا كئچيريلديكن و چيخيشتلا باغلى مراتب قئيد ائديلديكن سونرا اونلار ين چيخيشتى خصوصى دفتلره قئيد ائديلمه ليدير. مركزين باشچى سى، متهملر ايچرى گيرن كيمي اونلارا مركزين قانده-قانولارى و حاقلارى باره ده معلومات وئرمه يه، گونده ليك باش چكرک مقرراتين اجراسينا نظارت ائتمه يه مجبور دور.

ماده ۱۰

متهملر، مدافعچى وكيللىرى، قوهوملارى و ايسته نيلن اوبيرى شخصلره هر گۆن سحر ساعت ۰۸:۰۰-دان آخشام ساعت ۲۰:۰۰-آ قدر معين يئرلر ده، ارز-اۆزه و آزاد گۆرۆشه بيلرلر؛ اگر تشخيص شوراسي نين رايينه اساسا، اونون وكيلىن باشقا ديگر شخصلره گۆرۆشو عمومى انتظامات و هابئله محكمه نين ياخشى گئديشى اۆچۆن پوزوجو اولار سا و يا وئرلين قاردا بوندان منع ائديليب سه،

بو ھالدا مەھم ایلە گۇرۇش يالنىز قىرارى وئرن مرجىن يازىلى اجازسى ایلە ممکن دۇر.

تبصرە: ساخلامايئىرىن باشچىسى، يوخارىدا گۇرۇشلر اۆچۇن مناسب يىزلىر آيىرماغا و وکالتنامە ترتىب ائتمەيە، مەھمىن وکىلى و يا وکىللىرى ایلە امکداشلىق ائتمەيە مەجبوردور.

مادە ۱۱

مەھملرە نشرلىر، كىتابلار، مەجلەلر و روزنامە لىر ائماق و اونلاردان استفادە ائتمك، ھابئلە جمعى رسانەلردن تام استفادە ائتمك ھاقى وئىلىر. قانۇنلا قاداغان اولوموش شىلىر استئنا اولماقلا.

تبصرە: مەھملر موبایل تلفن و كامپيوتىر كىمى شخسى جھازلارنىدان استفادە ائدە بىلرلىر.

مادە ۱۲

سۇزۇ گئىدن ساخلامايئىرى معمولى ھفاظت ایلە يارادىلاچاق و مەھمىن ساخلاما قايىداسى تشكىلات طرفىندىن تصویب ائدىلمىش دستورالعمللرە اويغون اولراق، آشاغىداكى تبصرەلرە و بو ائىن نامەنىن ۱۱-جى مادەسىنە اويغون اولچاق. اىستەنىلن ھالدا سۇزۇ گئىدن ساخلامايئىرىن اطرافىنداكى اراضىدە دىدىبانى برجلارنىئىن تىكىنتىسى و تىكانلىسى سىملىرىدىن استفادە ائدىلمەسى قاداغاندىر.

مادە ۱۳

مەھملر بو ساخلامايئىرلىرىدە مناسب شرايطى اولان، كفايت قدر ھوالاندىرماسى اولان اتاقلاردا و ياشايىش مەجمعلرى شكىلىدەكى بو يىزىلدە ساخلائيلىرلار.

تبصرە ۱: بو ساخلامايئىرلىرىن لاپ آزى مسقف فىزىكى يىرى -ھاوالاندىرما

ساحهسى خارج- هر بير شخص اۆچۆن ۷ متر مربع دير.
تبصره ۲: متهملر بو آئين نامه ده قئيد اولونان رفاهى خدمتلردن علاوه، اۆز
خرچلرى حسابينا باشقا رفاهى خدمتلردن ده يارارلانا بيلرلر.

ماده ۱۴

متهملره خصوصى و اختصاصلاشديريلميش خدمتلر گؤسترمك اۆچۆن هر بير
مرکزده مشاوره و حقوقى ياردديم گروهلارنى ياراديلير.
تبصره ۱: هر ۵۰ متهم اۆچۆن بير اجتماعى مددكار وه بير حقوق متخصسى
چاليشير.
تبصره ۲: متهملره مشاوره و روانشناسى خدمت گؤسترمك اۆچۆن هر بير
مرکز اۆزره لاپ آرنى بير روانشناسدان استفاده اولوناجاق.

ماده ۱۵

اوبيرى حاللاردا متهملر تشكىلاتين ۱۳۸۴/۹/۲۰-جو ايل تاريخلى تصويب
انديلميش اجرا آئين نامه سينده نظرده توتولموش بۆتۆن حاقلارا مالكديرلر،
هابئله بو آئين نامه ده مسكوت قالان متهمين ساخلاماسى ايله باغلى ديگر
مسئله لر ده بو آئين نامه نين مفادينا ضد اولماماسى شرطى ايله سؤزؤ گئدن
آئين نامه يه تابع اولاجاق.

ماده ۱۶

ساخلامايئرئين باشچى سى مرتبط مرجع لر ايله راضيلاشديرماقلا مركزده
اختلافلارين حلى شوراسيئين شعبه سيني يارتماغا مجبور دور.

ماده ۱۷

بو مركزلر استان حبس خانالارنى باش مديرينين تكليفى و تشكىلات
باشچى سئينين تصديقى ايله ياراديلير. قيوملوق شوراسيئين اۆلكه حبس خانالار

و تامين و تربيه تدبيرلرى تشكىلاتىنا چئوريلمه سى حاققىندا قانونون ۲-جى مادّه سينين «الف» بنديندن ايرلى گلن صلاحيت ايله مختلف شهرلرده قئيد اولونان ساخلائما ئىزلىرىنى يارادىلما سىنا مجوز و ئريلمه سى تىكجه تشكىلاتىن اختيارىندا اولاجاق، آنجاق ماليّه و لازملى امكانلار چاتىشمازلىغى باخيمىندان ايلك ايلده بعضى شهرلرده تشكىلاتىن تقدىرى ايله قورولاجاق.

مادّه ۱۸

بو آئين نامه تصويب ائدىلدى يى گؤندن بو جور ساخلائما ئىزلىرى ايله باغلى مغاير بۇتۇن آئين نامه لر و مقرراتلار تطبيق ائدىلمه يه جىك.

مادّه ۱۹

۱۹ مادّه و ۱۰ تبصره دن عبارت بو آئين نامه ۱۳۸۵/۸/۳۰-جو ايل تاريخينده تصويب ائدىلميشدير و تصويب ائدىلدى يى گؤندن قۇه يه مينير.

امضالادى: قضا ئيه قوه سى باشچىسى
سید محمود هاشمی شاهرودی

« اومود انديريک کی، بير گۆن چوخ دا اوزاقدا اولمايان عزیز اۆلكه ميمز ايرانيئن حبس خانالاری سیاسی فعاللاردان و عقيدتی محبوسلاردان بوشالاجاق. و اومود ايله کی، اۆلكه ميمزده جرم و جنایتین سببیرینین کۆکلری علمی و دۆزگۆن داورانیشلا تاپشلاراق عرفی قانون و مقرراتلارلا انديریله جک (تقلیل) و دنیائین قاباقجیل اۆلكه لری کیمی ایراندا دا حبس خانالار اصلینده تنبیه، اؤیرمه و محبوسلارین جامعیه و ایشه و دغدغه سیز یاشایشا قایتماغا حاضرلاماسی اۆچۆن بير يتر اولاجاق.

مهناز پراکند

